

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MALİYE ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**NET SERVET VERGİSİNİN TÜRKİYE’DE UYGULANABİLİRLİĞİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Ayşe ERTAŞ

HAZİRAN - 2024

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MALİYE ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

NET SERVET VERGİSİNİN TÜRKİYE’DE UYGULANABİLİRLİĞİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe ERTAŞ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İhsan GÜNAYDIN

HAZİRAN - 2024

TRABZON

ONAY

Ayşe ERTAŞ tarafından hazırlanan “Net Servet Vergisinin Türkiye’de Uygulanabilirliği” adlı bu Çalışma 30.07.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/ oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Maliye Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı-Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Prof. Dr. Temel GÜRDAL	Başkan	☐	☐	
Prof. Dr. İhsan GÜNAYDIN	Üye	☐	☐	
Prof. Dr. Levent Yahya ESER	Üye	☐	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Tülay İLHAN NAS
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ- Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada yararlanılan kaynakların tümüne eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Ayşe ERTAŞ
25.06.2024

ÖNSÖZ

Bu çalışma, net servet vergisinin Türkiye’de uygulanabilirliğini tespit ve analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Bu tezin oluşturulmasında yerli ve yabancı literatür taraması yapılmakla birlikte tümdengelimsel akıl yürütme ile karşılaştırmalı analiz teknikleri kullanılmıştır ve varılan sonuç tezde ayrıntılı şekilde ele alınmıştır. Araştırma sürecinde varılan sonucu desteklemek amacıyla literatüre büyük oranda yer verilmiştir.

Bu araştırmanın ortaya çıkmasında, oluşturulmasında ve tamamlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ermeyi borç bilirim. Lisansüstü eğitimimde birikimlerinden yararlandığım Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı’ndaki tüm hocalarıma şükranlarımı sunarım. Lisansüstü eğitimimde beni destekleyen ve cesaretlendiren, azmimi kuvvetlendiren ve her daim bilgi ve birikimlerinden yararlandığım danışmanım sayın Prof. Dr. İhsan GÜNAYDIN’a çok teşekkür ederim. Araştırmalarıma yürekten verdikleri destekten ve her zaman maddi-manevi yanımda hissettiğim, çalışma azmim ve gayretim kaynağı olan sevgili ve saygıdeğer aileme teşekkür ederim.

Haziran, 2024

Ayşe ERTAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ	X
GRAFİKLER LİSTESİ	XI
KISALTMALAR LİSTESİ	XIII
GİRİŞ	1-4

BİRİNCİ BÖLÜM

1. NET SERVET VERGİSİNE İLİŞKİN TEORİK AÇIKLAMALAR	5-17
1.1. Net Servet Vergisinin Tanımı	5
1.2. Net Servet Vergisinin Türleri	6
1.2.1. Tekrarlanma Periyoduna Göre Net Servet Vergileri.....	6
1.2.2. Kapsamına Göre Net Servet Vergileri	8
1.3. Net Servet Vergisinin Gerekçeler	9
1.3.1. Vergi Adaleti	9
1.3.1.1. Ödeme Gücü	9
1.3.1.2. Servet Eşitsizliği	11
1.3.2. Gelir Potansiyeli.....	15
1.3.3. Ekonomik Etkinlik	15

İKİNCİ BÖLÜM

2. DÜNYA'DA NET SERVET VERGİSİ UYGULAMALARI.....	18-50
2.1. Net Servet Vergisinin Tarihi Gelişi.....	18
2.2. Yıllık Tekrarlayan Net Servet Vergileri Uygulayan Ülkeler	19
2.2.1. Geçmişte Net Servet Vergileri Uygulayan Ülkeler	19
2.2.1.1 Bireysel Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler	19
2.2.1.1.1. Avusturya.....	20
2.2.1.1.2. Danimarka	21
2.2.1.1.3. Finlandiya.....	22

2.2.1.1.4. Almanya	23
2.2.1.1.5. İrlanda.....	24
2.2.1.1.6. Hollanda	25
2.2.1.1.7. İzlanda	26
2.2.1.1.8. Lüksemburg.....	27
2.2.1.1.9. İsveç	27
2.2.1.2. Kurumsal Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler	28
2.2.2. Net Servet Vergileri Uygulamaya Devam Eden Ülkeler	30
2.2.2.1. Bireysel Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler	30
2.2.2.1.1. İsviçre	30
2.2.2.1.2. Norveç	32
2.2.2.1.3. İspanya	34
2.2.2.1.4. Fransa	37
2.2.2.1.5. Kolombiya	38
2.2.2.1.6. Uruguay	40
2.2.2.1.7. Bolivya	40
2.2.2.2. Kurumsal Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler	41
2.2.2.2.1. Lüksemburg	41
2.2.2.2.2. Arjantin.....	42
2.3. Tek Seferlik Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler.....	42
2.4. Net Servet Vergisi Gelirlerini Etkileyen Değişkenler	43
2.4.1. Net Servet Vergisi Tasarımı.....	44
2.4.1.1. Mükellef.....	44
2.4.1.2. Matrah.....	45
2.4.1.3. Eşik ve Oran	47
2.4.2. Vergi Kayıp ve Kaçağı	49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. NET SERVET VERGİSİNİN TÜRKİYE’DE UYGULANABİLİRLİĞİ	51-77
3.1. Türkiye’de Uygulanan Servet Vergilerinin Net Servet Vergisiyle Karşılaştırılması	51
3.1.1. Emlak Vergisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması.....	51
3.1.2. Motorlu Taşıtlar Vergisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması	52
3.1.3. Veraset ve İntikal Verisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması	52
3.1.4. Değerli Konut Vergisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması	53
3.2. Türkiye’de Vergi Adaleti	53
3.2.1. Dolaylı ve Dolaysız Vergi Bileşimi.....	54
3.2.2. Türkiye’de ve Dünya Ülkelerinde Servet Vergileri Gelirleri	56

3.2.3. Türkiye’de ve Net Servet Vergisi Uygulamaya Devam Eden Ülkelerde Servet Dağılımı	59
3.3. Türkiye’de Bütçe Dengesi.....	62
3.4. Net Servet Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar	63
3.4.1. Esneklik Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar	63
3.4.2. Tasarruf, Yatırım ve İstihdam Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar	67
3.5. Net Servet Vergisinin Anayasaya Uygunluğu	70
3.6. Net Servet Vergisinin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşler	73
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	78
KAYNAKÇA.....	80
ÖZGEÇMİŞ.....	92

ÖZET

Servet vergilerinin en geniş kapsamlısı olan net servet vergisinin uygulanması, bugüne kadar hep tartışıldı. Tarihte negatif argümanlara dayandırılarak birçok ülkede net servet vergisi uygulamadan kaldırıldı. Ancak bu konuda ampirik kanıtlar zayıftır. Ayrıca ekonomik verimlilik açısından gelir vergisi ve KDV'den daha kötü olup olmadığı belli değildir. Teorik olarak hem olumlu hem de olumsuz sonuçları olabilir, pratikte de durum aynıdır. Bugün Dünya da Covid-19 salgınına yaşadı, iklim krizi ile mücadele ediliyor, bütçe açıkları arttı ve en önemlisi servet eşitsizliği makasındaki fark muazzam derecede arttı. Bunların sonucunda net servet vergisine olan ilgi de Dünya'da ve Türkiye'de arttı. Bu nedenle bu çalışma da yerli ve yabancı literatür taraması yapıldı ve tımdengelimsel akıl yürütme ile karşılaştırmalı analiz teknikleri kullanılarak net servet vergisinin Türkiye'de uygulanabilirliği analiz edildi. Bu kapsamda bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölümde net servet vergisinin kavramsal çerçevesi oluşturuldu ve net servet vergisinin; tanımı, türleri ile gerekçelerine yer verildi. İkinci Bölümde, net servet vergisini uygulayan ülkelere yer verildi ve bu ülkelerin tecrübelerinden yararlanıldı. Üçüncü Bölümde ise net servet vergisinin Türkiye'de uygulanabilirliği analiz edildi. Bu kapsamda bu bölümde Türkiye'deki servet vergilerine ve servet eşitsizliğine değinildi, net servet vergisi ile ilgili ekonomik çalışmalar analiz edildi, net servet vergisi anayasal bakımdan değerlendirildi. Son olarak net servet vergisinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşlere yer verildi. Sonuç Türkiye'nin mevcut durumu göz önüne alındığında, net servet vergisinin; siyasi, sosyal, ekonomik ve anayasal açıdan uygulanabilir hatta gerekli olduğu sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Net Servet Vergisi, Servet Eşitsizliği, Türkiye

ABSTRACT

The implementation of the net wealth tax, the most comprehensive of wealth taxes, has always been discussed until today. Historically, net wealth tax has been abolished in many countries based on negative arguments. However, empirical evidence on this issue was found modest economic results. Today, the world has experienced epidemic Covid-19, the climate crisis is being fought, budget deficits have increased, and most importantly, the wealth inequality has increased tremendously. As a result, interest in net wealth tax increased in the world and in Turkey. For this reason, in this study, domestic and foreign literature was reviewed. Deductive reasoning and comparative analysis techniques were used, and the applicability of the net wealth tax in Turkey was analyzed. In this context, this study is created in three parts. In the First Chapter, the conceptual framework of the net wealth tax was created and the net wealth tax; Its definition, types and justifications were included. In the Second Part, countries that implemented net wealth tax were included and the experiences of these countries were benefited. In the third part, the applicability of the net wealth tax in Turkey was analyzed. In this context, in this section, wealth taxes and wealth inequality in Turkey were touched upon, economic studies on net wealth tax were analyzed, and net wealth tax was evaluated from a constitutional perspective. Finally, opinions on the applicability of the net wealth tax were included. As a result, net wealth tax; It was concluded that it was politically, socially, economically and constitutionally feasible (necessary).

Keywords: Net Wealth Tax, Wealth Inequality, Türkiye

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	Alman Parlamentosunda İki Yaygın Görüş.....	16
2	İsviçre'nin 2023 Yılı Net Servet Tarifesi.....	31
3	Norveç 'in 2024 Yılı Net Servet Vergisi Tarifesi.....	33
4	İspanya'nın 2024 Yılı Vergi Tarifesi.....	36
5	Kolombiya'nın 2024 Yılı Net Servet Vergisi Tarifesi.....	39
6	2022 Yılında Türkiye'de ve OECD Ülkelerinde Servet Vergilerinin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Payı (GSYİH'nin % Cinsinden).....	56
7	2022 Yılında Türkiye'de ve Dünya Ülkelerinde Türlerine Göre Servet Vergileri Gelirleri.....	58
8	Mevcut Çalışmalarda Vergilendirilebilir Servet Esnekliklerinin Tahminleri.....	64

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik Nr.	Grafik	Sayfa Nr.
1	Seçilmiş Ülkelerde Nüfusa Göre Net Servet Dağılımı (1980, 2000,2022 Yılları İçin).....	11
2	Yıllara Göre Net Servet Vergisi Uygulayan Ülke Sayısı	18
3	Avusturya'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	20
4	Danimarka'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	21
5	Finlandiya'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	22
6	Almanya'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	23
7	Hollanda'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	25
8	İzlanda'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	26
9	İsveç'in Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	28
10	Kurumsal Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkelerde Vergi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden.....	29
11	İsviçre'nin Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	32
12	Norveç'in Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	34
13	İspanya'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	36
14	Fransa'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	38
15	Kolombiya'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	39
16	Uruguay'ın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	40

17	Lüksemburg'un Kurumsal Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden	42
18	Türkiye'nin Yıllara Göre Dolaylı ve Dolaysız Vergi Gelirleri, GSYİH'nın % Cinsinden	55
19	Net Servet vergisi Uygulayan Ülkelerde ve Türkiye'de 2022 Yılında Servet Dağılımı	59
20	Türkiye'nin Yıllar İtibariyle Borçlanma Gereği, GSYİH'nın % Cinsinden	63

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BSMV	: Banka Sigorta ve Muameleleri Vergisi
CHF	: Confederatio Helvetica Franc İsviçre Para Birimi
COP	: Colombian Peso- Kolombiya Para Birimi
Covid-19	: Koronavirüs Salgını
EUR	: Avrupa Birliği Para Birimi
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
KDV	: Katma Değer Vergisi
NOK	: Norwegian Kroner - Norveç Para Birimi
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development – Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
ÖİV	: Özel İletişim Vergi
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
Pre-K	: Anaokulu öncesi eğitim
PwC	: PricewaterhouseCoopers
ŞOV	: Şans Oyunları Vergisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
UK	: Birleşik Krallık
vd	: ve diğerleri
WID	: World Inequality Database- Dünya Eşitsiz Veri Tabanı

GİRİŞ

Son yıllarda birçok Avrupa ülkesinde servet vergisinin kaldırılmasının ardından, artan eşitsizlik ve Covid-19 ile iklim krizi nedeniyle kötüleşen kamu maliyesi, net servet vergisinin pozitif argümanları ile potansiyel negatif argümanlarına yönelik ilginin yeniden canlanmasına neden oldu. Bu ilgi, medyada, milyarderlerin bazen bireysel gelir vergisini çok az ödediğini öne süren açıklamalarla daha da arttı (Global Tax Evasion Report, 2024: 66; Eisinger vd., 2021). Bugün dünya, vergi sistemlerini küresel ölçekte daha adil hale getirme çabası içindedir. Dünya çapında eşitsizlik arttıkça, eşitlik hedeflerine ulaşmada vergi tasarımının önemi giderek daha geniş bir şekilde tartışılmaya başlandı ve son dönemdeki kamu maliyesi araştırmalarının çoğunun odak noktası oldu.

Eylül 2022’de ‘Küresel Vergi Eşitliği’ konusuna odaklanan 4. Dünya Bankası Vergi Konferansı’nda işlenen konulardan biri, servet vergilendirmesi de dahil olmak üzere yüksek net değerli bireylerin vergilendirilmesidir (Banks ve Brockmeyer, 2023: 225; The World Bank, 2022). En son, Avrupa Birliği 2024 yılında yayınladığı “Global Tax Evasion” (European Union [EU] :86) adlı raporunda, milyarderlere yönelik %2 küresel net servet vergisi önerisinde bulunmaktadır. Ayrıca küresel anlaşmaya varılamaz ise ülkelerin tek taraflı uygulamasını önermektedir.

Net servet vergisi Türkiye’de uygulanan servet vergilerinden farklıdır. Net servet vergisi, net servet üzerinde alınan bir vergidir (Perret, 2021: 540). Net servet, serveti oluşturan tüm varlıklardan bu varlıkların elde ediminde oluşan borçların çıkarılması ile elde edilen değerdir (Berzins vd., 2022: 8; Sverdan, 2022: 169; Scheuer ve Slemrod, 2021: 209; Advani vd., 2020a: 13; Martínez, 2020: 10; Boadway ve Pestieau, 2018: 2). Örneğin; muafiyet ve istisnaların olmadığı varsayımı altında, 2 milyon 500 bin dolar serveti ve 500 bin dolar borcu olan bir kişinin net serveti 2 milyon dolardır (Tax Foundation, t.y.).

Pratikte net servet vergisi tabanları genellikle farklı gerekçelerle motive edilen çok sayıda muafiyet ve indirimler ile daraltılmaktadır. Örneğin; adaletin artırılması için birincil konutlar, sosyal kaygılar nedeniyle emeklilik varlıkları, likidite sorunu nedeniyle çiftlik varlıkları, ülkelerin kültürel değerlerini korumak amacıyla sanat eserleri ve antikaları, girişimciliği ve yatırımı desteklemek amacıyla ticari varlıklar net servet vergisi matrahından muaf tutulmaktadır (Perret, 2021: 549; Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2018: 83). Belirtilen nedenler ile uygulanan muafiyet ve indirimler net servet vergisinin etkinliğini

azaltmaktadır. Etkinliği azalması nedeniyle net servet vergisini, geçmişte birçok ülkede uygulamadan kaldırdı.

Bugün net servet vergisine olan ilgi artmasına rağmen tarihte olduğu gibi bugün de net servet vergisi ile ilgili pozitif argümanlar ile negatif argümanlar tartışılmaktadır. Pozitif argümanlara göre net servet vergisi servet eşitsizliğini azaltmada etkilidir ve gereklidir. Servet eşitsizliğinin siyasi, sosyal ve ekonomik olumsuz özellikleri vardır (Scheuer ve Slemrod, 2021: 226). Aşırı eşitsizlik, zenginlerin siyasi sistemi ele geçirmesine ve onu kendi lehlerine çevirmesine olanak tanıyabilir. Biraz farklı bir açıdan kaygılar, zenginliğin yoğunlaşmasındaki artışın bir devrime ve radikal bir yeniden dağıtıma yol açacağını ngren Karl Marx’a kadar uzanıyor (Scheuer ve Slemrod, 2021: 226).

Zenginlik birikiminin önemli bir yönü, kendi kendini güçlendiren bir şekilde işlemesidir; zenginlik, zenginlik getirir (Savage vd., 2024: 3). Bunun nedeni yüksek gelirliilerin daha fazla tasarruf edebilmeleridir. Başka bir ifadeyle, marjinal tasarruf eğilimi gelirle birlikte artar. Ayrıca getiriler zenginlikle birlikte artma eğilimindedir. Bu zenginlerin fazla yatırım yapabilecekleri ve dolayısıyla daha fazla servet biriktirebilecekleri anlamına gelir. (OECD, 2018: 52). Ekonominin sıfır toplamlı bir oyun olması sonucunda: Zenginler daha da zenginleşirken, orta ve düşük gelirli kesimlerin fakirleşir. Bu durum, şiddetlenerek artan bir döngüye dönüşme riski ile karşı karşıyadır. Bu nedenle, servet eşitsizliği makasındaki farkı azaltmada devletlerin müdahalesinin, piyasa sistemine bırakmaktan daha etkin olduğu düşünülmektedir (Yılmaz, 2024).

deme gücü ilkesinin, gerçekleştirilmesi adına net servet vergisinin uygulanması gerektiği ileri sürülmektedir (Kuypers vd., 2020: 5; Wolff, 2020: 174-175). Net servet vergisi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda yer alan ödeme gücü ilkesinin gerçekleştirilmesinde etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bunun nedeni, kişinin veya hane halkının ödeme gücünün göstergesi, gelir ve tüketimle birlikte servetin de olmasıdır. Gelir, kişinin veya hane halkının refahını ve ödeme gücünü olduğundan daha az göstermektedir. Doğrudan sağladığı gelirin yanı sıra, servet sahipliği de hesaplamaya dahil edilmelidir. Bunun nedeni, yıllık gelir ile mevcut servet stokunun birleşimi, vergi ödeme gücünün tek başına gelirden daha iyi bir göstergesidir (Kuypers vd., 2020: 5; Wolff, 2020: 174-175).

Aynı vergilendirme kapasitesine ve ödeme gücüne sahip kişi veya grupların, eşit muamele edilmesi ve aynı miktarda vergi ödemesi yatay eşitliği sağlamada önemlidir (Kuypers vd., 2024: 4; Tippet vd., 2021: 5; McDonnell, 2013: 16). Bir başka ifadeyle, yatay eşitlik için servette gelirle birlikte vergilendirilmelidir (Wolff, 2020: 173). Bunun nedeni, yatay bir eşitlik argümanına göre, benzer ödeme gücüne sahip bireyler farklı şekilde vergilendirilmemelidir; çünkü biri bir ev sahibiyken diğer ev almayı beklerken elinde nakit tutabilir veya biri emekli maaşında tasarruf ederken diğer birikimlerini yeniden işlerine yatırabilir (Advani vd., 2020b: 6).

Daha büyük eşitsizlik daha düşük büyümenin nedenidir (Dura' n-Cabre ve Esteller More, 2021: 489; Fuest vd. 2018: 22). Eşitsizlikle ekonomik büyüme arasındaki negatif ilişki, eşitsizliğin ekonomik büyüme bakımından da azaltılmasını gerekli kılmaktadır (Winchester, 2021: 530). Bu ilişki özellikle düşük gelirli ülkelerde daha belirgindir (Islam ve McGillivray, 2020: 5,7,11).

İstenilen ve ideal sonuç eşitliktir veya en azından farklı sosyal grupların benzer büyüme oranlarına sahip olduğu bir eşitlik versiyonudur (Dimitriu, 2024: 144). Ancak belirtmeliyim ki bu çalışmada istenilen eşitlik mutlak anlamda bir eşitlik değildir. Böyle bir durum hiç kuşkusuz adaletsiz olacaktır. Servet eşitsizliğini azaltmadan kastedilen servet eşitsizliği makasındaki farkı olabildiğince azaltmak, en azından artmasını engellemektir.

Kapitalizmin mevcut versiyonu çok büyük eşitsizliklere yol açtığından veya bazı sosyal gruplara orantısız fayda sağladığından, kapitalizm adaletsiz bir ekonomik sistemdir (Dimitriu, 2024: 144). Net servet vergisinin uygulanması yerine mevcut servet vergilerinde reform yapılmasını öneren yazarlar mevcuttur. Ancak Advani vd. (2020b: 8), “Yıllık servet vergisi, ancak amacın özellikle serveti yeniden dağıtarak eşitsizliği azaltmak olması halinde haklı gösterilebilir” olduğunu söylemişlerdir. Net servet vergisi muhtemelen en tepedeki vergi artışını yeniden tesis edecek en güçlü vergidir (Saez ve Zucman, 2019a: 29).

Temelinde yıllık servet vergisinin pozitif veya negatif argümanları, teorik açıdan basit değildir. Bir başka ifadeyle bu konuların bugüne kadar ele alınmasının zor olduğu ortaya çıktı; bunun tek nedeni tek tek karmaşık olmaları değil, aynı zamanda birden fazla alanı: ekonomi, hukuk, kamu tutumu ve kamu yönetimini kapsamalarıdır. Çünkü hiçbir alan tek başına bilgeliğin tekelinde olamaz (Advani vd., 2020a: 22). Asıl konu, net servet vergisinin; tasarruf, istihdam, yatırım ve ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin neler olduğudur. Farklı varsayımlar altında hem kötüleştiğine hem de verimliliği artırdığına dair teorik argümanlar yapılabilir, ancak ampirik kanıtlar zayıftır (Advani vd., 2020a: 14; 2020b:9; Wolff, 2020: 174). Ampirik çalışmaların sınırlı olması kesin sonuca varmamamızı zorlaştırmaktadır.

Negatif argümanlara göre: Net servet vergisi ekonomiyi olumsuz etkiler. Tasarruf, yatırım ve istihdam üzerinde kötüleştirici etkileri olacağı öne sürülmektedir. Bu konuda literatür sınırlı olmakla birlikte düşük ekonomik etkileri bulan güncel çalışmalar vardır. Örneğin: Bjørneby vd. (2023), Advani ve Tarrant, (2021), Jakobson vd., (2024). Ancak Fuest (2018), yüksek olumsuz ekonomik etki bulmuşlardır. Bununla birlikte net servet vergisi ile ilgili diğer bir negatif argüman ise serveti ülkeden kaçıracağıdır.

İster servet vergisiyle ister mevcut vergi sistemiyle ilgili olsun, vergi cennetlerinin geniş ölçekli kullanımı ve diğer büyük ölçekli vergiden kaçınma ve kaçakçılığın genellikle kaçınılmaz

olduğu varsayılır (Hemingway, n.d.: 7). Bugün bu konuda dünya daha iyi konumdadır. Otomatik banka bilgileri alışverişi sayesinde offshore vergi kaçakçılığı 10 yıldan kısa bir süre içinde yaklaşık üç kat azalmıştır. Offshore vergi kaçakçılığı bugün gerçekleştirilmesi geçmişe göre çok daha zordur ve açıkça daha az yaygındır. Ancak offshore vergi kaçakçılığının ortadan kalkmadığına dair kanıtlar da vardır (Global Tax Evasion Report, 2024: 7-19). Bu gelişme net servet vergisinin uygulanabilirliği açısından önemli gelişmedir.

Bu çalışma sınırlı sayıda ampirik kaynaklar ile net servet vergisinin Türkiye’de uygulanabilirliğini analiz etmektedir. Net servet vergisinin Türkiye’de uygulanabilirliği bu çalışmanın ana sorunsalıdır. Bunun için bu çalışma üç bölümden oluşurulmaktadır. Birinci Bölümde net servet vergisinin tanımı türleri ve gündemde olmasının gerekçeleri verilerek kavramsal çerçeve oluşturulmaktadır. İkinci Bölümde ise net servet vergisini uygulayan ülkeler ele alınmaktadır. İlk olarak bu ülkelerin sayısal gelişimi yıllara göre verilmektedir. İkinci olarak ülke isimleri verilmektedir. Üçüncü olarak bu ülkelerde net servet vergilerinin gelirleri verilmektedir ve son olarak gelirleri etkileyen değişkenler açıklanırken ülkelerin tecrübelerine yer verilmektedir.

Üçüncü Bölümde ise Türkiye’deki servet vergileri net servet vergileri ile kıyaslanarak net servet vergisinin daha iyi anlaşılması hedeflenmektedir. İkinci olarak Türkiye’de vergi adaleti üzerine duruldu. Üçüncü olarak Türkiye’deki servet eşitsizliğini değinilmektedir. Dördüncü olarak ampirik kanıtlar incelenmektedir. Ayrıca Üçüncü Bölümde, net servet vergisinin uygulanabilirliği anayasal bakımdan da incelendi.

Net servet vergisi uygulanmadan önce maliyet analizi yapılmalı ve mevcut ülke uygulamalarından dersler alınarak mevcut şartlara göre net servet vergisinin tasarımı yapılması hayati derecede önemlidir (Birinci, 2022: 729-730). Bu nedenle bu çalışmanın İkinci Bölümünde net servet vergisini uygulayan ülkelerin tecrübelerine yer verildi. Ancak bunlar net servet vergisinin uygulanmasında yeterli olmayacağı bilinmelidir.

Her şeyden önce net servet vergisinin uygulanabilirliği, temel vergi politikası veya ek mali bir araç olarak uygulanabilirliği bir politika tercihidir. Ayrıca lobicilik faaliyetleri ile karşılaşması olasıdır. ABD’de net servet vergisini öneren Senatör Warren, yayınlarında en zengin Amerikalıların Amerikan siyaseti üzerindeki orantısız etkisine, özellikle lobicilik nedeniyle, dikkat çekmektedir (Wojciechowski, 2023: 144). Bu noktada, Eksik olan, bu adımlara karşı çıkan zengin ve güçlülerin çıkarlarına meydan okuyacak siyasi iradedir (Hemingway, n.d.: 7).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. NET SERVET VERGİSİNE İLİŞKİN TEORİK AÇIKLAMALAR

Bir verginin uygulanabilirliği incelenirken öncelikle o vergi teoride iyi öğrenilmelidir. Bu nedenle bu bölümde ilk olarak net servet vergisinin tanımı yapılacaktır. İkinci olarak net servet vergisinin türlerine değinilecek ve son olarak net servet vergisinin uygulanma gerekçeleri verilerek net servet vergisine ilişkin teorik açıklamalar yapılacaktır.

1.1. Net Servet Vergisinin Tanımı

Genel servet vergileri geçmişte uygulanırken, günümüzde uygulanan servet vergilerinin çoğu özel servet vergisi niteliğindedir (Şen ve Sağbaş, 2020: 218). Ancak bugün, genel servet vergisi olan net servet vergisinin uygulanması yönünde görüşler artmaktadır. Bunun temel nedenleri vergilemede adaleti sağlamak ve kamu gelir ihtiyacıdır. Aslında geçmişte net servet vergileri ekonomik kriz ve savaş zamanlarında gelir amaçlı uygulanmıştır.

En basit tanımı ile net servet vergisi, net servet üzerinden alınan bir servet vergisidir (Perret, 2021: 540). Net servet vergisinin matrahı, net servettir. Net servet, serveti oluşturan tüm varlıklardan bu varlıkların elde ediminde oluşan borçların çıkarılması ile elde edilen değerdir (Berzins vd., 2022: 8; Sverdan, 2022: 169; Scheuer ve Slemrod, 2021: 209). Örneğin: 2 milyon 500 bin dolar serveti ve 500 bin dolar borcu olan bir kişinin net serveti 2 milyon dolardır (Tax Foundation, t.y.).

Saez ve Zucman, (2019b: 2)'in ifadesiyle, net servet, tüm borçlar hariç tüm varlıkları: finansal ve finansal olmayan içerir. Bir başka ifadeyle, net servet vergisinin matrahı, insan sermayesi hariç tüm pazarlanabilir varlıklardır (Saez ve Zuzman, 2019a: 3). Kısaca net servet vergisi, net servetin sahipliğine uygulanan geniş tabanlı bir vergidir. Geniş tabanlı ifadesiyle, yalnızca mülk gibi belirli bir varlığa değil, çoğu veya tüm varlık türlerine uygulanan bir vergi olduğu kastedilir (Advani vd., 2020b: 3). Ancak net servet vergisinin matrahına dahil edilen varlıklar, ülkeler arasında farklıdır (Sverdan, 2022: 169).

Net servet vergisinin matrahı, ülkeler arasında farklı olmakla birlikte net servet vergisinin temel özelliği, prensipte ister maddi ister gayri maddi olsun tüm varlık çeşitleri veya türleri içermesidir; nakit ve banka bakiyeleri, evler gibi gayrimenkuller, mücevherler, resimler,

mobilyalar, arabalar ve tekneler gibi kişisel eşyalar, hisse senetleri gibi ticari varlıklar, açıkça muaf tutulmadıkça her türlü servet, vergi matrahını oluşturur (Advani vd., 2020a: 13; Chatalova ve Evans, 2013: 436).

1.2. Net Servet Vergisinin Türleri

Net servet vergileri tekrarlanma periyoduna ve kapsamına göre iki farklı sınıflandırma türü vardır. Literatürde en çok kullanılan sınıflandırma türü tekrarlanma periyoduna göre net servet vergileri sınıflandırmasıdır (Summers, 2021: 486; Kessler ve Pestieau, 1991: 310).

1.2.1. Tekrarlanma Periyoduna Göre Net Servet Vergileri

Tekrarlanma periyoduna göre net servet vergileri tek seferlik ve yıllık tekrarlayan net servet vergileri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Kessler ve Pestieau, 1991: 310; Tanabe, 1967: 125).

Yıllık tekrarlayan net servet vergisi literatürde; Periodic (Kessler ve Pestieau, 1991: 310), Annual (Tanabe, 1967: 125), Reccurrent (OECD, 2018: 48) net wealth taxes olarak kullanılmaktadır. Net servet vergileri, periyodik olarak, genellikle yıllık uygulanır (Sverdan, 2022: 169; Summers, 2021: 495; Seaz ve Zucman, 2019b: 2; Tanebe, 1967: 125). Bu nedenle bu çalışmada, net servet vergisinin tekrarlanma periyodunun yıllık olmasından ötürü yıllık tekrarlayan net servet vergisi ifadesini kullanılacaktır.

Yıllık tekrarlayan net servet verisinin temel özellikleri (Vélez ve Avila-Mahecha, 2024: 13; Sverdan, 2022: 169; Summers, 2021: 495; O'Donovan, 2021: 570):

- Mükelleflerinin servetinin makul ölçüde kapsamlı varlıklara dayalıdır.
- Servetin tekrarlanan, genellikle yıllık değerlemelerine dayanan vergi yükümlülüğü vardır.
- Vergi sisteminin olağan harcamalar için gelirleri artırmaya yönelik kalıcı özelliği sahiptir.
- Normal vergi tasarım süreçleri ve kamuoyu tartışmalarının yaşanmaktadır.
- Mükellefler servet vergisinin tekrarlanacağını bilmektedirler.
- Davranışsal tepkileri sınırlamak için daha düşük vergi oranların uygulanmaktadır.
- Yıllık ödeme mevcuttur ve temel amacı servet eşitsizliğini azaltmaktır.

Yıllık tekrarlayan net servet vergisi uygulayan ülkelerde: Verginin bireysel ve/veya kurumsal bazda alındığı görülmektedir. Bu nedenle Yıllık tekrarlayan net servet vergisini bireysel net servet vergisi ve kurumsal net servet vergisi olarak sınıflandırılabilir. Net servet vergisinde mükellef, birey (kişi ve/veya hane halkı) olduğu vergilere bireysel net servet vergisi denilmektedir. Yıllık tekrarlayan net servet vergisinin mükellefinin birey olabileceği gibi kurumda olabilir. Net servet

vergisinde mükellef, kurum olduğu vergilere Kurumsal net servet vergisi denilmektedir (OECD Revenue Statistics Database, 2024; OECD, 2018: 50).

Tek seferlik net servet vergisi literatürde; sporadic (Kessler ve Pestieau, 1991: 310), one-time charge (Tanabe, 1967: 125), nonreccurent (OECD, 2018: 48) net wealth taxes olarak kullanılmaktadır.

Tek seferlik net servet vergisinin genellikle temel amacı savaş zamanı ulusal borcunun ödenmesidir (Wealth Tax Subcommittee, 2023: 32; Advani vd., 2020a: 13; Tanebe, 1967: 125). Ayrıca literatürde tek seferlik net servet vergileri genellikle sermaye vergileri olarak bilinmektedir (Rudnick ve Gordon, 1996: 1). Sermaye vergisi, bireyin veya işletmenin elinde bulunan net değer veya varlıklara uygulanan tek seferlik bir vergidir (Mintz, 1991: 250).

Tek seferlik net servet vergisinin belirleyici özellikleri (Apostel ve O'Neill, 2022: 6; Adam ve Miller, 2021: 474; Boadway ve Pestieau, 2021: 5; O'Donovan, 2021: 570; Advani vd., 2020b: 5,6):

- Belirli bir krize tek seferlik istisnai bir tepkidir ve vergi sisteminde geçici olarak yer almaktadır.
- Bireyler, belirli bir tarihte sahip oldukları servete göre yalnızca bir kez vergilendirilir.
- Zamanın (geçmiş) bir noktasındaki servete dayandığından, davranışı bozmayabilir, bu tekrarlanmayacağı beklentisine bağlıdır.
- Mükellefler tek seferlik verginin tekrarlanacağına inanabilir veya inanmayabilir.
- Davranışsal tepki eksikliği nedeniyle daha yüksek vergi oranları mümkündür.
- Potansiyel olarak geçmiş bir tarihte değerlendirilen servete dayalı olsa bile kamuoyunda asgari düzeyde tartışma ve vergi mükelleflerine minimum bildirim ile hızlı bir şekilde uygulanmaktadır.
- Temel amacın gelir sağlamaktır, geliri artırmanın ekonomik olarak verimli bir yoldur.
- Servet dağılımıyla ilgili değildir.

Belirtmeliyim ki tek seferlik net servet vergisinin, tek seferlik uygulanacağını inandırıcı olması, verginin etkinliğinin önündeki en büyük zorluklardan biridir. Bir defaya mahsus bir servet vergisinin potansiyel ve ekonomik olarak verimli olabileceği gerçeği, bunun adil olacağı anlamına gelmez (Adam ve Miller, 2021: 474, 476). Çünkü tek seferlik net servet vergisi, habersiz servete el konulması anlamına gelebilir. Ancak bazı durumlarda adil görülebilir.

Tek seferlik net servet vergisinin adil görülmesinin nedeni, bunun yalnızca olağandışı mali sıkıntı durumlarında veya başkalarının acı çekerken servet sahiplerinin orantısız bir şekilde kazandığı düşünüldüğü durumlarda uygulanmasıdır (Boadway ve Pestieau, 2021: 5). Ayrıca tek seferlik net servet vergisi ile yıllık tekrarlayan net servet vergisi arasındaki ayrımın, yönetim ve

tahsilat sürecinden ziyade değ erlemenin tekrarlanması ile ilgili olduğunu vurgulamak önemlidir (Summers, 2021: 495).

1.2.2. Kapsamına Göre Net Servet Vergileri

Bir diğer net servet vergisi sınıflandırması, kapsamına göre net servet vergisi sınıflandırmasıdır. Servetin vergilendirilmesi matrahının kapsamına ve farklı varlık türlerine uygulanan oranlara göre kapsamlı ya da kısmi nitelikli olabilir (Summers, 2021: 486).

Summers (2021: 495)’e göre: Kapsamlı bir servet vergisi, her türlü varlıkları kapsayan ve varlıkları tek bir oranda vergilendiren bir vergidir. Bununla birlikte, gerçekte uygulanan net servet vergilerinin hiçbir zaman tam anlamıyla kapsamlı bir vergi tabanına ulaşamadığını kabul edilmesi gerektiğini söylemiştir. Bunun nedeni, kapsamlı net servet vergisi uygulayan bir ülkenin bugüne kadar olmamasıdır (Summers, 2021: 495). Bununla birlikte Eğilmez (2024), Avrupa’da bazı ülkeler de belirli bazı servet kalemleri üzerinden servet vergisi alındığını, bu vergiye de kısmi servet vergisi denilebileceğini söylemektedir.

Eğilmez (2024)’in “kısmi servet vergisi” ifadesini: Enache (2024), seçilmiş varlıklar üzerindeki servet vergisi olarak kullanmıştır. Kısmi servet vergisi uygulayan  lkeler; Fransa, Belçika, İtalya Hollanda’dır. İyi bilmekteyiz ki, Fransa’nın vergi matrahını emlakın net değeridir. Bu nedenle servet vergisi ifadesiyle net servet vergisi anlamı çıkartılabilir. Bununla birlikte Summers (2021:495)’in çalışmasında kullandığı kısmi servet vergisi ifadesi ile Eğilmez (2024)’in kısmi net servet vergisi ifadesi farklıdır. Çünkü Eğilmez (2024); Fransa’da emlak, İtalya’da finansal varlıklar, Belçika’da menkul kıymet hesapları, Hollanda’da birincil ikametgâh gibi seçili varlıklar üzerinden alınan bir servet vergisinden bahsetmiştir (Enache, 2024). Ancak Summers (2021: 495)’in kısmi ifadesindeki vergi matrahında birden çok varlık matraha dahil edilmektedir.

Kısmi servet vergisi iki şekilde uygulanabilir: Birincisinde bazı varlık türleri vergi matrahından tamamen muaf tutulabilir. İkincisi, farklı türdeki bor landırılabilir varlıklar farklı oranlarda değerlendirilebilir. Bu tür farklı oranlar, farklı varlık türlerine uygulanan başlık oranlarındaki farklılıklardan veya daha büyük olasılıkla değerleme indirimleri veya diğer indirimlerden kaynaklanan efektif oranlar arasındaki farklardan kaynaklanabilir (Summers, 2021: 495). Bir başka ifadeyle, net servet vergisine tanınan muafiyetlerin yanında, gelir vergisinde olduğu gibi, net servet vergisi de vergiye tabi net servetin tabanını oluşturmak için brüt servetten ilave kesintilere izin vermektedir. Bunun sonucunda da net servet vergisi kısmi olur (Glogower, 2020: 745).

1.3. Net Servet Vergisinin Gerekçeler

Net servet vergisi varlığından beri hep tartışılan bir vergi olmasına rağmen bugün gündemin merkezinde olan konulardan biridir. Bunun başlıca gerekçeleri adil bir vergi olması, gelir potansiyeline sahip olması ile ekonomik etkinliktir.

1.3.1. Vergi Adaleti

Mevcut servetin vergilendirilmesinin adil olacağı konusunda görüşler farklılık göstermektedir. Bu, refah ekonomistleri, siyaset filozofları ve hukuk bilginleri arasında hararetle tartışılan bir konudur (Adam ve Miller, 2021: 476). Özellikle net servet vergisine ilişkin kavramlar birçok nüfuzlu siyasi ve akademik çevre tarafından, özellikle de neoliberal konumların servet üzerinden alınan bir verginin, ahlaksız ve haksız olduğunu iddia ettiği muhafazakâr çevreler tarafından eleştiriliyor olmasına rağmen, net servet vergisinin adil bir vergi olduğuna dair önemli gerekçeler vardır (Wojciechowski, 2023: 155; Krenek ve Schratzenstaller, 2017: 10).

Yıldız ve Eser (2023: 46), “Küresel Kamusal Malların Finansmanı İçin Küresel Vergi Önerileri Gerçekçi mi” adlı çalışmada, küresel düzeyde önerilen net servet vergisinin, adalet amacına yönelik ilkelerin çoğunu karşılayan bir vergi olduğunu söylemişlerdir. Bu ilkelere göre: küresel net servet vergisi; genellik, eşitlik, artan oranlılık ve ödeme gücü ilkesine uygun bir vergidir. Bu ilkeler bu çalışmada uygulanabilirliği araştırılan net servet vergisi için de geçerlidir.

Maliye literatüründe, verginin hukuki mahiyetini ve genel esaslarını açıklayan temelde iki yaklaşım mevcuttur. Bunlar faydalanma (istifade) ve ödeme gücü (iktidar) teorileridir. Bu teoriler Adam Smith’in adalet ilkesinin temellerini oluşturmaktadır. Fayda (Gönüllü mübadele) teorisi, verginin fayda esasına dayandığından, kamu hizmetinden faydalanan vergi ödemelidir, aksi takdirde adalet sağlanamaz fikrine sahiptir. Eskiden oldukça rağbet gören fayda teorisi bugün yaygınlığını kaybetmiştir ve yerini büyük ölçüde, ödeme gücü teorisine bırakmıştır (Rakıcı ve Aktuğ, 2021: 171-172; Şen ve Sağbaş, 2020: 242, 245; Kirmanoğlu, 2017: 270, 271).

1.3.1.1. Ödeme Gücü

Servetin vergilendirilmesinin adil olduğuna dair ilk gerekçe, ödeme gücü ilkesine dayanmaktadır (Krenek ve Schratzenstaller, 2017: 10). Şen ve Sağbaş (2020:10)’a göre, Ödeme gücü, bireyin kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin asgari ihtiyaçlarını tutarını aşan geliri ifade etmektedir. Kişinin veya hane halkının ödeme gücünün göstergesi; gelir, tüketimle birlikte servettir. Gelirin, kişinin veya hane halkının refahını ve ödeme gücünü olduğundan daha az gösterdiği ileri sürülmektedir. Doğrudan sağladığı gelirin yanı sıra, servet sahipliği de hesaplamaya dahil edilmesi gerektiği söylenmektedir. Bunun nedeni, yıllık gelir ile mevcut servet stokunun

birleşimi, vergi ödeme gücünün tek başına gelirden daha iyi bir ölçüsünü sağlamasıdır (Kuypers vd., 2020: 5; Wolff, 2020: 174-175).

İkinci gerekçe ise yatay eşitliktir. Yatay eşitlik, aynı vergilendirme kapasitesine veya ödeme gücüne sahip kişi veya grupların, eşit muamele edilmesi ve aynı miktarda vergi ödemesi anlamına gelmesidir (Kuypers vd., 2024: 4; Tippet vd., 2021: 5; McDonnell, 2013: 16). Yatay eşitlik için servet de gelirle birlikte vergilendirilmelidir (Wolff, 2020:173). Bunun nedeni, yatay eşitlik argümanına göre, benzer ödeme gücüne sahip bireyler farklı şekilde vergilendirilmemelidir; çünkü biri bir ev sahibiyken diğeri ev almayı beklerken elinde nakit tutabilir veya biri emekli maaşında tasarruf ederken diğeri birikimlerini yeniden işlerine yatırabilir (Advani vd., 2020b: 6).

Aynı gelire sahip ancak farklı zenginlik düzeylerine sahip iki aile, refah açısından eşdeğer değildir (Kuypers vd., 2020: 5; Wolff, 2020:173); çünkü daha varlıklı bir aile, ekonomik stres zamanlarında daha fazla bağımsızlığa ve daha sıkı güvenliğe sahip olacak ve tüketici kredisine daha kolay erişecektir. Dolayısıyla daha fazla zenginlik, varlıklı aileye vergi ödeme konusunda daha büyük bir kapasite kazandırmanın yanında çeşitli avantajlar da sağlar (Wolff, 2020: 173). Varlık sahibine; finansal güvenlik, topluma katılım, statü, erişim, güç dahil, ekonomik özgürlük ve psikolojik faydalar olmak üzere fayda sağlamaktadır. Başka bir deyişle zenginlik fayda sağlar sahibine, elde edilen parasal gelirin ötesinde önemli faydalar sağlar. Bu fayda Zenginliğin kendi başına vergilendirilmesi lehine bir argümandır (McDonnell, 2013:9; Mintz, 1991 :253). Bununla birlikte, devletin servetin korunmasında doğrudan ve/veya servetin değerinin zamanla artmasında ise dolaylı rolü bulunmaktadır. Bu nedenle kişiler servet vergisi ödemelidir. Bu fayda prensibinin bir gereğidir (Şen ve Sağbaş, 2020: 2019).

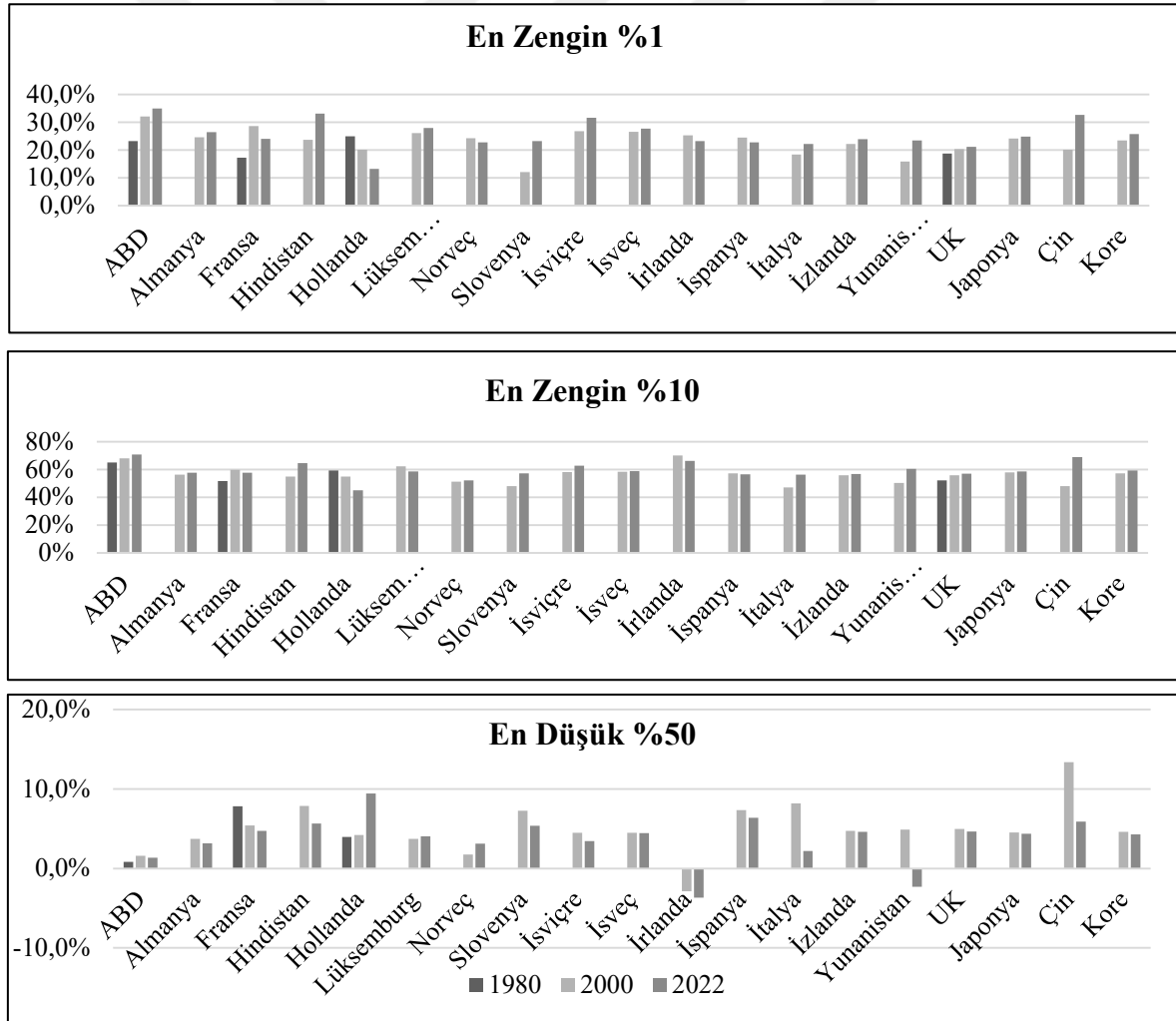
Adalet, en azından, insanların ödeme güçlerine göre vergilendirilmesini gerektirir; burada önerilen de tam olarak budur. Çok zenginlerin omuzlarına düşen yükün daha büyük olması ayrımcılığın sonucu değil, onların ödeme güçlerinin daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır (Michalos, 1988: 125). Bu nedenle vergi adaletini sağlamak açısından gelir ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin yanında serveti de vergilemek elzemdir (Öz vd., 2014: 88).

Tamamen idari nedenlerden dolayı, bazı ülkelerde servet vergisinin uygulanması daha kolay görünebilir. Çünkü değeri zor veya likit olmayan varlıklardan elde edilen gerçekleşmemiş sermaye kazançları gibi belirli sermaye gelirlerinin belirlenmesi ve vergilendirilmesi zor olabilir. Bu durumda, uygulanabilir bir servet vergisi, uygulanamayan bir sermaye geliri vergisinden daha adil olabilir (Hebous vd., 2024: 20). Özetle servet vergileri, vergi sisteminde yer alan diğer vergilerle kavranamayan vergi ödeme gücünün vergilendirme kapsamına alınmasına imkân sağlar. Bu ona tamamlayıcı vergi niteliği kazandırır (Şen ve Sağbaş, 2020: 219).

1.3.1.2. Servet Eşitsizliği

Vergi politikası yoluyla sosyal adaletin gerçekleştirilmesi, bir başka ifadeyle gelir ve servetin yeniden dağıtımı amaçlanabilmektedir (Şen ve Sağbaşı, 2020: 24). 2010'ların sonlarından bu yana, artan oranlı servet vergilendirmesinin yararları ve sakıncaları hakkında yenilenen tartışmalar vardır. Bu tartışmalar büyük ölçüde son yıllarda servet yoğunlaşmasındaki artıştan kaynaklanmıştır (Seaz ve Zucman, 2022: 58). Aslında 1980'lerin başından bu yana servet eşitsizliği belirgin bir şekilde artmıştır (Wolff, 2020: 172; Savage, 2024: 3). İstatistikler bugün hane halkı net servetinde muazzam derecede eşitsizliğe işaret etmektedir (Global Tax Evasion Report, 2024: 71; Wolff, 2020: 174; Pukeliené ve Nesavaité, 2019: 85). Zenginlik çoğunlukla en tepede yoğunlaşmaktadır (Chatterjee vd., 2021: 3). Servetin çoğunluğu nüfusun küçük bir kesiminin elindedir. Bu aşağıda Grafik 1'de gösterilmektedir.

Grafik 1: Seçilmiş Ülkelerde Nüfusa Göre Net Servet Dağılımı (1980, 2000, 2022 Yılları İçin)

Kaynak: World Inequality Database [WID], 2023 (Not: Sadece ABD, Fransa, Hollanda ve UK'nin 1980 yılı verileri bulunmaktadır)

Grafik 1’de, seçilmiş ülkelerde nüfusun; en zengin %1, en zengin %10 ve en düşük %50’sinin, 1980, 2000 ve 2022 yıllarına göre net servetten aldığı paylar verilmektedir. ABD’de, Nüfusun en zengin %1’inin net servetten aldığı pay; 1980 yılında (%23,2), 2000 yılında (%32,0) ve 2022 yılında (%34,9) değerlerini alarak artmaktadır. Nüfusun en zengin %10’unun net servetten aldığı pay; 1980 yılında (%65), 2000 yılında (%68,9) ve 2022 yılında (%71,7) değerlerini alarak artmıştır. Nüfusun en düşük %50’sinin net servetten aldığı pay ise 1980 yılında (%0,8) 2000 yılında (%1,6) ve 2022 yılında (%1,4) değerlerini almıştır. 2022 yılında nüfusun en zengin %1’nin net servetten aldığı pay en yüksek (%34,9) ile ABD’dir.

ABD’de, nüfusun en zengin %1’lik kesimin servetten aldığı pay, 1980 yılından 2022 yılına %11,7 artmıştır. En zengin %10’luk kesimin servetten aldığı pay ise 1980 yılından 2022 yılına %6,7 artmıştır. Özetle ABD’de, en zengin %1’lik kesimin servetten aldığı pay, en zengin %10’luk kesimin aldığı paydan daha fazla artmıştır.

UK’de ise nüfusun en zengin %1’inin net servetten aldığı pay; 1980 yılında (%18,8), 2000 yılında (%20,3) ve 2022 yılında (%21,1) değerlerini alarak artmıştır. Nüfusun en zengin %10’u ise net servetten aldığı pay; 1980 yılında (%52,1), 2000 yılında (%56,8) ve 2022 yılında (%57) değerlerini alarak artmıştır. UK’deki artış nispeten ABD’den düşüktür. UK’de nüfusun en düşük %50’lik kesiminin net servetten aldığı pay 2000 yılında (%5,0), 2022 yılında (%4,7) değerini alarak azalmıştır.

Fransa’da nüfusun en zengin %1’inin net servetten aldığı pay 1980 yılında (%17,2) olan servet payı 2000 yılında (%28,6) olmuştur ve 2022 yılında ise (%24,0) değerlerini alarak önce %11,4 artmakta sonra %4,6 azalmıştır. Nüfusun en zengin %10’unun net servetten aldığı pay ise 1980 yılında (%51,6) olan servet payı 2000 yılında (%59,8) olmuştur ve 2022 yılında ise (%57,7) değerini almıştır. Fransa’da nüfusun en düşük %50’lik kesiminin net servetten aldığı pay sürekli azalmıştır, 1980 yılında (%7,8), 2000 yılında (%5,4) ve 2022 yılında (%4,7) değerlerini almıştır.

Hollanda, Norveç, İrlanda ve İspanya’da nüfusun en zengin %1’lik kesimin net servetten aldığı pay azalırken diğer ülkelerde artmıştır. Bu ülkeler; Almanya, Lüksemburg, Slovenya, İsviçre, İsveç, İtalya, İzlanda, Yunanistan, Japonya, Çin ve Kore’dir. İrlanda, İspanya ve Yunanistan’da nüfusun en düşük %50’lik kesimi net servetten aldığı pay alamamakta, aksine borç içindedirler. Nüfusun en düşük %50’lik kesiminin net servetten aldığı pay 1980 yılında (%7,8) ile Fransa’dır, 2000 yılında (%13,4) ile Çin iken 2022 yılında (%9,4) ile Hollanda’dır. Özetle en zengin %1’lik ve %10’luk kesim ile en düşük %50’lik kesim kıyaslanınca: Net servet pastasının, ne kadar orantısız dağıldığı aşağıda Grafik 1’de açıkça görülmektedir. Başka bir ifadeyle, net servet eşitsizliği makası arasındaki fark muazzam derecede artmıştır.

Son yıllarda artan servet eşitsizliği, servet vergilerinin sadece akademik alanda değil, aynı zamanda politik ve kamusal alanda da uygulanabilirliği konusundaki tartışmayı yeniden canlandırdı (Durán-Cabr  vd., 2019: 1). Örneğin; 2019 yılında Senatör Elizabeth Warren, 50 milyar doların üzerinde %2,1 milyar doların üzerinde ise %3 oranında servet vergisi getirilmesini önermiştir (Warren for Senate, 2024). Bu öneriye göre: Amerika Birleşik Devletleri'ndeki vergi birimlerinin %0,1'inden azı bu vergiden sorumlu olacaktır. Avrupa'daki servet vergilerinin tersine, böyle bir vergi bu nedenle aşırı zenginlere odaklanacaktır (Seaz ve Zucman, 2022: 61; Advani vd., 2020a: 16; Saez ve Zuzman, 2019b: 3).

Warren'ın önerisinin temel nedeni, yukarıda Grafik 1'de g r ld   üzere ABD'de servet eşitsizliğinin artmasıdır. Ayrıca bir iddiaya göre: ABD'deki milyarderlerin, devasa servetlerine kıyasla nasıl çok az gelir vergisi ödediklerini, hatta bazen hiç ödemediklerini gösteren haber ABD kamuoyunda tartışma yaratmış. Örneğin Jeff Bezos, Elon Musk, Warren Buffett, Michael Bloomberg, George Soros gibi milyarderlerin yer aldığı bir haber, net servet vergisini savunanların sesinin daha g r çıkmasına neden olmaktadır. Bu habere göre, Jeff Bezos 2007 ve 2011 yılında, Elon Musk 2018 yılında, George Soros  st üste    yıl federal gelir vergisi  dememişlerdir (Eisinger vd., 2021).

Warren, yayınlarında ayrıca en zengin Amerikalıların, Amerikan siyaseti üzerindeki orantısız etkisine, özellikle lobicilik nedeniyle, dikkat çekmiştir (Wojciechowski, 2023: 144). Senatör Warren, 23 Nisan 2019'da paylaştığı tweetinde, "Herkesin bir şansa sahip olması için bir şeyleri geri  demelisiniz. Ülkedeki en zengin ailelere %2 vergi koyarsak, evrensel Pre-K'ye¹, evrensel ücretsiz  niversiteye sahip olabiliriz, Amerikalıların %95'inin   renci kredisi borcunu geri alabiliriz ve yine de geriye bir trilyon dolar kalır" yazmıştır. Jensen, Warren'ın teklifinin ciddiye alınacak bir teklif mi, yoksa sadece siyasi bir gösteri mi olduğunu bilmenin zor olduğunu söylemiştir (2019: 79).

Eski Demokrat başkan adayı Bernie Sanders'ın: aşırı zenginliği, vergilendirme planı da Warren'ın planına benzer. Aşırı Zenginlik Vergisi, adlı planı, evli bir çiftin net serveti 32 milyar doların üzerinde olanlara %1 oranında vergi uygulanmasını önermiştir. Bekarlar için bu dilimler yarıya indirilmiştir (Fletcher, 2020: 88). Senatörler Bernie Sanders, 10 milyar doları aşan servetler için % 8'lik daha yüksek bir vergi oranı önerdi ve bu verginin 4,35 trilyon dolar gelir yaratacağını tahmin etti (Jackson ve Sanger, 2020: 681; Belmonte, 2019).

Warren ve Sanders önerilerini 2021'de tekrarladılar. Yedi Demokrat senatör ve iki kongre üyesinden oluşan bir grupta birlikte Kongre'ye ultra milyonerlerin vergilendirilmesine ilişkin bir

¹ ABD'de Anaokulu  ncesi eğitime verilen isim.

yasa tasarısı (Ultra Milyoner Vergi Yasası) sundular. Yasa tasarısı, çok sayıda sivil toplum kuruluşu tarafından desteklendi (Wojciechowski, 2023: 144). Ayrıca Sanders, amacının ABD'deki zenginliği dağıtmak ve Amerikalı milyarderlerin servetini yarı yarıya azaltmak olduğunu gizlemedi. Dolayısıyla onun argümanı Piketty'nin konseptine benzer (Wojciechowski, 2023: 144; Belmonte, 2019).

Varlık vergisine ilişkin ilk medya konseptlerinden biri 1999 yılında Donald Trump tarafından ortaya atılmıştır. Kendisini merkezci bir parti olarak konumlandıran Reform Partisi adına bir başkanlık kampanyası planlarken, 10 milyon ABD dolarının üzerindeki varlıkların net değeri üzerinden tek seferlik %14,25 oranında varlık vergisi getirilmesini önerdi (Wojciechowski, 2023: 140; Lecoq, 2015).

Kuşkusuz, ABD'de gelir eşitsizliği ve servet vergisi konusunda en büyük tanıtım, Kapital kitabının yazarı, Paris İktisat Okulu'na bağlı Avrupalı iktisatçı Thomas Piketty tarafından yapılmıştır. 2013'te yayınlandığı kitabında tanımlanan gelir eşitsizliklerine bir çözüm olarak bireysel düzeyde sermayeye, yani belirli bir bireyin kontrol ettiği varlıkların net değerine uygulanan yıllık küresel ve artan oranlı vergi biçiminde servet vergilendirmesi önermiştir (Wojciechowski, 2023: 142; Worstall, 2014).

Radikalliğine rağmen Piketty'nin görüşleri, 2016'da Demokrat Parti'den iki başkan adayı, senatörler Elizabeth Warren ve Bernie Sanders'ın seçim önerilerini etkilemiştir: Piketty'nin meslektaşları, Fransız iktisatçılar Emmanuel Saez ve Gabriel Zucman, her ikisi de California Üniversitesi, Berkeley'den, Warren ve Sanders'a 2016 kampanyasından önce servet vergisi konusunda tavsiyelerde bulunmuşlardır (Warren for Senate, 2024; Wojciechowski, 2023: 143).

Saez ve Zucman'ın önerileri ayrıca ABD vatandaşlığından feragat etmek ve serveti denizaşırı ülkelere transfer etmek için hiçbir muafiyet ve yaptırım olmaksızın %40 oranında bir çıkış vergisi uygulanmasını da içeriyor (Saez ve Zucman, 2022). Net servet vergisinin amacı: Aşırı servet yoğunlaşmasını engelleyerek serveti ekonomiye kazandırmaktır. Bu nedenle milyarderler için %5, %10 veya daha yüksek oranlı net servet vergisi önerilmektedir (Yılmaz, 2024; Saez ve Zucman, 2022: 61).

Bugün servet eşitsizliğini azaltacak en iyi politika net servet vergisi olarak görülmektedir (Sae ve Zucman, 2019b, 487; 2019a: 29). Servet vergilendirmesi simülasyonları, birleşik bir gelir-varlık vergilendirme sisteminin gerçekten de tek başına gelir vergisi sisteminden daha adil olabileceğini göstermektedir (Wolff, 2020: 164). İyi uygulanan bir net servet vergisi servet yoğunlaşmasını azaltacaktır. Bu konuda literatürde uzlaşa sağlanmaktadır (Sae ve Zucman, 2019b, 487; 2019a: 22; Micholas, 1988: 108). Nedeni basit: eğer çok zengin insanlar servetlerinin bir kısmını ödemek zorunda ise, her yıl alınan vergiler, servetlerini korumalarını zorlaştırır (Saez ve

Zucman, 2019b: 7). Ayrıca OECD servet vergileri, servet eşitsizliğini azaltma etkisine sahip olduğunu doğrulamaktadır (Pukelienė ve Nesavaitė, 2019: 94; OECD, 2018:).

1.3.2. Gelir Potansiyeli

Küreselleşme ile sermaye, servet kaçışı tehdidi karşısında, vergi rekabeti sonucu devletlerin vergi gelirleri aşınmaktadır emlak veya veraset ve intikal vergilerinden elde edilen gelirler çok düşük olup, zamanla azalmaktadır. Sonuç olarak zenginler üzerindeki vergilerin düşmesi, net servet vergisinin uygulanmasını gerekli kılmaktadır (OECD, 2018, 23). Ayrıca COVID-19 salgınının yaşanması, servet vergilerinin uygulanmasına ilişkin tartışmaların önemli ölçüde artmasına yol açmıştır (Waris, 2021: 14).

Mevcut ihtiyaçlara yanıt vermek ve Covid-19 pandemisinin, özellikle en ağır darbeyi alan yoksullar ve savunmasızlar üzerindeki etkilerini hafifletmek için yapılan sosyal harcamaların önüne geçilemez ve mali açıkların artmasına neden oldu. Ayrıca iklim krizi hayati derecede önemli bir sorundur. Bu sorunla mücadele de hükümetler kaynak arayışındadır. Hükümetlerin bu nedenlere bağlı olarak daha fazla gelire ihtiyacı var, ancak gelir vergileri ve KDV'deki herhangi bir artışın vergi mükelleflerinin, özellikle de düşük ve orta gelirli hane halklarının tepkisiyle karşı karşıya kalması muhtemeldir. Bu nedenle ülkeler, COVID-19'un etkilerini gidermek ve iklim krizi ile mücadele için giderek artan bir şekilde net servet vergisi uygulamaya yönelmektedir (Waris, 2021: 15; OECD, 2018: 17).

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı, artan kamu harcamalarının finansmanı için net servet vergisi önerilmektedir. Bunun temelinde, iyi uygulanan bir servet vergisinin aynı zamanda önemli bir gelir potansiyeline de sahip olmasıdır (Tippet vd., 2021: 10; Saez ve Zucman, 2019b: 439). Çünkü çoğu ülkelerde net servet milli gelirden daha yüksektir (Advani vd., 2020a: 15).

1.3.3. Ekonomik Etkinlik

ABD'de net servet vergisinin, ekonominin arz tarafını olumsuz etkileyeceği ve Amerikan Rüyasını yok edeceği öne sürülmektedir (Wojciechowski, 2023: 155). Aşağıda Tablo 1'de ise Almanya'da net servet vergisi uygulandığı sürede mevcut olan tartışmanın taraflarının ileri sürdüğü negatif argümanlar ile pozitif argümanlar verilmektedir.

Tablo 1'e göre verimlilik/büyüme görüşüne göre negatif argümanlar; net servet vergisinin, yatırımları, rekabeti, sermayeye ve dolayısıyla emeğe zarar vereceğini, olumsuz bir aşağıya damlama etkisinin yaratacağını, gayri meşru bir şekilde hak edilmiş serveti hedef aldığını ve yönetilmesinin çok pahalı olduğunu ileri sürerek kaldırılmasını savunmuşlardır.

Sosyal adalet/yeniden dağıtım görüşüne göre ise pozitif argümanlar; toplumdaki zayıf grupların, Aileler, düşük gelirli bireylerin konumunu güçlendirmesi, başta eğitim olmak üzere sosyal yatırım harcamalarının temeli olabileceğini, büyüme ve yeniden dağıtımın birbirini dışlayan şeyler olmadığını, orta düzeyde uygulanabilir olduğunu söyleyerek, toplumda ayrışan zengin gruplara uygulanabileceğini savunmaktadır.

Tablo 1: Alman Parlamentosunda İki Yaygın Görüş

	Verimlilik/büyüme Görüşü	Sosyal adalet/yeniden dağıtım görüşü
Net Servet Vergisi	Yatırımları daraltır, rekabeti azaltır	Toplumdaki zayıf grupların (aileler, düşük gelirli bireyler) konumunu güçlendirir.
	Sermayeye ve dolayısıyla emeğe zarar verir; olumsuz bir “aşağıya damlama” etkisi	Başta eğitim olmak üzere sosyal yatırım harcamalarının temeli olabilir. Büyüme ve yeniden dağıtım birbirini dışlayan şeyler değildir
	Gayri meşru bir şekilde “hak edilmiş” serveti hedef alıyor	
	Yönetilmesi çok pahalı	Orta düzeyde uygulanabilir
	Bir bütün olarak ekonomi	Toplumda “ayrışan” belirli gruplar

Kaynak: Hilmar ve Sachweh, 2022: 483

Tablo 1’de net servet vergisi tartışmalarını açıkça özetlemektedir. Ancak verimlilik temelinde yıllık servet vergisinin lehinde veya aleyhinde olan teorik durum basit değildir. Bir başka ifadeyle bu konuların bugüne kadar ele alınmasının zor olduğu ortaya çıktı; bunun tek nedeni tek tek karmaşık olmaları değil, aynı zamanda birden fazla alanı: Ekonomi, hukuk, kamu tutumu ve kamu yönetimi alanlarını kapsamalarıdır. Çünkü hiçbir alan tek başına bilgeliğin tekelinde olamaz (Advani vd., 2020a: 22).

Yıllık servet vergisi, diğer tüm düzenli vergiler gibi davranışı etkiler. Gelir vergisi ve KDV gibi işin değerini düşürür. Ekonomik verimlilik açısından bu vergilerden daha kötü olup olmadığı belli değildir. Asıl konu, tasarruf, istihdam, yatırım ve ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin neler olduğudur. Farklı varsayımlar altında hem kötüleştiğine hem de verimliliği artırdığına dair teorik argümanlar yapılabilir, ancak ampirik kanıtlar zayıftır (Advani vd., 2020b:9; 2020a: 14; Wolff, 2020: 174).

Net servet vergisi, varlıkların getirilerine bakmadan vergilendirir. Bu nedenle net servet vergisi, düşük getirili varlıkların sahiplerini cezalandırır ve servet vergisinin tasarlanma şekline bağlı olarak zararlı öz sermaye etkileri olabilecek yüksek getirili varlıkların sahiplerini kayırır. Ancak aynı zamanda, gerçek getirilerden bağımsız olarak vergilendirme, insanları daha yüksek getirili varlıklara daha verimli yatırım yapmaya teşvik edebilir. Örneğin, bir net servet vergisi bireyleri lüks arabalar ve yatlar gibi gösterişli dayanıklı tüketim malları yerine daha fazla gelir getirici varlık aramaya teşvik edebilir (Perret, 2021: 548; Wolff, 2020: 173).

Servet vergileri hane halklarını daha fazla servet biriktirmekten caydırabilir ve böylece girişimci faaliyetleri azaltabilir ve daha az işçi çalıştırabilir. Ancak uluslararası literatür bu konuda da net bir kanıt sunmamaktadır (Thoresen vd., 2021: 32; Saez ve Zucman, 2019a: 22). Ancak son yıllarda ampirik kanıtlar artmıştır ve Türkiye’de net servet vergisinin uygulanabilirliğini değerlendirmede mevcut ampirik kanıtların incelenmesi hayati derecede önemlidir. Bu nedenle, Üçüncü Bölümde net servet vergisi üzerine yapılmış ampirik çalışmalar ayrıntılı olarak incelenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

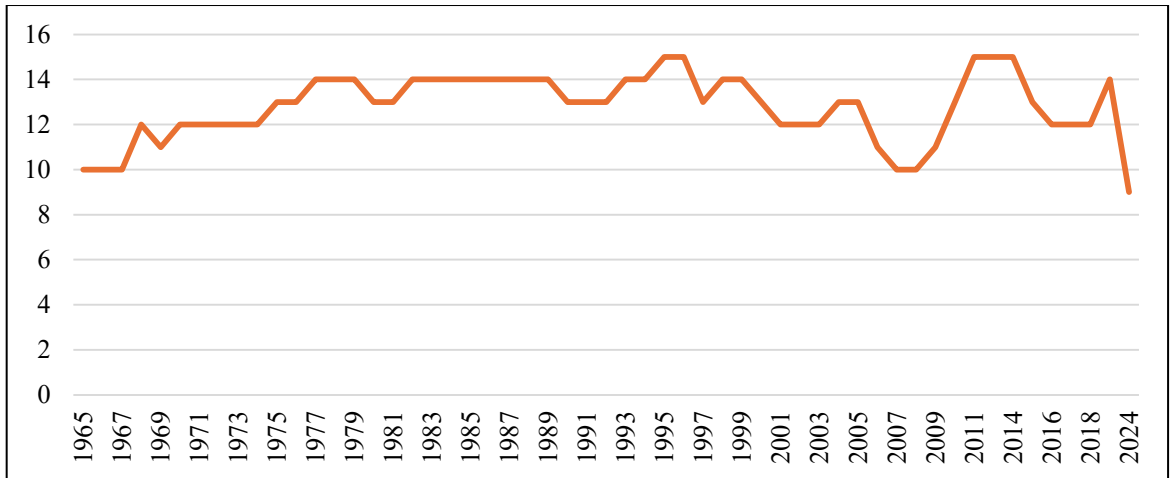
2. DÜNYA'DA NET SERVET VERGİSİ UYGULAMALARI

Net servet vergisinin Türkiye’de uygulanabilirliğini değerlendirmeden önce net servet vergisini uygulayan ülkelerin; deneyimleri, uygulamadan kaldırma gerekçeleri, gelir potansiyeli ile gelirleri etkileyen değişkenlerin incelenmesi gereklidir (Birinci, 2020: 19). Ancak bu incelemeleri yaparken, vergilendirme amacıyla servetin ele alınması ülkeden ülkeye büyük farklılıklar gösterdiği, ülkelerin farklı hukuki, ekonomik özelliklere sahip olduğu ve bu nedenle ülkeler arasındaki karşılaştırmaların yanıltıcı olabileceği unutulmamalıdır (McDonell, 2013: 20).

2.1. Net Servet Vergisinin Tarihi Gelişi

Net servet vergilerinin tarihsel kökenleri hakkında neredeyse hiçbir şey bilinmemektedir (Limberg ve Seelkopf, 2022: 678). Ancak net servet vergisi 20. yüzyılda geniş çapta yayılmaya başlamıştır ve yayılması diğer vergilere kıyasla daha uzun sürmüştür ve nispeten az sayıda ülke tarafından uygulanmıştır (Limberg ve Seelkopf, 2022: 675; Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 12). Aşağıda Grafik 2’de 1965 yılından itibaren net servet vergisi uygulayan ülkelerin sayısındaki değişim verilmektedir. Bu ülkelerin sayısının azaldığı Grafik 2’de açıkça görülmektedir. 1965 yılında 10 ülke net servet vergisi uygulamakta iken 2024 yılında, net servet vergisi uygulayan ülke sayısı 9’dur. Bu sayı Grafik 2’de görülen en düşük sayıdır.

Grafik 2: Yıllara Göre Net Servet Vergisi Uygulayan Ülke Sayısı

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024; PwC, 2024; Enache (Not: Tek seferlik, yıllık tekrarlayan; bireysel ve kurumsal net servet vergilerini içerir)

Uzun vadeli eğilimlerin: Modernleşme ile demokratikleşme ve kısa vadeli şokların: Savaşlar ile ekonomik krizlerin net servet vergisinin uygulamaya koyulması üzerindeki etkilerini inceleyen Limberg ve Seelkopf, birkaç ülkenin büyük bir devletlerarası savaşın hemen ardından net servet vergisi getirdiğini söylemiştir. Örneğin, 1920’de Avusturya. Ancak iki Dünya Savaşı’ndan sonra servet vergisi getiren ülke bulunmadığını söylemiştir. Dolayısıyla savaşlar net servet vergilendirmesinin evrensel itici güçleri olmadığı sonucunu bulmuşlardır. Ancak büyük durgunluklardan sonra servet vergisi uygulamasının daha muhtemel olduğuna dair güçlü kanıtlar bulmuşlardır (Limberg ve Seelkopf, 2022: 680).

İspanya şaşırtıcı bir şekilde, vergiyi 2008’in sonunda kaldıran aynı merkezi hükümet, vergiyi 2011’de yeniden uygulamaya karar verdi. O dönemde iktidarda olan siyasi parti, reformu şu şekilde uygulamayı tercih etmiştir: Ekonomik krize çözüm bulmanın bir yolu, daha fazla kaynağa sahip olanların ekonomik toparlanmaya daha fazla katkıda bulunmalarının sağlanması gerektiğidir, bu şekilde eşitliğin güçlendirileceği ve gelir ve servetin daha iyi yeniden dağıtılmasına olanak sağlanacağı yönündedir (Durán-Cabré vd., 2019: 6; OECD, 2018: 16). Bununla birlikte, 2006 yılında servet vergisini kaldıran İzlanda, 2010-2014 yılları arasında geçici bir acil durum önlemi olarak yeniden uygulamaya koymuştur (Perret, 2021: 540; Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 12). Bu örnekler Limberg ve Seelkopf’un görüşünü desteklemektedir. Ayrıca Almanya ve Japonya İkinci Dünya savaşından sonra tek seferlik net servet vergisi uyguladığı bilinmektedir (Tanabe, 1967:131; Boadway ve Pestieau, 2021: 6).

2.2. Yıllık Tekrarlayan Net Servet Vergileri Uygulayan Ülkeler

Net servet vergilerini geçmişte uygulayan ancak bugün uygulamayan ülkeler mevcuttur. Bu ülkeler, bu çalışmada, geçmişte net servet vergisi uygulayan ülkeler başlığı altında açıklanacaktır. Bununla birlikte bugün net servet vergisi uygulamaya devam eden ülkeler mevcuttur. Bu ülkeler, bu çalışmada net servet vergisi uygulamaya devam eden ülkeler başlığı altında açıklanacaktır.

2.2.1. Geçmişte Net Servet Vergileri Uygulayan Ülkeler

Birinci Bölümde açıklandığı üzere yıllık tekrarlayan net servet vergileri bireysel ve kurumsal olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu nedenle bu başlıkta yıllık tekrarlayan net servet vergileri, bireysel ve kurumsal net servet vergisi uygulayan ülkeler olarak iki ayrı başlıkta ele alınacaktır.

2.2.1.1. Bireysel Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler

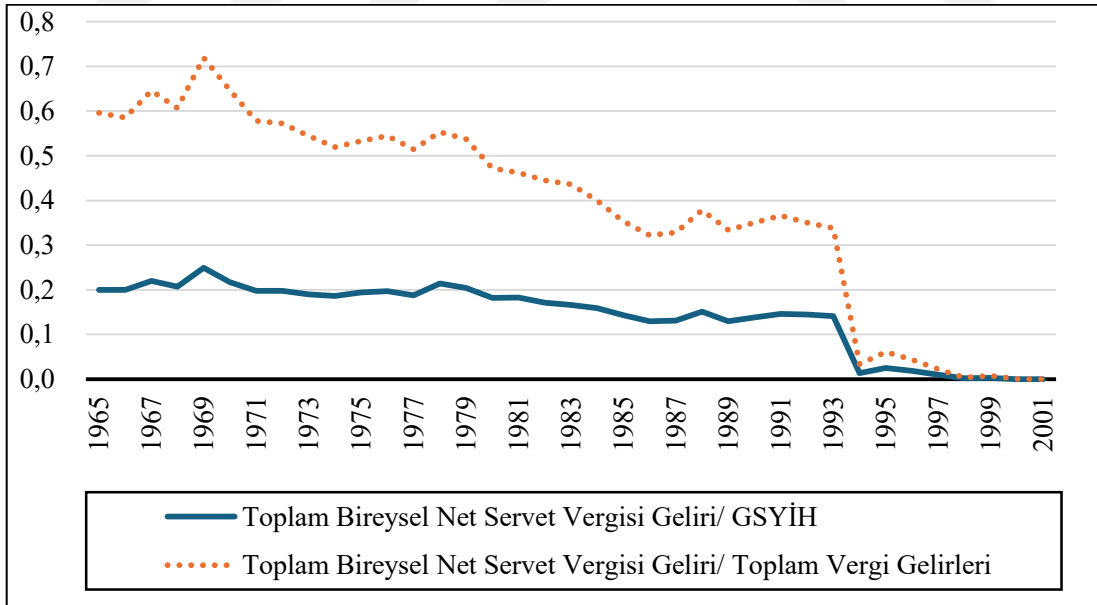
Bu başlıkta bireysel net servet vergisi uygulayan ülkeler: uygulama dönemi, vergi matrahı, eşik ve oranlar, vergi gelirleri olmak üzere teknik konulara yer verilecektir.

2.2.1.1.1. Avusturya

Avusturya 1954-1994 yıllarında bireysel net servet vergisi uygulamıştır ve bu yıllarda Avusturya en geniş net servet vergisi matrahına sahip olan ülke konumundaydı (OECD, 2018: 76). Avusturya’da 1994 yılında; taşınır, taşınmaz, finansal varlıklar vergiye tabiydi. Bu varlıklar; binalar, birincil konutlar, ormanlar, araziler, tarımsal ve kırsal varlıklar, mobilyalar, sanat eserleri ve antikalar, mücevher, araçlar, hisseler, hayat sigortaları, tahviller, likit varlıklar, fikri mülkiyet hakları, emeklilik tasarrufları ve işletme varlıklarıdır (OECD, 2018: 84).

Avusturya’da da sabit vergi oranı uygulanmıştır (Perret, 2021:544; OECD, 2018: 87). Ayrıca Avusturya’da muaf varlıkları elde etmek için yapılan borçları indirilebilir yükümlülüklerden hariç tutarak vergiden kaçınma fırsatlarını sınırlamaya çalışılmıştır (OECD, 2018: 85). Net servet vergileri, eşitliği artırmak için her zaman belirli bir net servet seviyesinin altındaki vergi mükelleflerini muaf tutar. Bu net servet seviyesine, eşik denilmektedir (OECD, 2018: 80). Avusturya’da eşik uygulanmamıştır. Ancak vergi indirimleri nedeniyle dolaylı olarak serveti 11.000 Euro’nun altında olan kişiler muaf tutulmuştur (OECD, 2018: 81). Ayrıca Avusturya’da belirli varlıklar üç yılda bir değerlendirilmiştir (Pukeliené ve Nesavaite, 2019: 84).

Grafik 3: Avusturya’nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

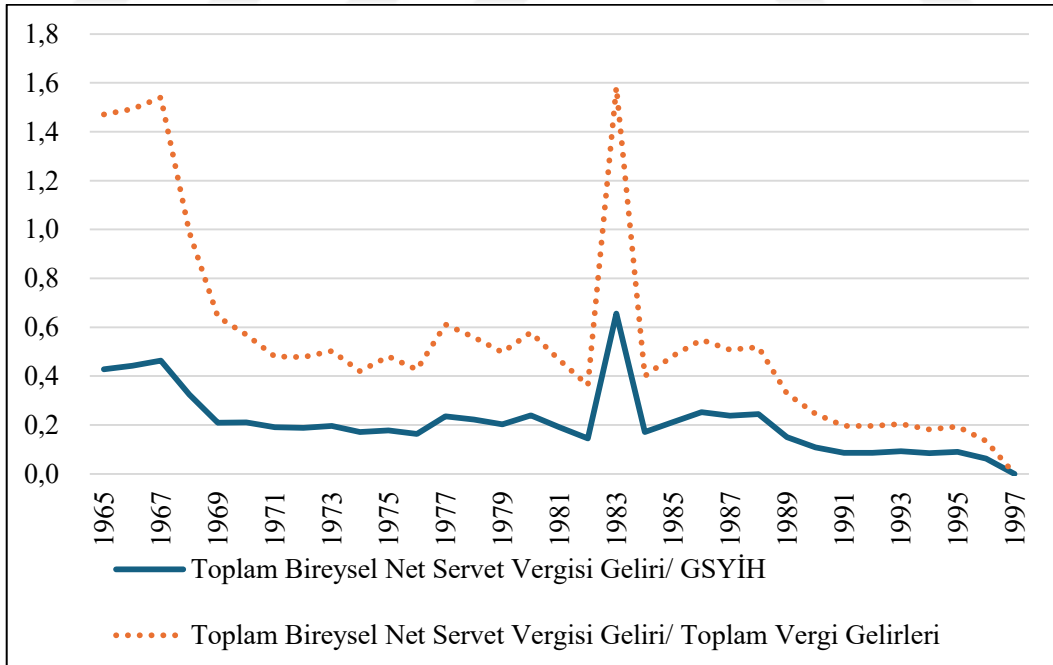
Yukarıda Grafik 3’te Avusturya’nın, net servet üzerinden tekrarlanan vergi gelirleri GSYİH’nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Gelirler, kısa vadede değişmekle birlikte, Uzun vadede azalan gelirler elde ettiği görülmektedir. 40 yıllık uygulamanın

ardından, 1994 yılında, Avusturya, varlıkların veri toplama sürecinde artan yüksek idari maliyeti kabul etmiş ve net servet vergisini uygulamadan kaldırmıştır (Campan, 2020, 2).

2.2.1.1.2. Danimarka

Danimarka 1903 yılında bireysel net servet vergisi uygulamaya başlamıştır (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10). Diğer ülkelere kıyasla net servet vergisinin matrahı nispeten geniştir. Danimarka’da net servet vergisinin matrahı: Finansal varlıklar; nakit, mevduat, tahviller, hisse senetleri, taşınmaz varlıklar, büyük dayanıklı varlıklar; arabalar, tekneler, uçaklar ve ticari varlıkları içermektedir (Advani ve Tarrant, 2021: 514; Jakobsen vd., 2020: 341). Bir başka ifadeyle, vergilendirilebilir servet, emeklilik serveti hariç, hane halklarının toplam net servetine eşitti (Jakobsen vd., 2020: 336,341). Ayrıca Danimarka’da bir firmanın, belirli bir hisse oranından fazlasına sahip olan kişiler, bu hisse senetlerinin değerine ilişkin servet vergisinden tamamen muaf tutulmuştur (Jakobsen vd., 2024: 6). Net servet, muafiyet eşiğinin üzerinde sabit bir oranda vergilendirilmiştir. Muafiyet eşiği, zaman içinde bireyler ve hane halkı için farklı uygulanmıştır. Muafiyet eşiğinin üzerindeki servete vergi oranı 1990 yılına kadar %2.2 olarak uygulanmıştır. 1990 yılından itibaren ise %1 olarak uygulandığı bilinmektedir (Jakobsen vd., 2020: 342).

Grafik 4: Danimarka’nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

Yukarıda Grafik 4’te Danimarka’nın bireysel net servet vergisi gelirleri, GSYİH’nın ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişken gelirler elde etmekle

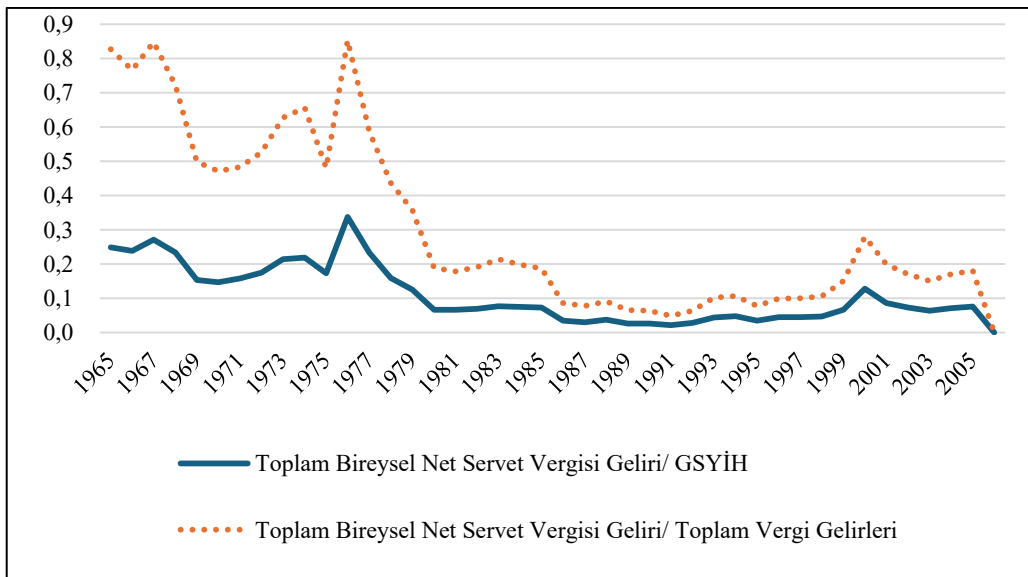
birlikte uzun vadede azalan gelirler elde ettiği görülmektedir. 94 yıllık uygulama sürecinin ardından 1997 yılında Danimarka net servet vergisini uygulamadan kaldırmıştır (Jakobsen vd., 2024: 10; 2020: 342). Danimarka net servet vergisi uygulamaya başladığında, ilk olarak servet vergisini yönetmek için beyan usulü ile varlık verilerini ve üçüncü taraf raporlarını toplamıştır. 1997’de servet vergisinin kaldırılmasından sonra da bunu yapmaya devam etmişlerdir (Jakobsen vd., 2020: 336, 337).

2.2.1.1.3. Finlandiya

Finlandiya’nın 1920-2006 yıllarında net servet vergisin uyguladığı bilinmektedir. Ayrıca 1967, 1975, 1976, 1977 yıllarında Finlandiya, net servet vergisinde büyük revizyonlar yapmıştır (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10). Bununla birlikte Finlandiya’da vergiye tabi varlıklar; Araziler, tarımsal ve kırsal varlıklar, sanat eserleri ve antikalara, mücevherler, işletme varlıklarıdır. Vergiden muaf varlıklar; mobilyalar, araçlar, hayat sigortaları, tahviller, likit Varlıklar, fikri mülkiyet hakları, emeklilik tasarruflarıydı. Ayrıca Finlandiya belirli varlıklara Tercihli vergi rejimi uyguladı. Bu varlıklar; binalar, birincil konutlar, ormanlar ve hislerdir (OECD, 2018: 84).

Finlandiya’nın 2006 yılı net servet vergisi eşiği; bireyler için 250 bin avro, hane halkı için 500 bin 1 avroydu (OECD, 2018: 81). Ayrıca Finlandiya’da sabit bir vergi oranı uygulanmıştır. Bu oran %0.8’dir (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10). Aşağıda Grafik 5’te ise Finlandiya’nın net servet vergilerinin gelirleri GSYİH’nın ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede azalan gelirler elde ettiği görülmektedir.

Grafik 5: Finlandiya’nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

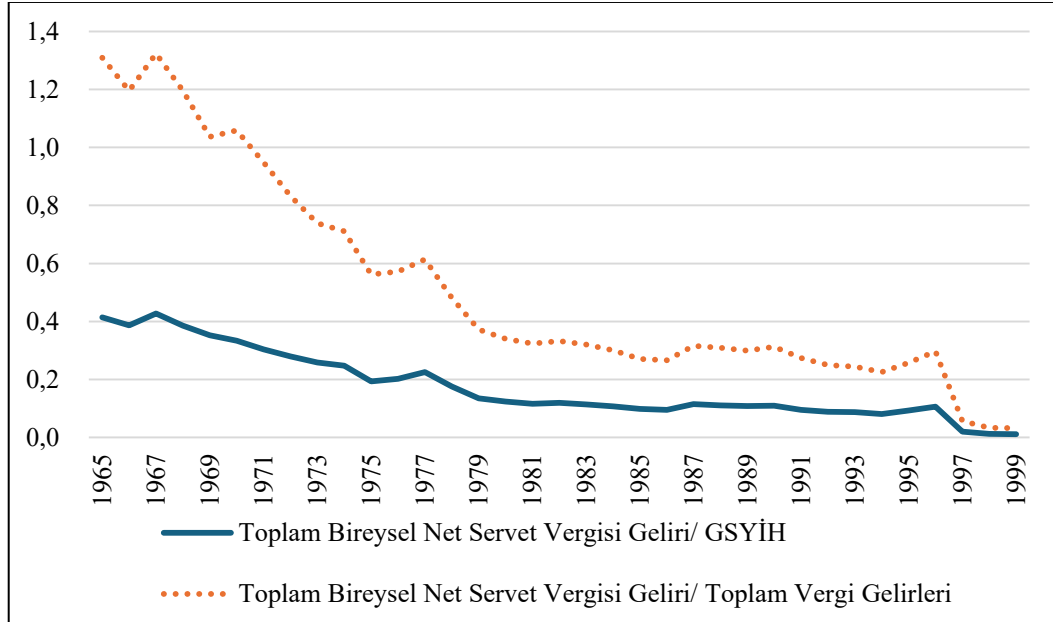
Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

2.2.1.1.4. Almanya

Almanya 1952-1997 yıllarında net servet vergisi uygulamıştır (Krennek ve Schratzenstaller, 2018: 10; OECD, 2018: 84). Taşınmaz varlıklar; binalar, ormanlar, arazi, tarımsal ve kırsal varlıklar, taşınır varlıklar; işletme varlıkları, vergiye tabiydi. Ancak sanat eserleri ve antikalar, fikri mülkiyet, hakları, emeklilik tasarrufları vergiden muaftı. Birincil konutlar, mobilyalar, mücevher, araçlar, finansal varlıklar; hisseler, hayat sigortaları, tahviller, likit varlıklar, hakkında ise bilgiye sahip değiliz (Jakobsen vd., 2024: 6; OECD, 2018: 84).

Almanya’da belirli varlıklar üç yılda bir değerlendirilmiştir (Pukeliené ve Nesavaité, 2019: 84). Ayrıca Almanya gayrimenkul değerlemesinde, yerel vergiler için uygulanan değerlemeyi kullanmıştır (Wolff, 2020: 159). Bununla birlikte Almanya, uygulamada, borçların düşürülebilirliğine ilişkin kurallar: muaf varlıkları elde etmek için yapılan borçları indirilebilir yükümlülüklerden hariç tutarak vergiden kaçınma fırsatlarını sınırlamaya çalışmıştır (OECD, 2018: 85). Ayrıca Almanya’da 1997 yılı eşik, 61.355 avro ‘ı, belirtmeliyim ki orijinal kaynaktan: avroya geçmeden önce Almanya için 1 Ocak 2002’deki para birimi dönüştürme oranları kullanıldı; (OECD, 2018: 81). Bununla birlikte Almanya’da sabit bir vergi oranı uygulanmıştır (Perret, 2021:544;OECD, 2018: 87).

Grafik 6: Almanya’nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

Yukarıda Grafik 6’da Almanya’nın net servet vergisi gelirleri GSYİH’nın ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun

vadede azalan gelirler elde ettiği görülmektedir. Almanya’da, 1995 yılında Federal Anayasa Mahkemesi, Almanya’da net servet vergisi, gayrimenkul ve mali servete eşit olmayan muamelenin anayasaya aykırı olduğunu ilan etti ve bunun sonucunda, 1997’den bu yana servet vergisi alınmamıştır (Hilmar ve Sachweh, 2022: 465; Klug, 2020: 2).

2.2.1.1.5. İrlanda

İrlanda’da 1975-1978 yıllarında net servet vergisi uygulamıştır (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 4,6; OECD, 2018: 76; McDonnell, 2013: 23). Uluslararası standartlara göre İrlanda’da net servet vergisi matrahında çok sayıda muafiyet vardı (McDonnell, 2024: 24). Bununla birlikte yüksek bir eşiğe sahipti. Bu nedenlerden ötürü net servet vergisi İrlanda’da etkin uygulanmamıştır (Bird, 1991: 327).

İrlanda’da; birincil konutları, ormanlar, sanat eserleri, antikalar, emeklilik ve çiftlik varlıkları net servet vergisinden muaftı (Edwards, 2019: 6). Vergiye tabi varlıklar ise; binalar, araziler, mobilyalar, mücevherler, araçlar, hisseler, tahviller ve likit varlıklardı. İşletme varlıkları ile tarımsal kırsal varlıklarına ise tercihli vergi rejimi uygulandı (OECD, 2018: 84). Ticari varlıkları vergilendirir ancak sıklıkla tercihli değerlendirme kuralları, varlıkların bir kısmının muafiyeti, belirli varlıkların hariç tutulması veya daha düşük bir vergi oranı şeklinde vergi tercihleri sağlamıştır (Perret, 2021: 549). Ayrıca hayat sigortaları ile fikri mülkiyet hakları ile ilgili bilgiye sahip değiliz. Bir başka ifadeyle, İrlanda’da, Hayat sigortaları ile fikri mülkiyet haklarının net servet vergisi matrahına dahil olup, olmadığını bilmemekteyiz (OECD, 2018: 84).

İrlanda’da, eşik 1982 yılında kişiler için 88.882 avro, hane halkı için ise 126.974 avro olarak uygulanmıştır ve belirtmeliyim ki orijinal kaynakta: avroya geçmeden önce İrlanda için 1 Ocak 2002’deki para birimi dönüştürme oranları kullanıldı; İrlanda’da net servet vergisi oranı sabitti (Perret, 2021:544; OECD, 2018: 87). Bu oran %1 idi (McDonnell, 2024: 24). Ayrıca İrlanda tavan hükmü uygulamıştır. Tavan hükmü, ödenecek maksimum net servet vergisi tutarını gösterir. İrlanda’da net servet vergisinin toplam yükünün herhangi bir bireyin toplam vergi öncesi gelirinin %80’ini aşamazdı (McDonnell, 2024: 24). Ayrıca İrlanda’nın bireysel net servet vergisi gelirleri hakkında bilgiye sahip değiliz.

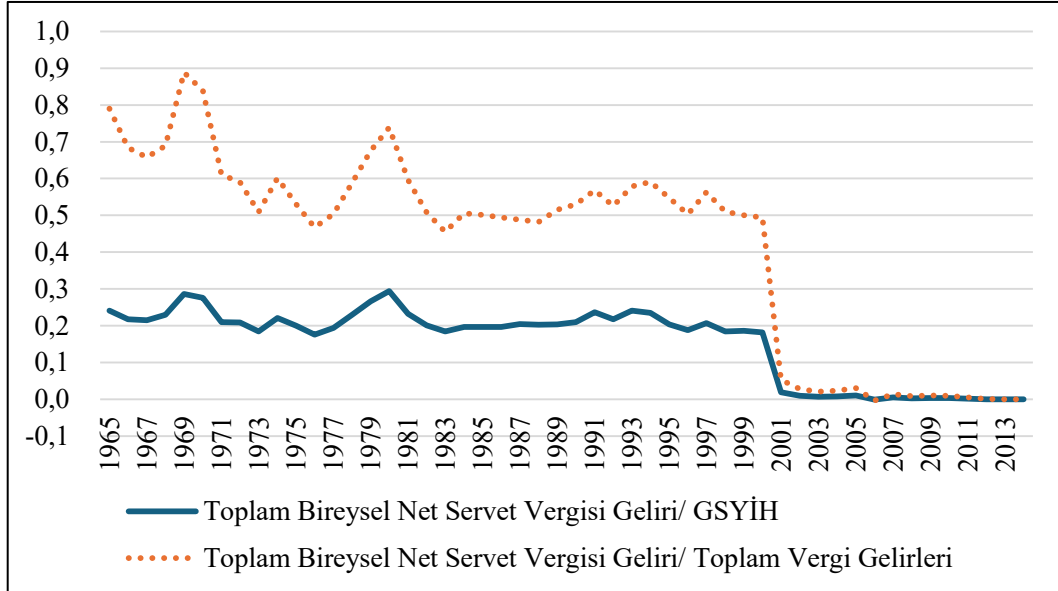
İrlanda’da etkili lobi gruplarının baskısı sonucu net servet vergisinin etkisi zayıflamıştır. Lobi faaliyetlerinin tarımsal çıkar grupları, ticaret odaları; muhasebecilik mesleği ve turizm alanlarında yoğun olduğu biliniyordu (McDonnell, 2013: 23). Bu nedenle yürürlüğe giren zayıflamış servet vergisi belirtilen hedefe ulaşamamıştır (McDonnell, 2013: 24). Sonuç olarak net servet vergisi çok az gelir sağlamıştır. Ayrıca yönetim ve uyum maliyetleri, verime göre çok yüksek olması nedeni ile 1978 yılında net servet vergisi İrlanda’da kaldırılmıştır (Edwards, 2019: 6).

2.2.1.1.6. Hollanda

Hollanda 1965- 2001 yılları arasında net servet vergisi uygulamıştır ve 1892 yılında Hollanda ulusal düzeyde net servet vergisini benimseyen ilk ülke olmuştur (Limberg ve Seelkopf, 2022: 673; OECD, 2018: 16; Viard, t.y.: 181). Hollanda’da 2000 yılında net servet vergisine reform yapmıştır. 2000 reformundan önce finansal ve konut zenginliği üzerinden net servet vergisi alınmıştır. 2001 yılında ise yalnızca finansal zenginlik üzerinden net servet vergisi alınmıştır (Zoutman, 2018: 5). Aslında 2000 reformundan sonra birincil konutlara tercihli vergi rejimi uygulanmıştır (OECD, 2018: 84).

2001 yılında Hollanda’da net servet vergisine tabi varlıklar; binalar, araziler, tarımsal ve kırsal varlıklar, araçlar, hisseler, tahviller, likit varlıklar, fikri mülkiyet haklarıydı. Vergiden muaf varlıklar; ormanlar, mobilyalar, sanat eserleri ve antikalar, hayat sigortaları, emeklilik tasarruflarıydı. Tercihli vergi uygulamasına tabi olan varlıklar; birincil konutlar, mücevherler ve işletme varlıklarıydı (Advani ve Tarrant, 2021: 514; OECD, 2018: 84).2000 reformundan önce, eşik 89.395 olarak uygulanmıştır. Bu eşiği aşan varlıklara uygulanan oran ise %0,7 idi. Reformdan sonra eşik 16.818 olarak değiştirildi, bu eşiği aşan varlıklara uygulanan oran ise %1,2 idi. (Advani ve Tarrant, 2021: 514; OECD, 2018: 87; Zoutman, 2018: 5).

Grafik 7: Hollanda’nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

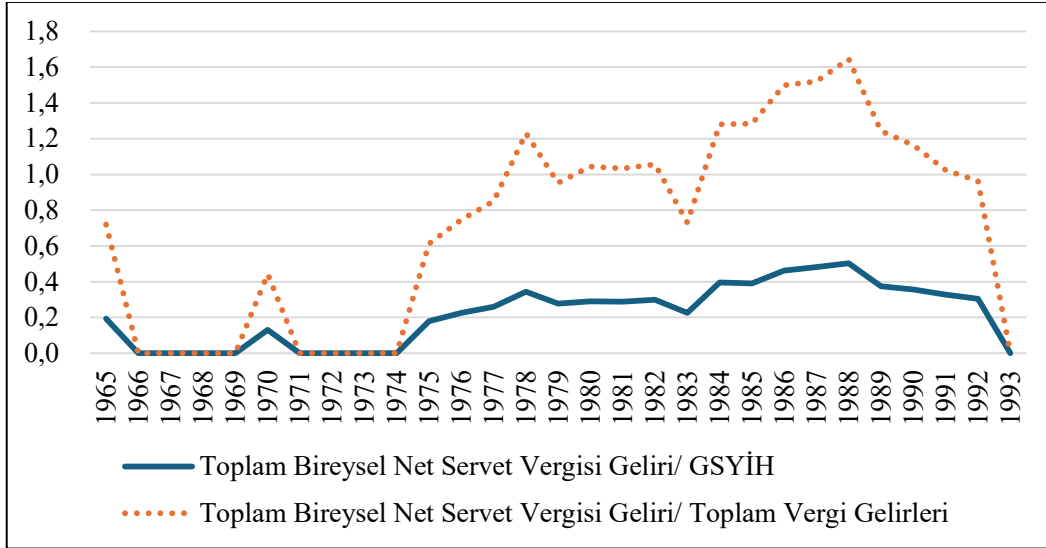
Yukarıda Grafik 7’de, Hollanda’nın bireysel net servet vergisi gelirleri, GSYİH’nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede nispeten istikrarlı gelirler elde ettiği görülmektedir.

2.2.1.1.7. İzlanda

İzlanda, 1556 yılından 2006 yılına kadar yıllık tekrarlayan net servet vergisi uygulamıştır. (Perret, 2021: 540,541; Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 11,12; McDonnell, 2013: 11). 2006 yılında kaldırdığı net servet vergisini 2010 yılında geçici olarak uygulamaya koymuştur. Ancak 2015 yılına kadar uygulamıştır (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10; Chatalova ve Evans, 2013: 447). İzlanda’da, 2010 yılında, Mali varlıkları, işletme varlıklarını ve gayrimenkulleri kapsayan geniş bir net servet vergisi uygulamıştır (Danie vd., 2011: 27).

İzlanda’da, 2010 yılında eşik, bireyler için 90 milyon ISK, hane halkı için 120 milyon ISK olarak uygulanmıştır. 2011 yılında ise eşik, bireyler için 75 milyon ISK (625.000 ABD doları), hane halkı için 100 milyon ISK (833.000 ABD doları) olarak uygulanmıştır (Danie vd., 2011: 27). 2012 yılında ise bireyler için 150 milyon ISK ve hane halkı için 200 milyon ISK olarak uygulanmıştır (Taxation Trends in the European Union, 2013: 167). 2015 yılında ise eşik, bireyler için 473 bin 248 avro, hane halkı için 630 bin 997 avro olarak uygulanmıştır (OECD, 2018: 81). 2010 yılında net servet vergisi oranı, %1,25 olarak uygulamaya konuldu; 2011 yılında bu oran % 1,5’e çıkarıldı (Danie vd., 2011: 27). 2012 yılında ise net servet için %2’lik bir oran getirildi (; Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10; Taxation trends in the European Union, 2013: 167).

Grafik 8: İzlanda’nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024 (Not: 1971-1974, 1976-1979, 1998- 2006 yılları için veriler yoktur.)

Yukarıda Grafik 8’de İzlanda’nın bireysel net servet vergileri gelirleri, GSYİH’nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede istikrarlı uzun vadeli gelirler elde ettiği görülmektedir.

İzlanda: net servet vergisinde, 1556, 1874, 1877, 1909, 1921'deki büyük revizyonlar yapmış. 2003 yılında ise azaltmış, 2006'da uygulamadan kaldırmış, 2010'da geçici olarak yeniden uygulamaya başlamış, 2011'de oran ve eşikleri arttırmış 2012'de tekrar oran ve eşikler artırmış ve son olarak tek tip vergi oranının artan oranlı vergi tarifesi ile değiştirmiş 2015 yılında ise net servet vergisini kaldırmıştır (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10).

2.2.1.1.8. Lüksemburg

Lüksemburg 1913/1934-2006 yılları arasında bireysel net servet vergisi uygulamıştır. (OECD, 2018: 76; Krenek ve Schratzenstaller, 2017: 10). Lüksemburg'un 2006 yılında vergiye tabi varlıkları; binalar, birincil konutlar, ormanlar, araziler tarımsal ve kırsal varlıklar, mobilyalar, sanat eserleri ve antikalar, mücevherler, araçlar, hayat sigortaları ve tahvillerdi. Veriden muaf varlıkları; fikri mülkiyet hakları ve emeklilik tasarruflarıydı. Tercihli vergi uygulamalarına tabi varlıklar; hisseler, likit varlıklar ve işletme varlıklarıydı (OECD, 2018: 84). Vergiye tabi varlıklar Lüksemburg'da 3 yılda bir değerlendirilmekteydi (Pukeliené ve Nesavaite, 2019: 84). Bununla birlikte, Lüksemburg'da diğer ülkelerin aksine eşik uygulanmamıştır (OECD, 2018: 81). Ayrıca Lüksemburg sabit bir vergi oranı uygulamıştır (Perret, 2021:544; OECD, 2018: 87).

2.2.1.1.9. İsveç

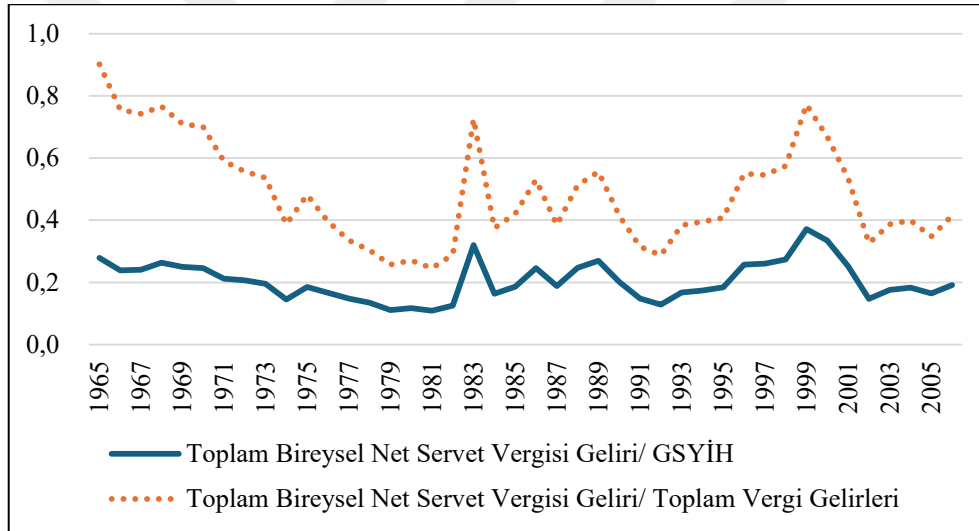
İsveç'in artan oranlı servet vergilendirmesi konusunda uzun bir geçmişi vardı. 1911 yılında net servet vergisi uygulamaya başlamıştır. Bireysel (Jakobsen vd., 2024: 6; Euruopen Union, 2014: 388; Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10; Seim, 2017: 396). İsveç'te servet vergisi hane halkı düzeyinde alınmıştır (Jakobsen vd., 2024:8). İsveç'te ikamet edenlere ve İsveç vatandaşlarının dünya çapındaki varlıklarının değeri üzerinden net servet vergisi alınmıştır (Jakobsen vd., 2024: 7). İsveç'te net servet vergisi tabanında çok sayıda muafiyetlerle daraltılmıştır. Vergiye tabi varlıklar; binalar, birincil konutlar, araçlar, hisseler, hayat sigortaları, tahviller, likit varlıklardır. Muaf varlıklar; ormanlar, tarımsal ve kırsal varlıklar, mobilyalar, sanat eserleri ve antikalar, mücevherler, fikri mülkiyet hakları, emekli tasarrufları, işletme varlıklarıydı (Jakobsen vd., 2024: 6; Advani ve Tarrant, 2021: 515; OECD, 2018: 84; Euruopen Union, 2014: 388).

İsveç'in, ticari varlıkları vergi matrahına dahil etmenin üretken varlık yatırımını caydıracağı endişesi nedeniyle varlık vergisinden muaf tutulmuştur (Lierse, 2022, 3). İsveç'te bir firmanın %25'inden fazlasına sahip olan kişiler, bu hisse senetlerinin değerine ilişkin servet vergisinden tamamen muaf tutulmuştur (Jakobsen vd., 2024: 6). Muaf varlıklar için yapılan borçları indirilebilir yükümlülüklerden hariç tutulmuştur ve vergiden kaçınma fırsatlarını sınırlamayı amaçlanmıştır (OECD, 2018: 85). Servet vergisi artan oranlıydı ve iki dilimden oluşmaktaydı. Ancak eşik birkaç kez değiştirilmiştir (Seim, 2017: 396). İsveç, 2007 yılında bireyler için 166 bin 214 avro, hane halkı için 221 bin 619 avro olarak eşik uygulamıştır (OECD, 2018: 81). Bu muafiyet eşiği zaman

içinde değiştirilmiştir. 2001 yılında bekar bireyler için ayrı, daha düşük bir eşik de getirilmiştir (Jakobsen vd., 2024: 8).

Aşağıda Grafik 9’da İsveç’in net servet vergisi gelirleri, GSYİH’nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede nispeten istikrarlı gelirler elde ettiği görülmektedir. Vergi yapısı, bireylerin kendilerinin beyan etmesi gereken varlıkların değerinin eksik bildirilmesi veya var olmayan borçların uydurulması yoluyla vergi kaçakçılığına zemin hazırlamıştır (Seim, 2017: 396). İsveç’te net servet vergisi, muafiyetler nedeniyle en zengin kişilerin vergiden muaf tutulmasına neden olmuştur. Bu nedenle net servet vergisinin adil olmadığı söylenmiştir ve 2007 yılında uygulamadan kaldırılmıştır (Jakobsen vd., 2024: 6; Euruopen Union, 2014: 388).

Grafik 9: İsveç’in Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

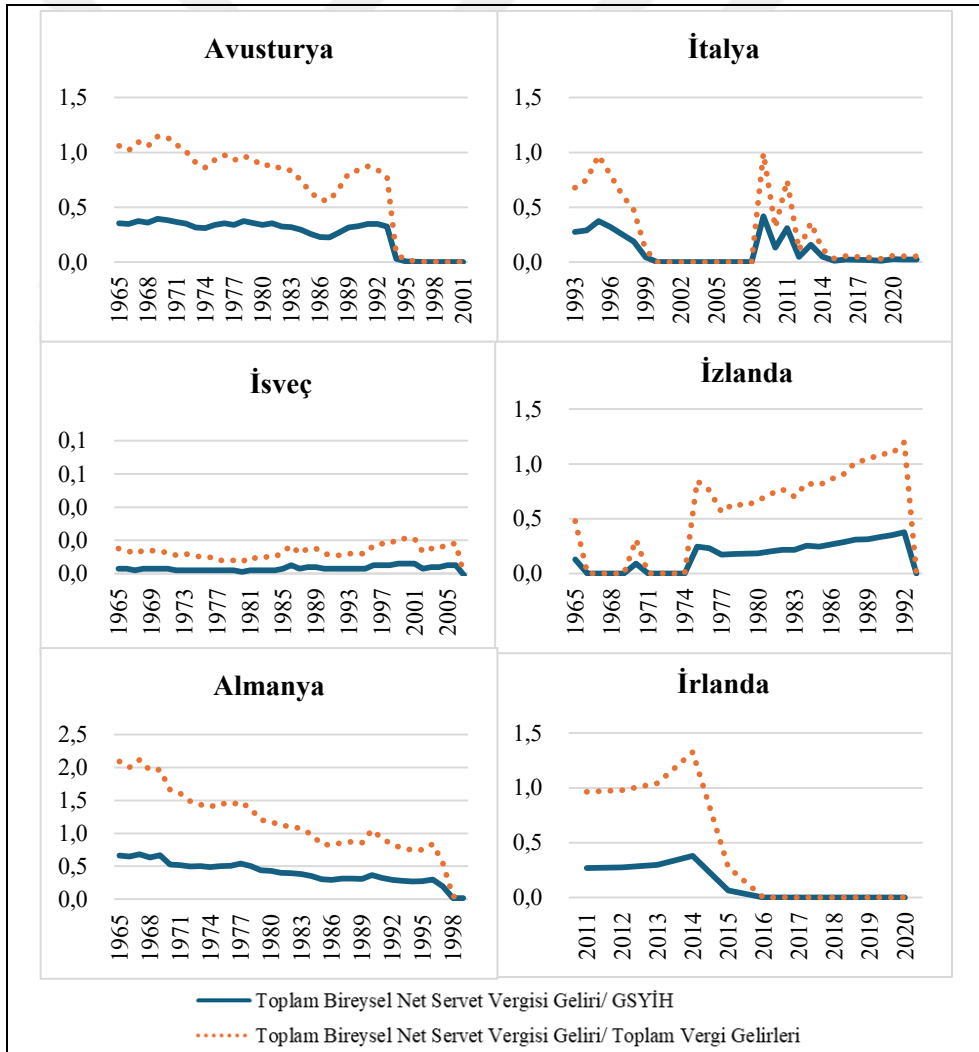
2.2.1.2. Kurumsal Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler

Literatür bireysel net servet vergisi üzerinde yoğunlaşmakta iken kurumsal net servet vergisi hakkında sınırlı kaynağa sahiptir (Gómez, 2019:5). Bu nedenle bu başlığı ülkeler bazında a lt başlıklara ayırmamakta ve tek bir başlıkta açıklanmaktadır. Kurumsal net servet vergilerindeki ilgi eksikliğinin nedeni net servet vergilerinin ekonomik etkiler olabilir. Ayrıca genel olarak net servet vergileri hakkında literatürde sınırlı kaynağın olması da bunun bir diğer nedeni olabilir. Bugüne kadar kurumsal net servet vergisi uygulayan ancak bugün uygulayamayan ülkeler; Avusturya, İtalya, İsveç, İzlanda, Almanya ve İrlanda’dır.

Kurumsal net servet vergisi, firmaların kârını azaltması ve bunun sonucunda yatırımların ve üretimin azalması riski ile karşı karşıya olabilir. Ayrıca Boadway ve Pestieau (2021: 22): Muhtemelen, hiçbir kurumlar vergisi kullanmaya gerek kalmadan doğrudan vergi mükelleflerinin elinde bulunan şirket hisselerinin değerine uygulanacak bir net servet vergisinin, kurumsal kaynaklı gelir vergisi kullanarak vergilendirmekten daha kolay olacağını söylemişler.

Avusturya 1995 yılından önce kurumsal net servet vergisi uygulamıştır. Vergi oranı %1 idi. Bununla birlikte vergi muafiyet eşiğini 150.000 ATS (10.900 €) olarak uygulamıştır (OECD Revenue Statistics Database, 2024; Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10). İtalya 1992-1995 yılları arasında kurumsal net servet vergisi uygulamıştır. Kurumsal net servet vergisi oranını %0,6 olarak uygulamıştır (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10).

Grafik 10: Kurumsal Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkelerde Vergi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

Yukarıda Grafik 10’da Avusturya, İtalya, İsveç, İzlanda, Almanya ve İrlanda’nın kurumsal net servet vergisi gelirleri, GSYİH’nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. İzlanda’da, kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede nispeten artan gelirler elde ettiği görülmektedir. İsveç’te, Kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede nispeten istikrarlı gelirler elde edildiği görülmektedir. Avusturya, Almanya, İtalya ve İzlanda’da ise kısa vadede değişken gelirler elde edilmekle birlikte uzun vadede nispeten azalan gelirler elde edildiği Grafik 10’da açıkça görülmektedir.

2.2.2. Net Servet Vergileri Uygulamaya Devam Eden Ülkeler

Net servet vergisi uygulamaya devam eden ülkeler geçmişte bir tarihte net servet vergisini uygulamaya başlamış olup bugün de net servet vergisi uygulamaya devam etmektedirler. Net servet vergisi uygulamaya devam eden ülkeler bireysel veya kurumsal net servet vergisi uygulamaktadırlar. Bu nedenle bu ülkeler, bireysel net servet vergisi uygulayan ülkeler ve kurumsal net servet vergisi uygulayan ülkeler şeklinde iki ayrı başlıkta ele alınacaktır.

2.2.2.1. Bireysel Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler

Geçmişte net servet vergisi uygulayan ülkeler başlığında olduğu gibi bu başlıkta da net servet vergilerinin; uygulama dönemi, vergi matrahı, eşik ve oranlar, vergi gelirleri, vergi tarifeleri olmak üzere teknik konulara ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Bugün bireysel net servet vergisi uygulayan ülkeler; İsviçre, Norveç, İspanya, Fransa, Kolombiya, Uruguay ve Bolivya’dır. Arjantin’i bireysel net servet vergisi uygulayan ülkeler içerisinde yer aldığını düşünmemektediriz. Bunun nedeni, net servet vergisinin en belirgin özelliği olan, ona adını veren, net değeri dikkate almamasıdır. Başka bir ifadeyle, Arjantin’de bir servet vergisi alınmakla birlikte yükümlülükleri (borçları) dikkate almamasından dolayı bu çalışmada Arjantin’deki servet vergisini, bireysel net servet vergisi olarak nitelendirememektediriz (KPMG, 2024; PwC, 2024).

2.2.2.1.1. İsviçre

İsviçre net servet vergisi uygulayan Ülkelerden en köklü uygulamaya sahip olan Ülkedir. 1840 yılından bugüne kadar net servet vergisini uygulamıştır ve hala uygulamaya devam etmektedir (PwC, 2024; Advani ve Tarrant, 2021: 515; Krennek ve Schratzenstaller, 2018: 12). İsviçre’de net servet vergisi matrahları çok geniştir ve İsviçre içinde ve dışında tutulan tüm varlıkları kapsar (Martínez, 2020: 5).

İsviçre’de prensip olarak tüm varlık sınıfları servet vergisine tabidir. Bu nedenle, özel konutlar da dahil olmak üzere gayrimenkuller, özel şirketlerin hisseleri dahil olmak üzere her türlü menkul kıymet ve sanat eserleri, mücevherler, araçlar vb. dahil diğer tüm taşınır ve taşınmaz

varlıklar kanton net servet vergisine tabidir (Eckert ve Aebi, t.y.: 5). Ancak standart dayanaklı ev eşyaları, zorunlu emeklilik varlıkları ve sınırlı miktardaki gönüllü emeklilik tasarrufları servetten muaftır (Brühlhart vd., 2019: 6).

İsviçre’de dünya çapındaki borçlar: örneğin ipotekler veya diğer krediler geçerli bir üst sınır olmaksızın düşülebilir. Varlıklar yurt dışında bulunuyorsa, toplam borçlar, toplam brüt varlıkların tahsisine göre uluslararası bir tahsise tabidir (Pwc, 2024). İsviçre’de Cenevre vergi kanununda, gelir vergisi ve sermaye vergisinin birleşik vergi yükünü net vergilendirilebilir gelirin %60’ı ile sınırlayan, vergi kalkını, bouclier maliyesi olarak bilinen bir mekanizma bulunmaktadır (Eckert ve Aebi, t.y.: 10). İsviçre’de muafiyet ve borçların düşürülmesine ek olarak net servet vergisi matrahına indirimler de uygulanmaktadır. Örneğin, tüm kantonlarda, kantona bağlı olarak 70 bin İsviçre frang’ı ile 200 bin İsviçre frang’ı arasında genel servet vergisi indirimi vardır (Eckert ve Aebi, t.y.: 5). Aşağıda Tablo 2’de İsviçre’nin Zürih kanton ‘unun güncel net servet vergisi tarifesi verilmektedir.

Tablo 2: İsviçre’nin 2023 Yılı Net Servet Tarifesi

İsviçre Zürih: I Bekar Mükellefler	Bant (Net Servet, İsviçre Frangı (CHF))	1. sütundaki temel vergi (CHF)	Vergi oranı(%)
	0 - 77,000	-	0.00
	77,000 - 308,000	-	0.05
	308,000 - 694,000	116	0.10
	694,000 - 1,310,000	502	0.15
	1,310,000 - 2,235,000	1,426	0.20
	2,235,000 - 3,158,000	3,276	0.25
	3,158,000 – ve üzeri	5,584	0.30
İsviçre Zürih: II Evli ve Ergin Olmayan Mükellefler	Bant (Net Servet, İsviçre Frangı (CHF))	1. sütundaki temel vergi (CHF)	Vergi oranı (%)
	0 - 154,000	-	0.00
	154,000 - 385,000	-	0.05
	385,000 - 770,000	116	0.10
	770,000 - 1,386,000	501	0.15
	1,386,000 - 2,311,000	1,425	0.20
	2,311,000 - 3,235,000	3,275	0.25
	3,235,000 -	5,585	0.30

Kaynak: PwC, 2024b

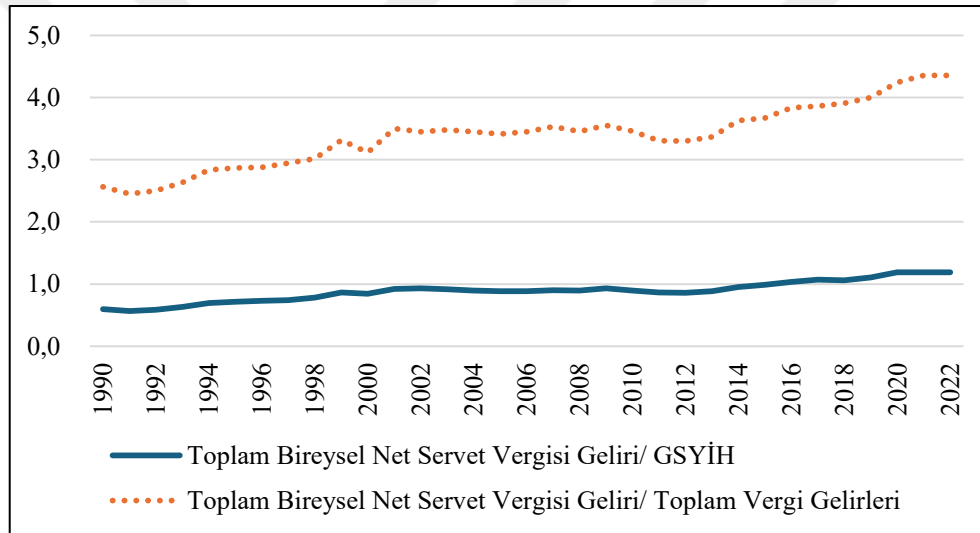
Tablo 2’ye göre: İsviçre’nin net servet vergisi eşiği, 77 bin CHF’dir (OECD, 2018: 81) ve İsviçre kantonlarının çoğunluğu, toplam net servetle birlikte artan oranlı vergi oranları uygulamaktadır (Perret, 2021:544; OECD, 2018: 87). İsviçre’nin net servet vergisi oranları kantona göre değişir ve bu da genel net servet vergisi oranının %0,02 ile %1,03 arasında olmasına neden olur.

Ayrıca net servet vergisi federal düzeyde muaftır (PwC, 2024). Zürih kanton vergileri için aşağıdaki oranlar doğrudan uygulanabilir. Ek belediye vergileri için, aşağıdaki oranın 0,72 ile 1,30

arasında değişen ilgili belediye vergi faktörü ile çarpılması gerekir, Zürih Kantonu için 1,19 dur (PwC, 2024b).

Aşağıda Grafik 11’de İsviçre’nin bireysel net servet vergisi gelirleri, GSYİH ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. İsviçre kısa vadede değişmekle birlikte uzun vadede nispeten artan gelirler elde ettiği aşağıda Grafik11’de açıkça görülmektedir Uzun yıllar net servet vergisi uygulamasının yanında İsviçre’nin net servet vergileri halen anlamlı istikrarlı gelir sağladığı aşağıda Grafik 11’de açıkça görülmektedir. Toplam vergi gelirleri cinsinden bireysel net servet vergi gelirleri neredeyse %4,5’e ulaşan anlamlı gelirler elde etmektedir. Bu nedenle birçok nedenle birlikte elde ettiği gelir göz önüne alındığında İsviçre istisnai bir ülkedir.

Grafik 11: İsviçre’nin Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

2.2.2.1.2. Norveç

Norveç’te bireysel tekrarlayan net servet vergisi uygulanmaktadır (OECD Revenue Statistics Database, 2024; Advani ve Tarrant, 2021: 514; Krenek ve Schratzenstaller, 2021: 11). 2017 yılı matraha tabi varlıklar; tahviller, likit varlıklar, işletme varlıklarıdır. Vergiden muaf varlıklar; hayat sigortaları, fikri mülkiyet hakları, emeklilik tasarruflarıdır. Tercihli vergi uygulaması; binalar, birincil konutlar, ormanlar, araziler, tarımsal ve kırsal varlıklar, mobilyalar, sanat eserleri ve antikalar, mücevher, araçlar, hisseler, işletme varlıklarıdır (OECD, 2018: 84). Norveç’te %80 kuralı uygulanmaktadır. Bu net servet vergisinin mükellefin gelirinin %80’ini aşamayacağı anlamını gelir (Thoresen vd., 2022: 326).

Norveç'te iki kademeli servet vergisi uygulanmaktadır. Başka bir ifadeyle hem merkezi yönetim hem de yerel yönetim net servet vergisi uygulamaktadır. Aşağıda Tablo 3'te Norveç'in belediye ve devlet vergi tarifeleri verilmektedir. Tablo 3'e göre Norveç'te Belediye net servet vergisi sabit oranlıdır. Bu oran %0,7'dir.

Norveç servet vergisinin belirli bir özelliği, önemli sayıda vergi mükellefi anlamına gelen miktarın düşük eşik değeridir (Berg ve Hebeous, 2021: 7). Vergi eşiği 1 milyon 700 bin NOK'tur. Bununla birlikte devlet net servet vergisi ise artan oranlı uygulanmaktadır. Bu oranlar %0,3 ile %0,4'tür. Ayrıca belediye net servet vergisi ve devlet net servet vergisi için Tablo 3'te giriş noktaları tek vergi mükellefleri içindir. Toplam servetleri üzerinden bir bütün olarak vergilendirilen eşler için, eşik Tablo 3'te gösterilenin iki katıdır.

Tablo 3: Norveç 'in 2024 Yılı Net Servet Vergisi Tarifesi

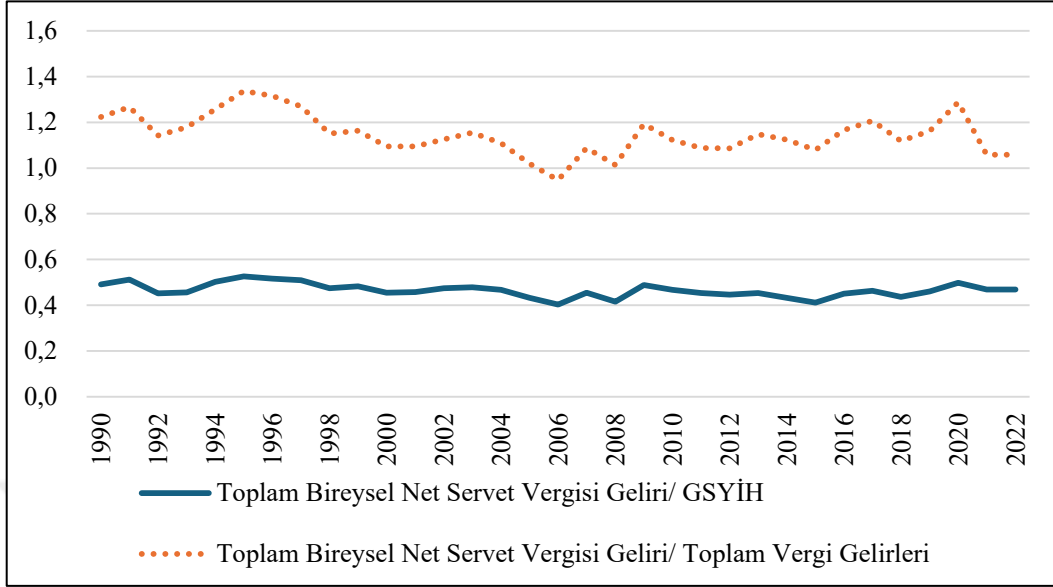
Belediyeye Net Servet Vergisi		
Vergi sınıfı	Bant (matrah dilimleri)	vergi oranı
Vergi sınıfı 0 ve 1	NOK 0 - 1 700 000	0,0 %
	NOK 1 700 001 ve üzeri	0,7 %
Devlete Net Servet Vergisi		
Vergi sınıfı	Bant (matrah dilimleri)	vergi oranı
Vergi sınıfı 0 ve 1	NOK 0 - 1 700 000	0,0 %
	NOK 1 700 001 - NOK 20 000 000	0,3 %
	NOK 20 000 001 ve üzeri	0,4 %

Kaynak: Skatteetaten, 2024

Norveç, üçüncü taraf raporlamasının en iyi uygulama örnekleri mevcuttur ve başarılı uygulama için bir referans noktası olarak kullanılabilir (Kapeller vd., 2021: 25). Servet vergisi beyannamelerinin doldurulması özellikle verimli görünmektedir çünkü formlar tamamen dijitalleştirilmiştir ve bankalar, borsaya kayıtlı ve borsaya kayıtlı olmayan şirketler, üçüncü taraf bilgileri tarafından sağlanan servet vergisi matrahına ilişkin bilgiler ön ek olarak eklenmektedir (Burgherr, 2021: 688).

Aşağıda Grafik 12'de Norveç'in bireysel net servet vergisi gelirleri 1990-2022 yılları arasında, GSYİH'nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede genellikle değişken gelirler olmasına rağmen elde edilen nispeten istikrarlı uzun vadeli gelirler elde ettiği görülmektedir.

Grafik 12: Norveç'in Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

2.2.2.1.3. İspanya

İspanya'da net servet vergisi, ilk olarak 1977'de olağanüstü ve geçici bir önlem olarak uygulamaya konuldu, ancak 15 yıldan fazla bir süre sonra verginin geçici niteliği iptal edildi. O ana kadar servet vergisi esas olarak nüfus sayımı ve kontrol amaçlı bir araç olarak kullanılıyordu. İspanya Hükümeti 2007 yılında net servet vergisini kaldırdı, 2011'den itibaren yıllık bazda yeniden uygulamaya koydu ve bugün hala bireysel net servet vergisi yıllık bazda uygulamaktadır (Sverdan 2022: 168-169; Dura' n-Cabre' ve Esteller More', 2021: 493; Durán-Cabré vd., 2019: 4; Chatalova ve Evans, 2013: 448). İspanya'da hâlâ uygulanmasına rağmen ciddi biçimde kısıtlandı (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 12).

Net servet vergisinin geçici niteliği iptal edildiğinde dört ek hedef daha takip edildi: Servet varlıklarından elde edilen ek ödeme yeteneğinin vergilendirilmesi, kaynakların daha iyi tahsisinin sağlanması, yeniden dağıtım aracı olarak hizmet vermesi ve kişisel gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisini tamamlayıcı nitelikte olmasıdır (Dura' n-Cabre' ve Esteller More', 2021: 493; Durán-Cabré vd., 2019: 4).

İspanya'da, 1994 yılında hükümet, girişimci yatırımı teşvik etmek amacıyla ticari varlıklar ve yakından elde tutulan işletme hisseleri için bir muafiyet getirdi. 1998'de bu muafiyet borsada işlem gören hisseleri de kapsayacak şekilde genişletildi. Ancak bu vergi teşviklerinin uygulanabilmesi için belirli koşulların karşılanması gereklidir (Durán-Cabré vd., 2019: 57).

Likidite endişelerini gidermek için İspanya’da da Net Servet Vergisi Kanunu, net servet vergisinin toplamının kişisel gelir vergisi matrahının toplamından elde edilen değerin %60’ını aşamaz kuralı uygulanmaktadır (Arregui Bravo ve Pié Ventura, 2021: 58; Ramallo, 2020: 13). Bu uygulama, sınırlama kuralı ve vergi kalkını olarak adlandırılmaktadır (Arregui Bravo ve Pié Ventura 2021: 58). Ayrıca İspanya’da ödenmesi gereken net servet vergisinin, İspanyol vergi mükellefi bireylerin elde ettiği gelir akışını düzenleyerek bir dereceye kadar kontrol edilebileceği, çapraz kontrol anlamına gelmektedir (Ramallo, 2020: 13).

İspanya ve muaf varlıkları elde etmek için yapılan borçları indirilebilir yükümlülüklerden hariç tutarak vergiden kaçınma fırsatlarını sınırlamaya çalışılmaktadır (OECD, 2018: 85). İspanya’nın tüm özerk toplulukları kendi asgari vergiden muaf tutarlarını belirleyebilir. Ancak özerk bir topluluk kendi asgari vergiden muaf tutarını belirlemezse, İspanyol yasalarında belirlenen tutar (700.000 EUR) geçerli olacaktır. İspanya’da ikamet etmeyenler için geçerli olan miktar her zaman İspanyol yasaları tarafından belirlenen miktar olacaktır (PwC, 2024).

İspanya’da ana ikamet değeri üzerinden 300 bin euro’ya eşit bir indirim uygulanmaktadır (Perret, 2021: 551). Aile şirketlerindeki veya ticari varlıklardaki paylar, belirli şartların yerine getirilmesi halinde vergi muafiyetinden de yararlanabilir (PwC, 2024). Verginin ana yapısı İspanya’nın merkezi hükümeti tarafından düzenlenmeye devam etse de 1980’lerin ortalarından itibaren servet vergisi gelirleri bölgesel hükümetlere aktarılıyor. Birkaç yıl sonra onlara bazı sınırlı yasama yetkisi de verildi; böylece bugün özerk bölgeler asgari eşiği, vergi oranlarını ve vergi kredilerini düzenlemektedir. Ayrıca verginin idaresi ve kontrolünden de sorumludurlar (Sverdan 2022: 168-169; Perret, 2021: 544; Durán-Cabré vd., 2019: 5).

İspanya’da özerk bölgelerin gücü, kendi topraklarında meydana gelen vergiye tabi olaylarla sınırlıdır (Arrequi vd., 2021: 60). Varlık Vergisi, gerçek kişilerin net servetini her yılın 31 Aralık’da, tahakkuk yılında kanunun öngördüğü sürelerde tahsil eden kişisel ve doğrudan bir vergidir. Yıllık beyanname, aynı tahakkuk yılına ait kişisel gelir vergisi beyannamesiyle aynı anda verilir. Vergi, vergi mükelleflerinin sahip oldukları tüm varlıkları 31 Aralık’ta raporlamaları ve değerlendirmeleri gereken bir öz değerlendirme sistemi kapsamında çalışmaktadır (Dura’ n-Cabre’ ve Esteller More’, 2021: 494). Özel statüleri nedeniyle vergilerin çoğunu tasarlama konusunda özerk olan ve kendi servet vergisine sahip olan Bask Bölgesi ve Navarre dışındaki tüm bölgeler bu vergiye tabidir (Agrawal vd., 2020: 6).

Aşağıda Tablo 4’te 01.01.2024 yılı ile güncel İspanya’nın net servet vergisi tarifesi verilmektedir. Bugün İspanya’da İlgili özerk topluluk kendi artan oran ölçeğini oluşturmazsa, aşağıdaki Tablo 4 geçerli olacaktır. Vergi yükümlülüğü, İspanya’daki özerk topluluklar tarafından belirlenen artan oranların net vergilendirilebilir matraha uygulanmasıyla hesaplanır, vergi indirimi

uygulandıktan sonra (PwC, 2024a). Tablo 4’e göre İspanya’da vergi eşığı 167 bin 129.45 EUR dur. En düşük vergi oranı %0,2, en yüksek vergi oranı % 3,5’ dir.

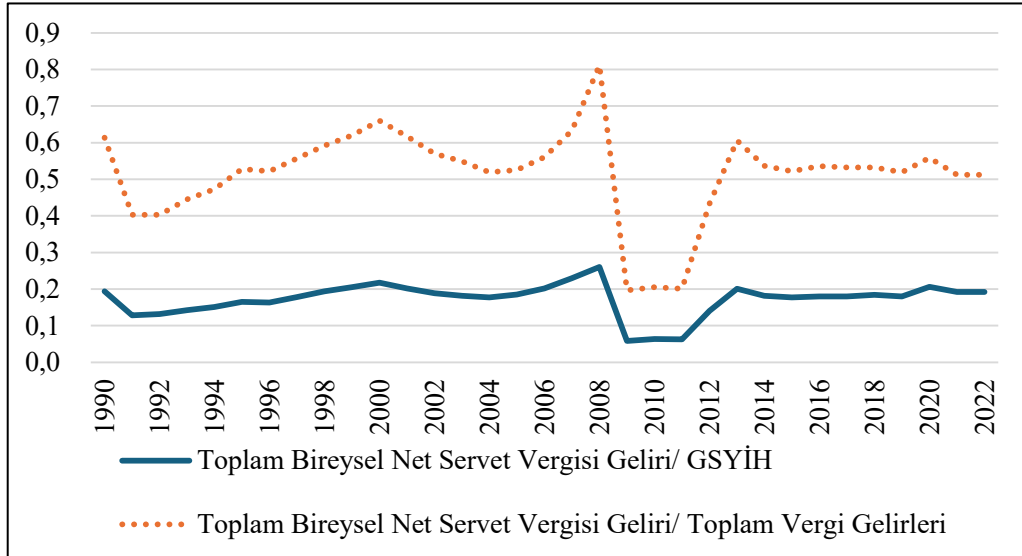
Tablo 4: İspanya’nın 2024 Yılı Vergi Tarifesi

Vergilendirilebilir matrah (EUR’ya kadar)	Vergi yükümlülüğü (EUR)	Uygulanabilir oran (%)
0.00- 167,129.45	0.00	0.2
167,129.45-334,252.88	334.26	0.3
334,252.88- 668,499.75	835.63	0.5
668,499.75-1,336,999.51	2,506.86	0.9
1,336,999.51-2,673,999.01	8,523.36	1.3
2,673,999.01-5,347,998.03	25,904.35	1.7
5,347,998.03-10,695,996.06	71,362.33	2.1
10,695,996.06 ve üzeri	183,670.29	3.5

Kaynak: PwC, 2024a; Chase Buchanan, 2024.

İspanya’da özerk topluluklar, servet vergisi veya verginin azaltılması için kendi vergi indirimlerini oluşturabilirler. Bazı özerk topluluklar, servet vergisi için tam bir vergi indirimi oluşturma niyetinde olduklarını zaten belirttiler. Vergi mükelleflerinin, vergi yükümlülükleri varsa veya servetleri muaf olsun ya da olmasın 2 milyon euro’yu aşıyorsa servet vergisi beyannamesi vermeleri gerekmektedir (PwC, 2024a).

Grafik 13: İspanya’nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024.

Yukarıda Grafik 13’te İspanya’nın Bireysel net servet vergisi gelirleri, GSYİH’nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede genellikle değişken gelirler olmakla birlikte elde edilen nispeten istikrarlı uzun vadeli gelirler gözlemlenmektedir

2.2.2.1.4. Fransa

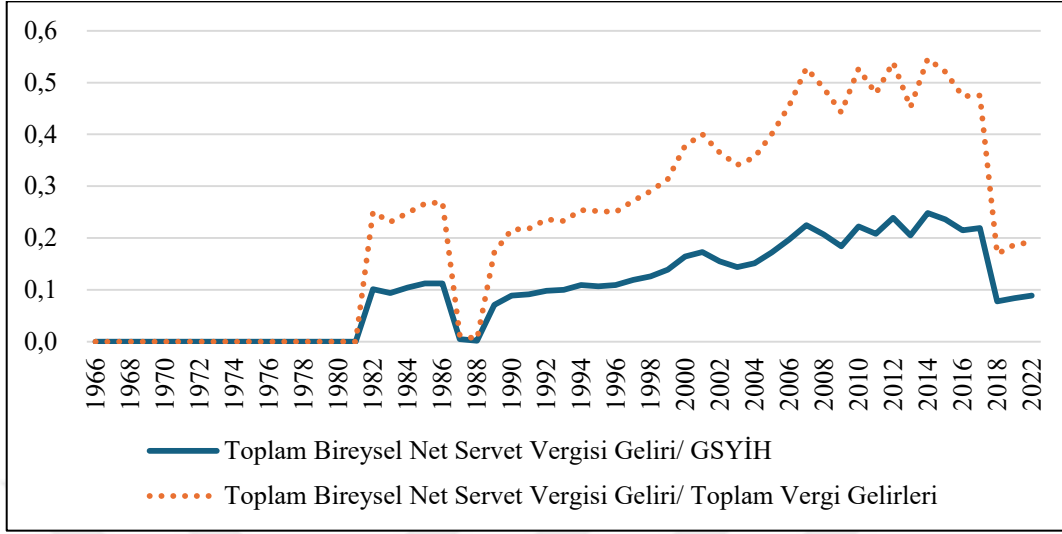
Fransa’da net servet vergisi köklü bir tarihe sahiptir. 1982 yılında bireysel net servet vergisi uygulamaya başlamıştır (Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 11; McDonnell, 2013: 11). 2018 yılında, Fransa, diğer nedenlerin yanı sıra vergi kaçağı korkusu nedeniyle diğer tüm varlıkları muaf tutarak vergi tabanını büyük ölçüde daraltmıştır (Sverdan, 2022: 170; Boadway ve Pestieau, 2021: 4; Perret, 2021: 540). Matrah dahil varlıklar 2018 yılından önce; binalar, araziler, mobilyalar, mücevher, araçlar, hisseler, hayat sigortaları, tahviller, likit varlıklar, fikri mülkiyet haklarıdır. Vergiden muaf varlıklar; sanat eserleri ve antikalar, emeklilik tasarrufları, işletme varlıklarıydı. Tercihli vergi rejimi uygulanan varlıklar; birincil konut, ormanlar, tarımsal ve kırsal varlıklardır (OECD, 2018: 84). Fransa’da mukim olmayanlar finansal yatırımlar üzerindeki net servet vergisinden muaftır (Sverdan, 2022: 170; Perret, 2021: 542).

Fransa’da değerinin %75’i net servet vergisinden muaf olan orman ve ormanların edinimi için yapılan borçların sadece %25’i indirilebilmekteydi. Bu tercihli vergi rejimi uygulamasına örnektir (OECD, 2018: 85). Bir diğer örnek ise; Fransa’da ana ikametgâh değerinin %30’una eşit bir indirim olmasıdır (Perret, 2021: 551). Ayrıca Fransa, muaf varlıkları elde etmek için yapılan borçları indirilebilir yükümlülüklerden hariç tutarak vergiden kaçınma fırsatlarını sınırlamaya çalışmışlardır (OECD, 2018: 85). Fransa’da, servet vergisi tavanı genellikle “bouclier maliyesi “ olarak anılır, toplam Fransız ve yabancı vergiler gelirin %75 ile sınırlandırmaktadır (OECD, 2018: 88).

2018 yılından önce Fransa en yüksek vergi muafiyeti eşiğine sahipti; net serveti 1 milyon 300 bin euro veya üzerinde olan bireyleri ve haneleri vergilendiriyordu (Perret, 2021, 542; OECD, 2018: 81). Fransa’da vergi muafiyeti eşiği ve vergi tarifesi, bekar ve evli vergi mükellefleri arasında farklılık göstermemektedir; bu da toplam servetin hane halkının vergi yükümlülüğünü artırdığı anlamına gelmektedir (OECD, 2018: 78). Bu durum vergiden kaçınmaya teşvik etmektedir. Bunun sonucunda ise vergi gelirleri azalmaktadır (Saez ve Zucman, 2019b: 493).

Evli ve bekar ailelerin muafiyet düzeyleri, evliliğe veya boşanmaya yönelik vergi arbitrajı yaratabilir. Bir verginin artan oranlı, evlilikten bağımsız ve aileye dayalı olamayacağı iyi bilinmektedir. Bu sorunların çözümü, aile vergilendirmesi yerine bireysel vergilendirmeye geçilmesini gerektirir (Saez ve Zucman, 2019b: 493). Öte yandan, Fransa’da toplam net servetle birlikte artan oranlı vergi oranları uygulamaktadır (Perret, 2021:544; OECD, 2018: 87).

Grafik 14: Fransa'nın Bireysel Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

Yukarıda Grafik 14'te Fransa'nın bireysel net servet vergisi gelirleri, GSYİH'nin ve toplam vergi gelirlerinin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişen gelirler olmakla birlikte uzun vadede nispeten artan oranlı gelirler elde ettiği açıkça görülmektedir.

2.2.2.1.5. Kolombiya

Kolombiya 1935 yılında net servet vergisini uygulamaya başlamıştır. 1992 yılında net servet vergisini kaldırmıştır. Ancak 10 yıllık bir aradan sonra Kolombiya, 2002'de net servet vergisini yeniden uygulamaya koymuştur (Londoño-Vélez ve Avila-Mahecha, 2024: 5; Tanabe, 1976: 126). Ayrıca Kolombiya'da net servet vergisine; 2002, 2006, 2010 ve 2014 yıllarında haziran ayında yapılan başkanlık seçimlerinden sonra yaklaşık her dört yılda bir vergi reformları gerçekleştirilmiştir (Londoño-Vélez ve Avila-Mahecha, 2018: 2). Kolombiya'da üçüncü taraf servet raporlaması yalnızca kısmidir. Finansal zenginliklerin çoğu üçüncü tarafların raporlamasına tabidir: yıl sonu tasarrufları ve vadesiz hesap bakiyeleri, krediler, tahviller, mevduatlar, borsada işlem gören hisse senetleri, gönüllü emeklilik katkıları ve ipotek borçları finansal kuruluşlar; bankalar, yatırım fonları ve sigorta şirketleri. Buna karşılık, gayrimenkul ve taşıtlar gibi finansal olmayan varlıklar daha az üçüncü taraf raporlamasına tabidir (Londoño-Vélez ve Avila-Mahecha, 2024: 5).

Vergi mükelleflerinin emlak ve taşıt vergilerindekiyle aynı değerleri bildirmeleri gerekirken, bu bilgiler vergi dairesi tarafından sistematik olarak çapraz doğrulanmamaktadır. Ayrıca nakit, büyük dayanıklı mallar, borsaya kote olmayan hisse senetleri, kurumsal olmayan ticari varlıklar (örneğin stoklar), kişiler arası borçlar ve- vergi bilgi alışverişi anlaşmalarındaki son gelişmelere kadar bazı servet bileşenlerinin diğer ülkelerde tutulan varlıklar için neredeyse hiç üçüncü taraf

raporlaması yoktur (Londoño-Vélez ve Avila-Mahecha, 2024: 5). Ayrıca %1,5 olarak belirlenen vergi oranı yalnızca 2023, 2024, 2025 ve 2026 için geçerli olacaktır (PwC, 2024).

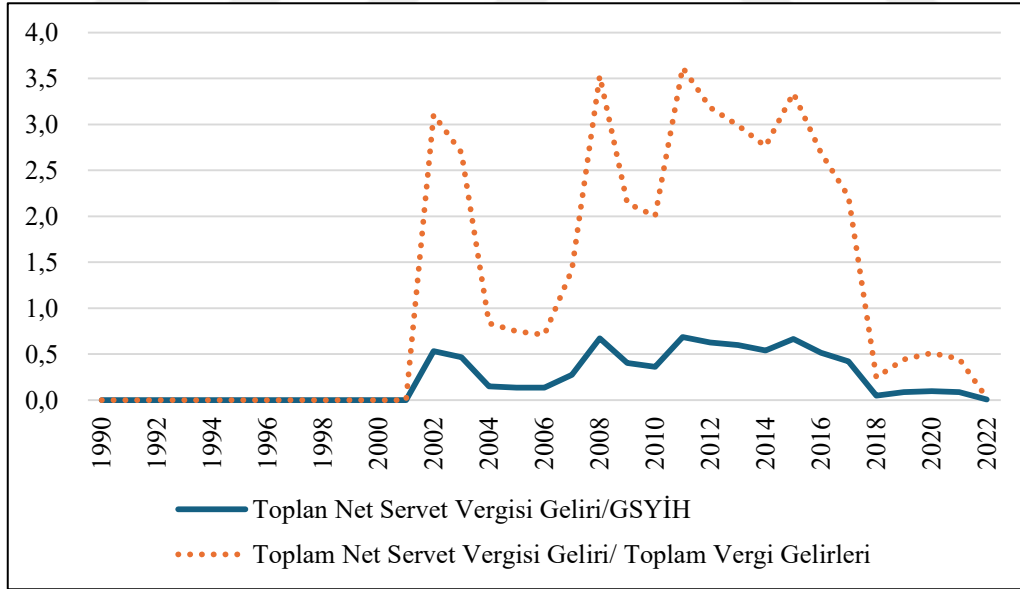
Tablo 5: Kolombiya'nın 2024 Yılı Net Servet Vergisi Tarifesi

Vergilendirilebilir matrah (TU)			Net servet tutarı
Alt sınır	Üst sınır	Oran (%)	
0	72,000	-	-
72,000	122,000	0.5	(72.000 TU'dan daha az TU cinsinden vergilendirilebilir matrah) x %0,5
122,000	239,000	1.0	(122.000 TU düşüldükten sonra vergilendirilebilir matrah) x %1,0 + 250 TU
239,000	ve üzeri	1.5	(239.000 TU düşüldükten sonra vergilendirilebilir matrah) x %1.5 + 1.420 TU

Kaynak: PwC, 2024

Kolombiya, 4 dilimli artan oranlı net servet vergisi tarifesi uygulamaktadır. Vergi oranları, %0,5 ile %1,5 arasında değişmekte iken eşik 72.000TU dur. Kolombiya'da net servet vergisi, borçlar ve vergiye tabi olmayan iki ana varlıklar hariç varlık stoku için geçerlidir. Vergiye tabi olmayan iki ana varlıklar, 137 bin ABD dolarına kadar birincil ikamet değeri ve yerli şirket hisselerinin net özsermaye değeridir (Londoño-Vélez ve Avila-Mahecha, 2024: 5).

Grafik 15: Kolombiya'nın Toplam Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024 (Not: Bireysel net servet vergisi verileri yoktur)

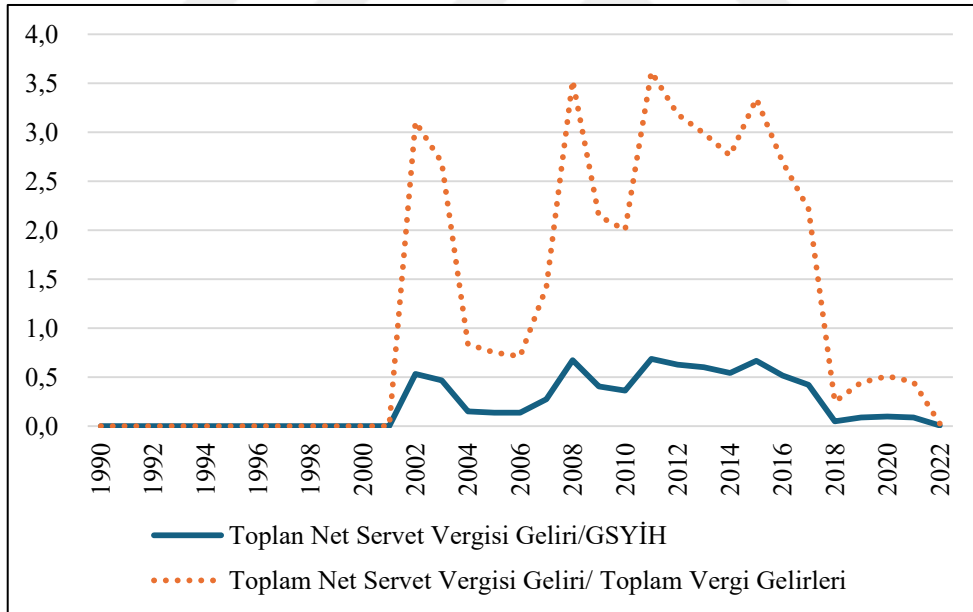
Yukarıda Grafik 15'te Kolombiya'nın toplam net servet vergisi gelirleri toplam vergi gelirleri ve GSYİH'nin % cinsinden verilmektedir. Kolombiya kısa vadede değişken gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede nispeten artan gelirler elde ettiği Grafik 15'te açıkça görülmektedir.

2.2.2.1.6. Uruguay

Uruguay’da da bireysel net servet vergisi uygulanmaktadır. Mukim olsun veya olmasın, net serveti üzerinden, her mükellef yılın sonunda ikametlerine bağlı olarak vergi öder. Bireysel net servet vergisi, artan oranlıdır. Ayrıca Uruguay’da mukim olanlar ile mukim olmayanlara farklı vergi oranları uygulanmaktadır. Bu kategorideki vergi mükellefleri için varlık değerlemesi, yükümlülükler ve kesintilere ilişkin farklı kurallar geçerlidir (PwC, 2024e; 2024f; Campbell, 2021; Greenback Expat Tax Services, 2024).

Uruguay’da bireyin yerel net servetinin muaf sayıldığı bir eşik bulunmaktadır. Vergi hane halkı veya bireysel bazda ödenebilir, hane halkında eşik bireylere uygulanan eşğin iki katına çıkarılır (PwC, 2024). Aşağıda Grafik 16’da Uruguay’ın toplam net servet vergisi gelirleri, toplam vergi gelirleri ve GSYİH’nın % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede değişken gelirler olmakla birlikte nispeten uzun vadede artan gelirler elde ettiği Grafik 16’da görülmektedir.

Grafik 16: Uruguay’ın Toplam Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024 (Not: Bireysel net servet vergisi verileri yoktur).

2.2.2.1.7. Bolivya

Diğer ülkelere kıyasla Bolivya’da bireysel net servet vergisi uygulamaya başlaması yenidir. Bolivya, 2020 yılında, Covid-19 salgının ülke ekonomisi üzerinde yol açtığı tahribatı ortadan kaldırmak ve mali dengeyi düzeltmek için net servet vergisini uygulamaya başlamıştır (Rakıcı ve

Aktuğ, 2021: 179, 180). 28 Aralık 2020’de Yürütme, her yıl 31 Aralık itibariyle 30 milyon BOB’u aşan net servete sahip olan yerleşik ve yerleşik olmayan bireyler için %1,4 ile %2,4 arasında artan oranlarla bir servet vergisi yasasını onaylamıştır (Orbitax, 2020; PwC, 2024).

Bolivya’da, servet vergisi esasına göre hesaplanan, 4,3 ila 5,7 milyon dolara sahip olanlar için %1,4 oranında yıllık artan oranlı net varlık vergisi; 5,7 ile 7,1 milyon dolar arasında parası olanlarda bu oran %1,9, 7,1 milyon doların üzerinde olanlarda ise % 2,4 olarak uygulamaktadır (Sherman Nigretti, t.y.; Laje ve Faiola, 2021). Bolivyanın yeni uygulamaya başlamasından dolayı 2 yıllık bireysel net servet vergisi gelirlerini bilmekteyiz. Bolivya’nın bireysel net servet vergisi gelirleri, GSYİH cinsinden 2021 ve 2022 yıllarında %0,1’dir (OECD Data Explorer, t.y.).

2.2.2.2. Kurumsal Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler

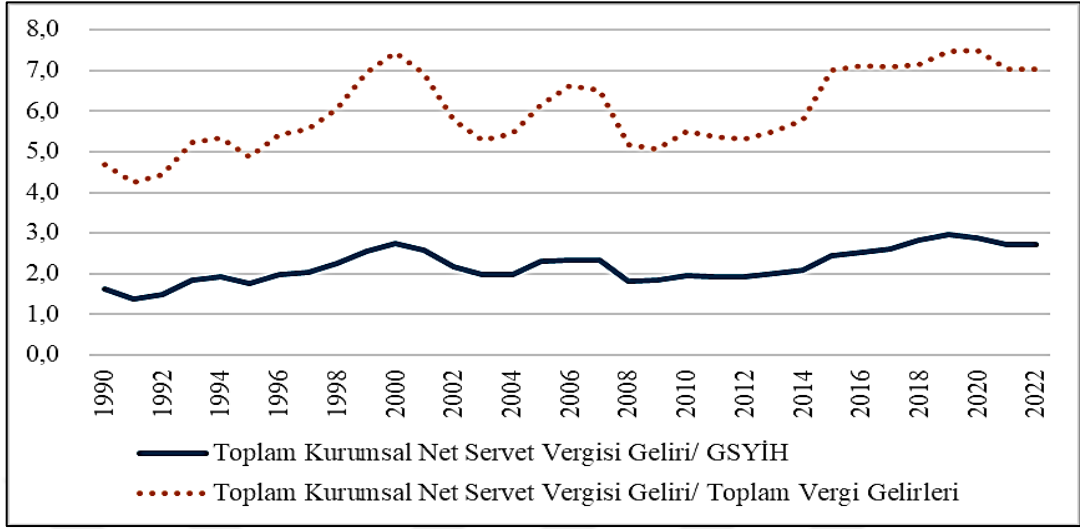
Geçmişte net servet vergisi uygulayan ülkelere kıyasla net servet vergisi uygulamaya devam eden ülkeler hakkında daha çok bilgiye sahibiz. Bu nedenle bu ülkeleri ayrı başlıkta ele alınmaktadır. Birinci Bölümde açıklanan net servet vergisi tanımına uyan, kurumsal net servet vergisi uygulayan ülkeler, Lüksemburg ve Arjantin’dir.

2.2.2.2.1. Lüksemburg

Lüksemburg bugün kurumsal net servet vergisi uygulamaktadır (PwC, 2024; Krenek ve Schratzenstaller, 2018: 10; OECD, 2018: 76). Net servet vergisi, şirketin net serveti üzerinden alınır. Lüksemburg’da minimum net servet vergisi uygulanmaktadır. İşletmenin vergilendirilebilir net serveti temelinde belirlenen net servet vergisi yükümlülüğünden daha yüksek olması durumunda alınan minimum bir net servet vergisi geçerlidir. Asgari vergi, mukim kurumlar vergisi mükellefinin toplam bilançosuna bağlıdır ve 535 Euro ile 32.100 Euro arasında değişmektedir (Chambers and Partners, 2024). Lüksemburg’da mukim kurumsal vergi mükellefleri, her yıl 1 Ocak’ta vergilendirilebilir net servetin adil piyasa değeri üzerinden alınan net servet vergisine tabidir. 2024 mali yılı için oranlar:500 Milyon Euro’ya Kadar olan net servete %0,5, 500 milyon Euro’yu aşan herhangi bir net servet için %0.05 oranı uygulanmaktadır (PwC, 2024; Chambers and Partners, 2024).

Yasal merkezi veya merkezi yönetimi Lüksemburg’da bulunan tüm tüzel kişiler için minimum bir net servet vergisi ücreti uygulanır (PwC, 2024). Lüksemburg asgari net servet vergisi, yalnızca yerleşik sermaye şirketleri için geçerlidir ve sabit bir değerlendirme yöntemi sunar. Miktar, belirli kriterlere göre değişir toplu sabit finansal varlıkları, devredilebilir menkul kıymetleri, şirketler arası alacakları ve toplam brüt varlıklarının hem %90’ını hem de 350 bin Euro’yu aşan nakdi olan kuruluşlar, minimum 4.815 Euro tutarında net servet vergisi ücretine tabi olacaktır. (Luxtoday, 2024).

Grafik 17: Lüksemburg'un Kurumsal Net Servet Vergisi Gelirleri (GSYİH ve Toplam Vergi Gelirlerinin % Cinsinden)

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

Yukarıda Grafik 17’de Lüksemburg’un Kurumsal net servet vergisi gelirleri, toplam vergi gelirleri ve GSYİH’nin % cinsinden verilmektedir. Kısa vadede istikrarsız gelirler elde etmekle birlikte uzun vadede nispeten artan oranlı gelirler elde ettiği Grafik 17’de açıkça görülmektedir.

2.2.2.2.2. Arjantin

Arjantin’de veya yurtdışında yerleşik bireylerin veya bölünmemiş mülklerin ve/veya yurtdışında yerleşik şirketlerin ve/veya diğer herhangi bir tüzel kişinin sahip olduğu yerel şirketlerin hisseleri veya sermayesindeki holdingleri üzerinden yıllık servet vergisi alınır. Net servet vergisi, 31 Aralık’ta veya ilgili mali yıl boyunca kapatılan mali tablolardan kaynaklanan varlık ve yükümlülükler arasındaki fark üzerinden hesaplanan iştirak değeri üzerinden uygulanır.

Yakın zamanda yapılan bir vergi reformu sayesinde, geçerli vergi oranı %0,5’e yükseltilmektedir. Daha önce oran %0,25 olarak uygulanmaktadı. Hissedarlar adına tam ve nihai bir ödeme olarak doğrudan yerel şirket tarafından değerlendirilecek ve ödenecektir. İhraç eden şirket, ödenen vergiyi hissedardan geri alma hakkına sahiptir. Bir Yüksek Mahkeme kararı, bu verginin yabancı şirketlerin Arjantin şubelerine uygulanamayacağına karar vermektedir (PwC, 2024; Chambers and Partners, 2024).

2.3. Tek Seferlik Net Servet Vergisi Uygulayan Ülkeler

Tek seferlik net servet vergileri uygulayan ülkeleri bilmekteyiz ancak verginin kapsamı: Matrah, eşik, oranı hakkında ayrıntılı bilgiye sahip değiliz. Kısaca bu konuda literatürde sınırlı

kaynak vardır bu nedenle bu bölümde de bu ülkeler tek başlıkta ele alınmaktadır. Tek seferlik net servet vergisi uygulayan ülkeler; Japonya, Almanya, Yunanistan, Macaristan ve Fransa'dır.

Japonya ikinci dünya savaşından sonra, Savaşı'nın dünya üzerinde feci bir çöküntüye yol açtığını belirtti ve net servet vergisini uygulamıştır (Tanabe, 1967:131). Bugün ise Japonya, net servet vergisi uygulamamaktadır (PwC, 2024; eJournal of Tax Rsearch, 2013: 436). Almanya, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tek seferlik net servet vergisi uygulamıştır (Boadway ve Pestieau, 2021: 6). Net servet vergisi, Almanya'nın ekonomisinin gelişimine katkı sağlamıştır (Rakıcı ve Aktuğ, 2021: 173).

Yunanistan tek seferlik net servet vergisi uygulamıştır (OECD Revenue Statistics Database, 2024). Macaristan 2010 yılı ile 2022 yılları arasında net servet vergisi uygulamıştır. Ancak kapsamı hakkında bilgiye sahip değiliz (OECD Revenue Statistics Database, 2024). Bugün ise Macaristan net servet vergisi uygulamadığı bilinmektedir (PwC, 2024). Fransa 1965, 1966,1968 yıllarında tek seferlik net servet vergisi uygulamıştır (OECD Revenue Statistics Database, 2024). Bu yıllarda Fransa'da elde edilen gelirler GSYİH cinsinden sırasıyla; %0,01, %0,002, %0,1 olarak değişmektedir.

2.4. Net Servet Vergisi Gelirlerini Etkileyen Değişkenler

Net servet vergisi deneyimlerinde nispeten daha başarılı olan ve serveti vergi matrahı olarak kullanmaya devam eden ülkeler var mıdır? Sorusuna cevap olarak Lüksemburg ve İsviçre örnek gösterilebilir. Ancak hem Lüksemburg'da hem de İsviçre'de bu vergilerin başarısını müjdelerken bir dereceye kadar dikkatli olmak gerekmektedir. Elde edilen nispeten yüksek gelirlere rağmen Lüksemburg ve İsviçre'nin net servet vergileri hâlâ nispeten küçük bir vergi geliri kaynağı olduğuna dikkat edilmelidir (Chatalova ve Evans, 2013: 447). Bir başka ifadeyle net servet vergileri, sınırlı miktarda vergi geliri toplamaktadır (Boadway ve Pestieau, 2018: 2; Wolff, 2020: 160).

Teoride net servet vergilerinin vergi matrahlarının genişlediği anlamına gelen servet artışı, daha yüksek servet vergisi gelirlerine dönüşmemiştir. Bu paradoks muhtemelen net servet vergilerinin tasarımıdaki değişikliklerin, mülk değerlerinin güncellenmemesinin yanı sıra vergiden kaçınma ve vergi kaçırma davranışlarının bir sonucudur (Yılmaz, 2024; Apostel ve O'Neill, 2022: 6; Wolff, 2020: 161; OECD, 2018: 21).

Net servet vergilerinin gelirlerinin küçük olmasının diğer bir nedeni: özellikle Avrupa'da, kişisel gelir vergisinden ve tüketime uygulanan katma değer vergisinden elde edilen vergi gelirlerinin zaten oldukça yüksek olmasıdır. Bu nedenle toplam vergi gelirlerine kıyasla net servet vergisi gelirleri küçük görünmektedir (OECD, 2018: 50). Wolff, net servet vergisinin bazı

lkelerde, yetmiş yılı aşkın bir süredir yrrlkтейken ve gelirlerinin nispeten yüksek olması ile etkinliklerini iyileştirme zamanının geldiğini söylemiştir (2020: 160-161). Bu öncelikle iyi tasarlanmış net servet vergisi ile mümkündür.

2.4.1. Net Servet Vergisi Tasarımı

lkeler artık net servet vergisi uygulayan ülkelerin deneyimlerinden dersler alıp bunları daha iyi tasarlayabilirler (Perret, 2021: 557). Bu deneyimler göstermektedirler ki net servet verginin tasarımı; vergi mükelleflerinin, servet stoklarını azaltmadan, vergi yükümlülüklerini azaltmasına hatta ortadan kaldırmak için başka stratejiler benimsemelerine olanak tanımaktadır (Durn-Cabr vd., 2019: 8).

Net servet vergisinin tasarımı ülkeler arasında farklılık göstermektedir (Perret, 2021: 549). Tüm vergiler gibi, uygulamada vergi oranlarının uygulandığı taban, net servetin belirli bileşenlerine yönelik muafiyetler, kesintiler veya imtiyazlı muamele, örneğın indirimli değerleme yoluyla daraltılabilir (Lierse, 2022: 3; Scheuer ve Slemrod, 2021: 209). Bu durum ülkelerin gelirlerini etkilemektedir (elikkaya, 2022: 1075).

2.4.1.1. Mükellef

Güncel veya tarihte net servet vergisi uygulayan ülkelerdeki uygulama genellikle hane halkını vergi mükellefi olarak kullanmak yönünde olmuştur. Hane halkı temelli vergilendirme, eşlerin ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin birlikte değerlendirilip vergilendirilmesi anlamına gelir (OECD, 2018: 78). Bununla birlikte vergi mükellef olarak kişiye de seçen ülkeler bulunmakla birlikte hane halkı ile kişileri ayrı bir şekilde vergilendiren ülkelerde mevcuttur.

Hane halkı bazında vergilendirme; İrlanda, Avusturya, Danimarka, Almanya, Hollanda, İşve ve Lüksemburg'da uygulanmaktadır. Net servet vergisinin birey bazında vergilendiren lkeler, Finlandiya ve İşpanya'dır. Bireysel ve hane halkını birlikte vergilendiren ülkeler ise; Fransa, İşvire, Norveç ve Uruguay'dır (Jakobsen vd., 2024: 8; Hongler ve Mauchle, 2020:647; Ramallo, 2020: 5; Londo~no-V'elez ve Avila-Mahecha, 2018: 8; OECD, 2018: 78).

Kişisel ve hane halkı bazında vergilendirmenin lehinde ve aleyhinde argümanlar vardır. Kişisel bazda değil de hane halkı bazında vergilendirmenin, normalde tek bir beyanname gerektirmesi gibi idari bir avantaj sağladığı varsayılır. Ayrıca varlıkların toplanması, kimin neye sahip olduğu konusundaki anlaşmazlık ve belirsizliği ortadan kaldıracaktır. Bu konudaki sorun: Partnerinin hiçbir zaman erişemeyeceği veya yararlanamayacağı zenginliği nedeniyle eşlerden biri neden kendi serveti üzerinden daha yüksek oranlarda vergiye tabi olsun? Ayrıca sorumluluk kimde

olacağı da bir sorundur (Chamberlain, 2020: 6-11; OECD, 2018: 78, 79). Ayrıca hane halkı düzeyinde vergilendirme çiftlerin mali bağımsızlığını zayıflatabilir (Advani vd, 2020b: 19).

Genellikle hane halkı için vergi muafiyeti eşiği iki katına çıkar ancak durum her zaman böyle değildir. Örneğin Fransa’da vergi muafiyeti eşiği ve vergi tarifesi, bekar ve evli vergi mükellefleri arasında farklılık göstermemektedir; bu da toplam servetin hane halkının vergi yükümlülüğünü artırdığı anlamına gelmektedir (OECD, 2018: 78). Bu durum vergiden kaçınmaya teşvik etmektedir. Bunun sonucunda ise vergi gelirleri azalmaktadır. Evli ve bekar ailelerin muafiyet düzeyleri, evliliğe veya boşanmaya yönelik vergi arbitrajı yaratabilir. Bir verginin artan oranlı, evlilikten bağımsız ve aileye dayalı olamayacağı iyi bilinmektedir. Bu sorunların çözümü, aile vergilendirmesi yerine bireysel vergilendirmeye geçilmesini gerektirir (Sae ve Zucman, 2019b: 493). Aile temelli servet vergilendirmesi, diğer vergilerde birey temelli gelir vergilendirmesini seçen ülkeler için sorun teşkil edebilir (OECD, 2018: 79).

2.4.1.2. Matrah

Net servet vergisini uygulayan ülkeler başlığında açıklandığı üzere net servet vergisini uygulayan ülkeler arasında net servet verginin matrahını tanımlama biçimlerinde farklılıklar vardır (Bunn: 2022). Net servet vergisi tabanları genellikle farklı gerekçelerle motive edilen çok sayıda muafiyet ve indirimler ile daraltılmaktadır; bunların en önemlisi adaletin artırılması için birincil konutlar, sosyal kaygıların nedeniyle emeklilik varlıkları, ülkelerin kültürel değerlerini koruyabilmek amacıyla sanat eserleri ve antikalar, girişimciliği ve yatırımı destekleyebilmek için ticari varlıklar ve likidite sorunları nedeniyle çiftlik varlıkları (Perret, 2021: 549; Tippet vd., 2021: 7; OECD, 2018: 83).

Literatürde likiditeye, genellikle servet vergileriyle ilgili diğer sorunlar ile karşılaştırıldığında çok daha az önem verilmektedir (Loutzenhiser ve Mann, 2021: 652). Likidite sorunu, yüksek servete sahip hanelerin vergiyi ödeyecek kadar az gelire veya nakit servete sahip olabileceği gerçeği ile ilgilidir (Jackson ve Sanger, 2020: 847; Kuypers vd., 2020: 7).

Net servet vergileri likidite sorunları yaratabilir, özellikle de nispeten düşük servet seviyelerine uygulanıyorsa, çoğunlukla likit olmayan konut varlıklarına sahip kişiler de buna maruz kalacak ve vergiyi ödeyebilmek için varlıklarını satmaya mecbur kalacaklardır (Advani vd., 2020b: 7; Perret, 2020, 15). Net servet vergisini uygulayan ülkelerde likidite sorununu çözmeye yönelik iki yol izledikleri bilinmektedir. Birincisi, likidite sorununa neden olan varlıkları muaf tutmak (Perret, 2020: 15).

Net servet vergilerinin uygulanmasında meydana gelen likidite sorununu çözmenin ikinci yolu, vergi tavanı uygulamasıdır (Holtzblatt, 2019: 12). Bazı ülkeler, gelir ve servet vergisi

yükümlülüklerinin toplamının bireyin gelirinin belirli bir yüzdesini aşmasına izin verilmeyen bir vergi tavanı getirmiştir. (Durán-Cabr  ve Esteller-Mor , 2019: 5). İlginç bir şekilde, tavan hükümleri Avrupa servet vergilerinin ortak bir özelliğidir. Bu genellikle, maksimum gelir payı olarak net servet vergisi ve kişisel gelir vergisi yükümlülüğünün matrah toplamına bir sınır getirilmesinden oluşur (OECD, 2018: 88).

Likidite kaygıları ile tavan hükümlerinin uygulanmasını önerilmemektedir. Bunun nedeni, zengin vergi mükelleflerinin bu sınırdan yararlanmak için gelirlerini azaltmanın yollarını bulmaları muhtemeldir. Çok büyük bir net servet vergisi e iğ  bu olasılığı ortadan kaldıracaktır çünkü en üst düzey vergi mükelleflerinin bu tür likidite kısıtlamalarından öncelikli olarak etkilenmemesi gerekmektedir (Dura' n-Cabre' ve Esteller More', 2021: 493). Likidite sorunlarının en çok k  k f rmalarda yaygındır. Sanders ve Warren tarafından  nerildiğ  gibi yüksek muafiyet e iklerine sahip programlar bu tür durumları önlemek için tasarlanmıştır (Thoresen vd., 2022: 350).

Değerleme ve diğ r yönetim zorluklarından kaçınabilmek için; sanat eserleri, mücevherler, fikri mülkiyet hakları ve liste d   işletmelerdeki hisseler de vergiden muaf tutulmaktadır (OECD, 2018: 83). Bu varlıklar açık piyasada alınıp satılmıyor, bu nedenle hazırda bulunabilen bir piyasa fiyatı yoktur (Wolff, 2020: 158). Varlıkların değ rlenmesi de ki sorun bu noktada oluşmaktadır.  rneğ n, halka açık olmayan işletmelerin hisselerinin değ rini değ rlendirmenin oldukça zor olduğ  biliniyor. Sanat eserleri, mücevherler veya nadir mobilyalar gibi bazı eşyaların değ rini belirlemek, hazır bir piyasa fiyatı olmadığında da zordur (Campan, 2020: 2; Li ve Smith, 2020: 7). Değ rleme konuları literatürde sıklıkla en sorunlu konu olarak belirtilmektedir (Brühlhart vd., 2022: 221; Edwards, 2019: 4).

Değ rleme sorununun çözümü olarak sigorta değ rinin alınması önerilmektedir. Bunun nedeni; arabalar, tekneler, mücevherler ve sanat eserleri gibi varlıklar neredeyse her zaman sigorta amacıyla değ rlenmesidir (Rashbrooke, 2020: 8). Ancak sigorta değ rleri bir varlığın gerçek maliyetinden daha fazlasını dikkate alır. Sigorta değ rlerinin açık piyasa değ rlerini yansıttığına inanmak yanlıştır; hatta onları çok açabilirler (Daly ve Loutzenhiser, 2020: 19). Bununla birlikte Sanat gibi menkul kıymetlere değ r vermenin kesin olmayan bir bilim olduğ  ger eğ , değ rlemedeki zorlukları abartmak için kullanılmamalıdır. Piyasa oldukça iyi bilgilendirilmiş durumda. Alıcılar sanat tarihiyle ilgili hususlar ve fiyatlar hakkında bilgi sahibidir. Açık artırımlarla ilgili bilgiler geniş çapta rapor edilmektedir (Tennant, 2020). Bu hususların ardından, açık piyasa değ rlemesinin belirlenmesinde piyasa işlemleri yaklaşımı uygun olacaktır (Daly ve Loutzenhiser, 2020: 18)

Yıllık servet vergisine yönelik ciddi bir itiraz, borsada düzenli olarak işlem görmeyen ve dolayısıyla her zaman düzenli olarak fiyatlandırılmayan ortaklıklar ve özel şirketlerdeki hisseler de dahil olmak üzere varlıklara değ r vermenin bazen zor olmasıdır (Jackson ve Sanger, 2020:

848). Ancak Saez ve Zucman (2019b: 150-152), bu varlıkların en fazla çok zenginlerin servetinin yaklaşık %20'sini oluşturduğunu ve sıklıkla en azından ara sıra alınıp satıldığı için vergi otoriteleri tarafından makul bir değerlemenin mümkün olduğunu belirtmiştir.

Emeklilik ve emeklilik fonlarına yönelik muafiyet önerilmemektedir. Çünkü zenginliğin önemli bir kısmı emeklilik ve emeklilik fonlarında tutuluyor (Chatterjee vd., 2021: 5, 15). OECD, Emeklilik varlıklarının ve belirli bir değerin altındaki hane halkı etkilerinin muaf tutulmasının haklı görülebilir olduğunu söylemektedir. Ancak genel vergi muafiyeti eşiği yeterince yüksek bir seviyeye ayarlanırsa bu muafiyetlerin çoğu, özellikle de eşitlik ve sosyal kaygıları ele almayı amaçlayanların gerekli olmadığını söylemektedir (OECD, 2018: 84).

Değerlemede oluşan bir diğer sorun ise; servet değişikçe verginin de değişmesiyle birlikte, servetin düzenli olarak yeniden değerlendirilmesini gerektirecektir (Advani vd., 2020: 7) ve Yıllık değerlemeler pahalı ve zaman alıcı olabilir, (Daly vd, 2021: 10-11). Çözüm olarak OECD belirli varlıklarda üç yılda bir değerlemeyi önermiştir (2018: 86-87). Bu değerlendirme; Avusturya, Almanya ve Lüksemburg'da uygulanmaktadır (Pukeliené ve Nesavaité, 2019: 84). Ayrıca teknolojik değişimin piyasa işlemlerine ilişkin daha büyük ve daha erişilebilir veri tabanları sağlayarak eş zamanlı değerlemeyi daha kolay ve daha ucuz hale getirebileceği de akılda tutulmalıdır (Daly vd., 2021: 616).

Özetle varlık vergilendirmesine ilişkin uluslararası deneyimlerden alınan temel ders şudur: Bir vergi, tüm varlıkları kapsayan kapsamlı bir temele sahip olduğunda işe yarar. Bu nedenle tasarımdaki boşluklardan kaçınmak için, her türlü varlık matraha dahil edilmelidir (Chatterjee vd., 2021: 5; Advani vd., 2020b, 8). Tercihli vergi kurallarının bazıları haklı görülebilirken, muafiyetler ve indirimler servet vergilerinin gelir potansiyelini ve artan oranlılığını azaltmaktadır. Vergi tabanlarının dar olması vergiden kaçınmayı kolaylaştıran faktörlerden biridir (Perret, 2021: 551). Ayrıca vergilendirmede adaleti sağlamak için kapsamlı bir net servet vergisi uygulanmalıdır (Çelikkaya, 2022: 1080).

2.4.1.3 Eşik ve Oran

Uygulamada, net servet vergisi, uygun eşik olarak belirlenen net servet miktarlarına, ülkeye özgü sabit veya artan oranlı vergi oranları uygulanarak hesaplanır. Vergi muafiyeti eşikleri ülkeler arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Ayrıca tipik olarak, yüksek bir eşik genellikle daha yüksek oranlarla birlikte gelir (Chamberlain, 2020: 16). Hane halkı serveti üzerindeki vergi oranları, en fazla yüzde birkaç düzeyinde olmak üzere oldukça düşük olma eğiliminde olduğu görülmektedir (Li ve Smith, 2020: 4; Holtzblatt, 2019: 11).

Geniş bir vergi mükellefi grubuna uygulanan ve nispeten düşük bir eşikten başlayan tek bir sabit oran, zenginliği eşler/çocuklar/tröstler gibi farklı kuruluşlar veya kişiler arasında bölme ve kaçınma oranını azaltır (Chamberlain, 2020: 16). Bunun aksine eşik yüksekse veya oranlar giderek artıyorsa bölme sorun haline gelir. Bölme, bireylerin toplam vergiyi belirli bir eşğin altına düşürmek için varlıklarını aile üyeleri arasında bölmesi ve böylece vergi matrahının azaltılması anlamına gelir (Tippet, 2021: 4).

Yüksek muafiyet eşikleri ve sabit oranlar serveti bölme açısından çekici olsa da yüksek vergi muafiyeti eşği ve daha yüksek oranlar genellikle eşitlik gerekçesiyle haklı çıkarılıyor: yalnızca çok zenginler vergi ödüyor ve servet vergilerinin mütevazı tasarruflar üzerindeki potansiyel bozucu etkisi azaltılır (Chamberlain, 2020: 16). Ayrıca eşik ne kadar düşük olursa, verginin “varlık bakımından zengin” ancak “nakit fakiri” kişileri etkileme olasılığı da o kadar yüksek olur (Holtzblatt, 2019: 12). Yüksek servete sahip bireyler ancak belirli bir noktadan sonra vergi ödemeye başladığından ve çok yüksek servete sahip olanlar ödemek için varlıkları karşılığında daha iyi borçlanabildiklerinden, yüksek eşik likidite kısıtlaması olasılığını azaltır (Tippet vd. 2021: 7; Perret, 2020: 15; Hebous vd., 2024: 20).

Net servet vergisini ultra zenginliğe odaklamak, taban erozyonuna yönelik lobi faaliyetlerini saptırmaya yardımcı olabilir. Bu, yüksek bir muafiyet eşği seçilerek ve dolayısıyla verginin, ödeme gücü açıkça yüksek olan ve likidite sorunlarıyla karşılaşmayacak kadar zengin olan vergi mükellefleri üzerinde yoğunlaştırılarak başarılabılır. (Hebous vd., 2024: 21; Saez ve Zucman, 2022: 61). Yıllık servet vergisinden en çok etkilenen olan ultra zenginler, hiç şüphesiz daha çeşitli varlıklara, krediye erişim ve yıllık vergi faturalarını ödemek için daha fazla nakit planlama yeteneğine sahip olacaklardır (Jackson ve Sanger, 2020: 847). Bunun sonucunda likidite sorunu çözülecektir.

Yüksek bir vergi muafiyeti eşği aynı zamanda idari ve uyum maliyetlerinin sınırlandırılması gibi önemli bir faydaya da sahip (Hebous vd., 2024: 21; Chamberlain, 2020: 16). Net servet vergisini uygulayan ülkelerin karşılaştığı sorunlardan biri, yüksek maliyettir. Varlık vergilerinin toplanması diğer vergilere göre daha zordur (Burgherr, 2021: 695; Campan, 2020: 2). Buradaki sorun, varlık değerlemelerine düzenli olarak ihtiyaç duyulması nedeniyle idari maliyetlerin daha yüksek olmasıdır (Perret, 2021: 557; Tippet vd., 2021: 7; Advani vd., 2020b: 8). Yüksek idari maliyetler nedeniyle özellikle gelişmekte olan ülkelerde tekrarlanan servet vergilerinin uygulanabilir olmadığı vurgulanmaktadır (Morgan ve Junior, 2021: 47; Arendse ve Stack, 2018: 3). Gelirlerin maliyetleri karşılayamayacağı iddia edilmektedir (Kapeller vd., 2021: 23; Campan 2020: 4).

2018 yılında servet vergileri üzerine yapılan bir araştırmada; OECD, bu vergilerin yürürlükten kaldırılmasına yönelik argümanları inceledi. Verimlilik ve idari maliyetlere ilişkin

endişeler, özellikle de üretme eğiliminde oldukları sınırlı gelirlerle karşılaştırıldığında, bu birçok ülkede net servet vergilerinin yürürlükten kaldırılmasına yol açtığını söylemektedir (OECD, 018: 16-17).

Gelişmekte olan ülkelerin çoğu net servet veya transfer vergilerini uygulamamaktadır, bunun nedeni kısmen yüksek güce sahip hükümet yetkilileri, aileleri ve arkadaşlarının böyle bir rejimin kapsamına gireceğinden politikacıların bunları uygulama konusundaki isteksizliğinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte bu vergileri uygulayan diğer gelişmekte olan ülkeler anlamlı bir gelir elde edemediler. Bunun nedenlerinden biri, yasaların uygulanması ve uygulanması için idari

kaynakların bulunmamasından kaynaklanan tahsilat sorunlarıdır ve ciddi yolsuzluk sorunlarıdır (Chatalova ve Evans, 2013: 448,449).

Gelişmekte olan ülkeler için ikilem şuydu: Eğer servet vergileri gelişmiş ülkelerde anlamlı bir gelir ve yeniden dağıtım getirmiyorsa, neden gelişmekte olan ülkeler bir servet vergisi rejimi uygulama zahmetine girsinler ki? (Chatalova ve Evans, 2013: 449) Ancak en başta belirtildiği gibi bu durum, net servet vergisinin tasarımı ile ilgilidir.

2.4.2. Vergi Kayıp ve Kaçağı

Yukarıda bahsedildiği üzere, vergi matrahının tasarımı mükelleflerin net servet vergisinden kaçınmasına olanak tanıyabilir. Bununla birlikte vergiden kaçınmanın bir diğer yolu yurt dışına çıkmaktır (Saez ve Zucman, 2019b: 6). Göç riskini azaltmak için uzun vadeli marjinal vergi oranlarını nispeten düşük tutabilir, ABD’de olduğu gibi vergi ödemelerini vatandaşlığa bağlayabilir ve/veya bir çıkış vergisi uygulayabilir. Tüm bu reformlar, yurt dışına çıkmaya yönelik teşviklerin azaltılmasına katkıda bulunacaktır (Aroop vd., 2021: 20). ABD’de şu anda net değeri 2 milyon doları aşan varlıkların yurt dışına çıkmayı caydırmak için bir çıkış vergisi vardır. Senatör Warren’ın teklifi, net servetin %40’ı oranında bir çıkış vergisi uygulamaya koymaktır. Bu büyük ölçüde göçü azaltacaktır (Saez ve Zucman, 2019b: 6).

Kolombiya’da, varlık vergisinin etkisini en aza indirmek için bazı kişiler varlıklarını kıyıda ki vergi cennetlerinde saklama yoluna başvurmuştur. Kıyıda ki kuruluşlar aracılığıyla yapılan çok sayıda faaliyet yasaldır ve Kolombiyalıların kıyıda ki serveti elinde tutması için meşru nedenler vardır (Londoño-Vélez ve Avila-Mahecha, 2024: 25). Bu risk Türkiye’de de hiç kuşkusuz geçerlidir. İster servet vergisiyle ister mevcut vergi sistemiyle ilgili olsun, vergi cennetlerinin geniş ölçekli kullanımı ve diğer büyük ölçekli vergiden kaçınma ve kaçakçılığın genellikle kaçınılmaz olduğu varsayılır (Hemingway, n.d.: 7). Uluslararası kuruluşların bu alanda çalıştıkları ve umut vaat edici çalışmalar gerçekleştirmektedirler. Özellikle kaçakçılığı önlemek için otomatik bilgi

değişimi anlaşmalarının varlığı net servet vergisinin uygulanabilirliğini kolaylaştırıcı gelişmelerden biridir.

Ülkelerin serveti vergilendirme kabiliyetini artıran uluslararası vergi şeffaflığı konusunda özellikle önemli ilerlemeler olmak üzere pratik değişiklikler olmuştur (Perret, 2021: 557). Otomatik banka bilgileri alışverişi sayesinde offshore vergi kaçakçılığı 10 yıldan kısa bir süre içinde yaklaşık üç kat azaldı. Offshore vergi kaçakçılığı bugün gerçekleştirilmesi geçmişe göre çok daha zordur ve açıkça daha az yaygındır. Bununla birlikte offshore vergi kaçakçılığının ortadan kalkmadığına dair kanıtlar da vardır (Global Tax Evasion Report, 2024: 7-19). 2013'ten önce hane halkı, dünya çapındaki vergi cennetlerinde dünya GSYİH'sinin %10'una eşdeğer mali servete sahipti; bunların büyük bir kısmı vergi makamlarına beyan edilmiyordu ve yüksek net değere sahip bireylere aitti. Bugün hâlâ dünya GSYİH'sinin %10'una denk gelen offshore hane halkı mali serveti vardır, ancak 2024 Global Tax Evasion Report'a göre bunun yalnızca %25'i Vergiden kaçırılmaktadır. Bu ilerlemeye rağmen bilgi paylaşımındaki sınırlamalar devam etmektedir (Zucman, 2024: 34; Global Tax Evasion Report, 2024: 7). Sonuçta yüksek servet sahiplerinin vergiden kaçınma fırsatları verginin gelir etkisini zayıflatmaktadır (Perret, 2021: 552; OECD, 2018: 92). Ancak ülke deneyimleri göstermektedir ki, iyi tasarlanmış bir servet vergisinden kaçınmak zordur

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. NET SERVET VERGİSİNİN TÜRKİYE'DE UYGULANABİLİRLİĞİ

Net servet vergisi Türkiye'de uygulanmamıştır ve Türkiye için yeni bir vergi olan net servet vergisi en iyi mevcut vergilerle karşılaştırılarak anlaşılır. Bu nedenle bu bölümde ilk olarak net servet vergisi Türkiye'deki servet vergileri ile karşılaştırılacaktır. İkinci olarak, adil bir vergi olan servet vergisine Türkiye'de ihtiyacının varlığı incelenecek. Üçüncü olarak net servet vergisi üzerine en çok tartışılan ampirik etkileri incelenecek. Ayrıca, anayasaya uygun olmayan bir verginin demokratik toplumlarda uygulanması düşünülemez. Bu nedenle dördüncü olarak net servet vergisinin Anayasaya uygunluğu değerlendirilecek. Son olarak bu bölümde net servet vergisine ilişkin görüşlere yer verilecek.

3.1. Türkiye'de Uygulanan Servet Vergilerinin Net Servet Vergisiyle Karşılaştırılması

Servet üç şekilde biriktirilir. Birincisi, tüketilmeyen fazla gelir ile biriktirilir. İkincisi, servet, kişiler arası ilişkiler, miraslar veya piyango kazançları gibi mali transferler yoluyla elde edilebilir. Son olarak, zenginliğin kendisi, sermaye değerlendirilmesi ve bileşik faiz etkileri yoluyla katlanarak daha fazla zenginlik yaratır (Kapelle ve Lersch 2020: 2).

Üç şekilde biriktirilen servet, temelde üç şekilde vergilendirilmektedir. İlki, servetin mülkiyetinin vergilendirilmesidir. İkincisi servetin veraset ve intikal yoluyla el değiştirmesinin vergilendirilmesidir. Üçüncüsü ise, servetten elde edilen iradın vergilendirilmesi şeklindedir. Bu uygulanma şekilleri, Dünyanın ülkelerinin büyük kısmında uygulanmaktadır. Dünya ülkelerinin yanı sıra Türkiye'de de servet, bu üç şekilde vergilendirilmektedir. Emlak vergisi ve motorlu taşıtlar vergisinde doğrudan servetin kendisi üzerinden alınmaktadır. Veraset ve intikal vergisi, serveti transferi üzerinden alınmaktadır. Her ne kadar gelir vergileri kapsamında düzenlenmişse de menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında ise servetten elde edilen getiriye vergilendirilmektedir (Rakıcı ve Aktuğ, 2021: 172; Pehlivan, 2019: 328, 352).

3.1.1. Emlak Vergisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması

Servet vergilerinden biri olan emlak vergisi; bina, arazi ve arsa üzerinden alınmaktadır (Pehlivan, 20019: 328). Emlak vergisi, diğer servet vergileriyle kıyasla en eski servet vergisidir. Bununla birlikte en çok kullanılan servet vergisidir (Organ ve Çiftçi, 2015: 113).

Net servet vergileri servet üzerinden alınan diğer emlak vergisinden farklıdır (Perret, 2021: 540). Emlak vergisi ile net servet vergisinin arasındaki temel fark matrahtır. Emlak vergisinin matrahı; bina, arazi ve arsa olmasına karşın net servet vergisinin matrahı taşınır, taşınmaz ve finansal varlıklardan oluşmaktadır. Bir başka ifadeyle, net servet vergisinin matrahı emlak vergisinin matrahından daha kapsamlıdır (Schechtl ve Tisch, 2024: 282; Limberg ve Seelkopf, 2022: 672). Bir diğer fark ise net servet vergilerinden borçlar çıkarılabilirken emlak vergisinden borçlar çıkarılmamaktadır (Li ve Smith, 2020: 3).

3.1.2. Motorlu Taşıtlar Vergisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması

1957 yılında yürürlüğe giren Türk Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV), servet vergisi niteliği taşımaktadır (Kabakçı Karadeniz, 2018: 195; Sugözü vd., 2014: 117). Motorlu taşıtlar vergisinin konusu; motorlu kara, deniz ve hava taşıtlarıdır. Fakat tüm motorlu taşıtlar vergiye tabi değildir (Pehlivan, 2019: 352).

Net servet vergisi, motorlu taşıtlar vergisinden de farklıdır. En temel fark emlak vergisinde olduğu gibi matrahtır. Motorlu taşıtlar vergisinin matrahı sadece motorlu taşıtlardan oluşmakta iken net servet vergisinin matrahı; taşınır, taşınmaz ve finansal varlıkları kapsar. Ayrıca diğer bir fark ise motorlu taşıtlar vergisinde, net servet vergisinde olduğu gibi borçların çıkartılmamasıdır.

3.1.3. Veraset ve İntikal Verisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ait mallar ile Türkiye’de bulunan malların veraset yoluyla veya herhangi bir suretle olursa olsun ivazsız(karşılıksız) bir tarzda bir şahıstan diğer şahsa intikali Veraset ve İntikal Vergisine tabidir (VİVK Md. 1). Bu aynı zamanda verginin konusunu oluşturur (Pehlivan, 2019: 344).

Matrah bakımından net servet vergisine benzeyen vergi veraset ve intikal vergisidir. Bunun nedeni veraset ve intikal vergisi matrahının murisin tüm varlığını kapsamasıdır. Bir başka ifadeyle veraset ve intikal vergisinin matrahının net servet vergisi gibi geniş kapsamlı olmasıdır. Ayrıca veraset ve intikal vergisinden borçların çıkarılmasına izin vermesi ile de net servet vergisine benzemektedir. Ancak net servet vergisinde çıkarılan borçlar ile veraset ve intikal vergisinde çıkarılan borçlar içerik bakımından farklıdır. Örneğin net servet vergisinde vergi borçları çıkarılmaz ve murisin cenaze masraflarını çıkaracak bir durum oluşmaz. Aslında temel farklardan biri bu noktada oluşmaktadır. Çünkü net servet vergisi ölüm gibi belirli bir olaya bakmadan uygulanır.

Bir diğer fark ise net servet vergisinin veraset ve intikal vergisinin aksine yıllık olarak tekrarlayan bir vergi olmasıdır (Limberg ve Seelkopf, 2022: 672; OECD, 2018). Bir başka ifadeyle

veraset ve intikal vergisi, yılda bir kez yerine nesilde bir kez alınan bir vergidir (Summers, 2021: 497). Bu noktada net servet vergisi veraset ve intikal vergisine kıyasla avantaj sağlamaktadır. Bunun nedeni bugün dünyanın en zengin milyarderlerinin birçoğu nispeten genç ve bu nedenle, miras vergileri büyük olasılıkla on yıllar boyunca servetlerinden alınmayacaktır (Jakson ve Sanders, 2020: 845).

3.1.4. Değerli Konut Vergisi ve Net Servet Vergisinin Karşılaştırılması

Değerli konut vergisi, Türkiye’de uygulanan servet vergilerinin en yenisidir. Kanunu 2020 yılında çıkartılan Değerli Konutlar Vergisi’nin Uygulama Genel Tebliği 15 Ocak 2021 tarihinde yayınlandı (Hazine ve Maliye Bakanlığı, Değerli Konutlar Vergisi Uygulama Genel Tebliği, Resmî Gazete 15 Ocak 2021, Sayı 31365). Verginin konusunu Türkiye sınırları içinde bulunan ve bina vergi değeri 2024 yılında 12 milyon 880 bin TL ve üzerindeki mesken nitelikli taşınmazlar için geçerlidir.

Değerli konut vergisinin net servet vergisi ile ortak bir özelliği vardır. Bu özellik değerli konut vergisinde net servet vergisinde olduğu gibi bir eşik olmasıdır. Ancak matrahın sadece gayrimenkullerden oluşması ve borçların düşülmemesi nedeniyle net servet vergisinden farklıdır.

Özetle net servet vergisini diğer servet vergilerinden ayıran dört temel özelliği vardır. Birincisi, servetin mülkiyetine dayanmaktadır; yani, bir kişinin ödediği vergi miktarı, varlığı nasıl edindiği veya onunla ne yaptığından ziyade, yalnızca ne kadar servete sahip olduğuna bağlıdır. İkincisi, birden fazla varlık türü için geçerli olması bakımından en azından bir dereceye kadar geniş tabanlıdır; bu, servet vergisini örneğin daha dar kapsamlı bir emlak vergisinden ayırır (Summers, 2021: 486). Üçüncüsü borçların çıkarılabilir olması. Dördüncüsü yıllık olarak tekrarlamasıdır.

3.2. Türkiye’de Vergi Adaleti

Başarılı bir demokrasinin karakteri açısından hiçbir şey, vatandaşların temel insan haklarını koruyan ve kanun önünde eşit adaleti sağlayan yargı ve yasama süreçlerine olan güveninden daha temel olamaz. Bu haklar, insanların uğruna canlarını ve mallarını özgürce verdikleri güçlü kavramlardır (Steuerle, t.y.: 254).

Vergilendirme mali hukukun da ilgi alanındadır (Nugroho ve Hıkmah, 2016: 17). Hukukun en önemli amaçlarından biri adaleti sağlamaktır. Adalet, bireylerin Hak ettiğini yaşaması ve muamele görmesidir. Gücün, zenginliğin ve otoritenin hüküm sürdüğü ve zayıf ile fakirin ezildiği, kimsenin sesini çıkaramadığı bir yaşam ortamı adil olamaz (Bayraklı, 2016: 53). İktisat bilimindeki adalet kavramı ile diğer bilimlerdeki adalet kavramı farklı anlamlar içermektedir. Hukuk, yasalar

çerçevesinde adalete daha çok önem vermekte iken iktisat bilimi, dağıtımda adalete önem vermektedir (Kirmanoğlu, 2017: 68).

Kirmanoğlu (2017: 68), sosyal adalet kavramı hakkındaki görüşleri, sonuçların adil olması ve sürecin adil olması olarak iki başlıkta sınıflandırmaktadır. Sonuçların adil olmasına göre, iki seçenek vardır. Birincisi bireylerin gelirden eşit pay almasıdır. İkincisi ise hak ettiği kadar pay almasıdır. Günümüz gerçeklerinde herkesin gelirden pay alması mümkün değildir. Herkesin hakkettiğini alması daha gerçekçidir. Ancak kimin neyi hak ettiğinin kriteri belirsizdir.

Vergi sisteminin yapısının önemli bir unsuru da vergi adaleti olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda vergi adaleti, vergi sisteminin kalitesinin değerlendirilmesinde temel kriterlerden biridir. Vergi adaleti yaygın olarak tartışılmaktadır ve yalnızca akademik çevre tarafından değil aynı zamanda medya, politikacılar ve genel halk tarafından da tartışılmaktadır (Lind, 2021: 1). Bunun nedeni adalet kavramının kesin ve mutlak bir kavram olmamasıdır; bireylerin değer yargılarına göre değişmesidir. Bu herkes için kabul edilebilir adil bir vergi yapısı olmadığı anlamına gelmektedir (Şen ve Sağbaş, 2020: 239; Murphy ve Nagel, 2002: 13; Steuerle, t.y.: 257;). Ancak eşitlik ve eşit adalet her şeyde eşitlik anlamına gelmez. Eşitlik için belirlenen ilkelerin pratik durumlara uygulanmasına yönelik karmaşık siyasi girişim, uygarlığın başlangıcından bu yana filozofları ve hükümet yetkililerini meşgul etmektedir (Steuerle, t.y.: 257).

Eşitliğin siyasi bir ilke olarak statüsü benzersizdir ancak her zaman eylemin arkasındaki itici güç değildir. Verimlilik, büyüme, basitlik gibi diğer hedefler genellikle önceliklidir. Ancak yüklerin ve faydaların adil bir şekilde dağıtılmasına gereken özen gösterilmeden diğer hedeflere neredeyse hiçbir zaman ulaşılamaz (Steuerle, t.y.: 255).

3.2.1. Dolaylı ve Dolaysız Vergi Bileşimi

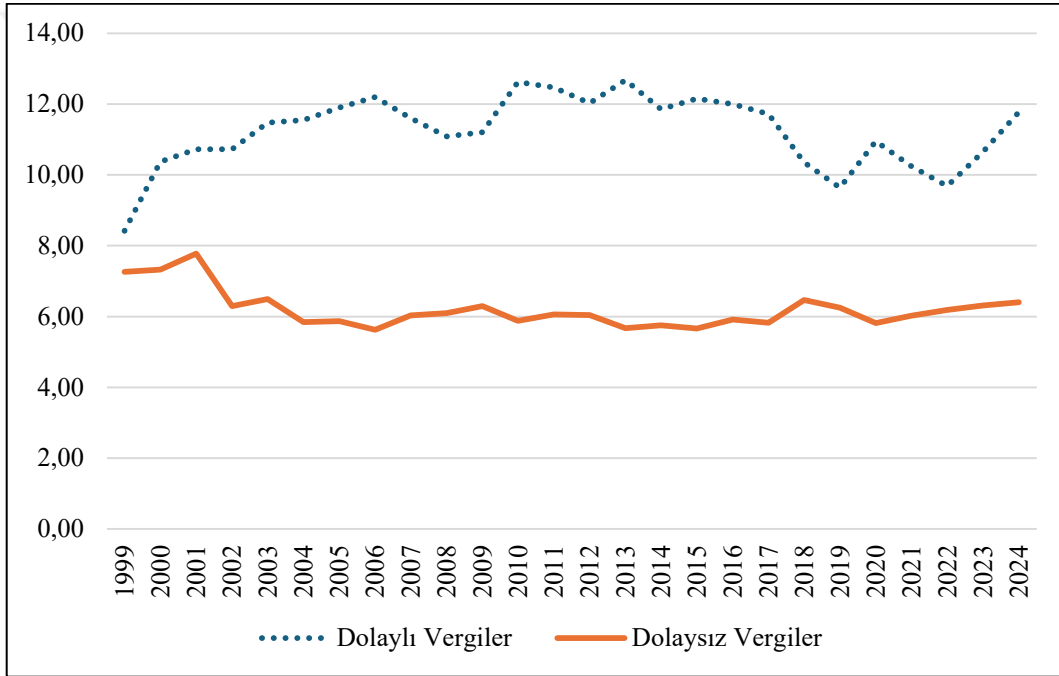
Vergilerin çeşitli sınıflandırma kriterleri vardır. Bu sınıflandırma kriterlerinden biri: verginin ekonomik faaliyetler ile ilişkisine göre sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmaya göre: vergiler dolaylı ve dolaysız vergiler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Şen ve Sağbaş, 2020: 62, 63). Dolaylı vergiler, mal ve hizmetler üzerinden tahsil edilen ve onların fiyatlarının bir parçası olarak algılanan vergilerdir. Ülkemizde dolaylı vergileri arasında; KDV, ÖTV, BSMV, ŞOV, ÖİV, Damga Vergisi, Harçlar, Gümrük Vergisi ve çeşitli yerel tüketim vergileri yer almaktadır (Kılıç, 2018: 400). Dolaysız vergiler ise: Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Veraset ve İntikal Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi, Emlak ve Çevre Temizlik Vergileridir (Kılıç, 2018: 400; Şen ve Sağbaş, 2020: 63).

Bir ülkede dolaylı vergilerin vergi sistemindeki payının yüksek olması, vergilemede adaletsizliğin işaretidir (B.E. Yılmaz, 2024a). Bir başka ifadeyle dolaysız vergilerin çokluğu bir ülkede adaletin göstergesidir (Şen ve Sağbaş, 2020: 65). Bir ülkede dolaysız vergilerinin payı

dolaylı vergilere kıyasla çokluğu o ülkede vergi sisteminde adaletin göstergesi olduğu söylenebilir. Çünkü dolaysız vergiler, başta gelir vergisi olmak üzere artan oranlı tarifeye sahip ve subjektif olması nedeniyle adildirler (Kılıç, 2018: 401). Bu noktada net servet vergisini uygulayan ülkelerde, vergi tarifesinin artan oranlı ve subjektif bir vergi olduğu unutulmamalıdır.

Aşağıda Grafik 18’de Türkiye’nin 1999-2024 yılları arasında dolaylı ve dolaysız vergi gelirleri, GSYİH’nin % cinsinden verilmektedir. Yıllar itibariyle dolaylı vergilerin gelirinin dolaysız vergilere kıyasla ne kadar fazla olduğu açıkça görülmektedir. Dolaylı vergi gelirleri; 2022 yılında (9,6), 2023 yılında (10,65), 2024 yılında (11,78) değerlerini alarak artmıştır.

Grafik 18: Türkiye’nin Yıllara Göre Dolaylı ve Dolaysız Vergi Gelirleri, GSYİH’nin % Cinsinden

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2024 (Not: Dolaysız vergi gelirleri servet vergisi gelirlerini içerir.)

Genel olarak dünyada kişisel gelir vergileri artan oranlı bir vergi yapısına sahiptir. Vergilendirmede artan oranlılığın en önemli hedeflerinden birisi KDV gibi dolaylı vergilerin regresif etkilerini dengelemektir. Ancak şu da bir gerçek ki milyarder statüsündeki bireylerin fiili gelir vergisi yükleri düşüktür. Bu nedenle günümüz vergi sistemi yüksek servet sahiplerini etkili bir şekilde vergilendirmede başarısızdır (Zucman, 2024: 9, 11, 13).

3.2.2. Türkiye’de ve Dünya Ülkelerinde Servet Vergileri Gelirleri

Dünyadaki hemen hemen her ülke gelir vergilerini; bireyler, şirketler veya diğer kuruluşlar üzerinden almaktadır. Çoğu ülke aynı zamanda tüketim vergileri de almaktadır: örneğin KDV Bu iki vergi matrahı, gelir ve tüketim, çoğu ülkede vergi gelirlerinin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Ancak servete uygulanan vergiler hiçbir zaman diğer iki temel vergi matrahına uygulanan vergiler kadar popüler veya yaygın olmamaktadır (Chalatova ve Evans, 2013: 435; Şen ve Sağbaş, 2020: 195).

Servet vergilerinin yaygın olmamasının çeşitli nedenleri vardır; küreselleşme ile servetin kaçma riski, girişimcilik ve ekonomik büyümeye zarar verme tehdidi, Değerleme ile ilgili idari zorluklar ve maliyet unsuru (Chatalova ve Evans, 2013: 447). Bu kısmen komşu ülkelerin politikalarının etkisinin bir sonucu, kısmen de özellikle yüksek net değere sahip bireylerden gelen yatırımları elde tutma ve çekme yönündeki daha geniş vergi rekabeti baskılarının bir sonucudur

Vergileri konuya göre sınıflandırmak mümkündür. Bu sınıflandırmaya göre vergiler; mal ve hizmet vergileri, gelir kar ve sermaye kazancı vergileri ile servet vergileri olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bu OECD’nin yaptığı bir sınıflandırmadır. Konusuna göre vergiler genellikle: gelir, servet ve harcama vergileri olarak ifade edilmektedir (Şen ve Sağbaş, 2020: 63).

Tablo 6: 2022 Yılında Türkiye’de ve OECD Ülkelerinde Servet Vergilerinin Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Payı (GSYİH’nin % Cinsinden)

Ülkeler	Gelir Kar ve Sermaye Kazancı Vergileri	Mal ve Hizmet Vergileri	Servet Vergileri	Ülkeler	Gelir Kar ve Sermaye Kazancı Vergileri	Mal ve Hizmet Vergileri	Servet Vergileri
Almanya	13,1	10,5	1,1	Kanada	16,9	7,3	3,3
Amerika	14,3	4,3	2,9	Kolombiya	6,6	8,8	1,5
Avusturya	13,3	11,6	0,6	Kore	11,9	7,3	3,8
Belçika	15,9	10,3		Kosta Rika	5,5	8,3	0,5
Çekya	7,1	10,8	0,2	Letonya	6,8	13,5	0,8
Danimarka	27,0	12,8	1,7	Litvanya	10,0	11,6	0,3
Estonya	7,9	13,3	0,2	Lüksemburg	14,8	9,4	3,7
Finlandiya	15,9	13,8	1,4	Macaristan	5,6	16,5	0,8
Fransa	12,9	12,2	3,7	Meksika	8,0	5,3	0,3
Hollanda	12,5	11,2	1,5	Norveç	26,8	8,6	1,1
İngiltere	13,3	10,8	4,0	Polonya	7,3	11,3	1,2
İrlanda	11,0	5,5	1,0	Portekiz	10,5	13,9	1,5
İspanya	11,8	10,4	2,5	Slovak	7,9	11,9	0,4
İsrail	12,3	10,7	4,0	Slovenya	7,5	13,2	0,6
İsveç	14,7	12,0	0,9	Şili	10,5	11,5	3,5
İsviçre	12,7	5,4	2,2	Türkiye	5,8	9,1	0,7
İtalya	14,1	11,8	2,5	Yeni Zelanda	20,0	11,9	1,9
İzlanda	17,8	11,5	2,0	Yunanistan	8,3	17,3	3,3
Japonya	11,0	7,1	2,7				

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

Tarih boyunca dünyada servet vergileri, diğer vergilere kıyasla çok az ilgi görmüştür. Bugün de durum pek farklı değildir. Yukarıda Tablo 6'da 2022 yılında seçilmiş ülkelerde ve Türkiye'de; sermaye kazançları vergileri, mal ve hizmet vergileri ve servet vergilerinin, GSYİH'nin % cinsinden gelirleri verilmektedir. Tablo 6'ya göre seçilmiş ülkelerde, gelir sağlama bakımından birinci sırada sermaye kazançları vergileri, ikinci sırada mal ve hizmet vergileri yer alırken servet vergileri üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'de servet vergilerinin, GSYİH'nin % cinsinden gelirleri %0,7'dir. OECD ülkelerinden kıyasla çok azdır. Bununla birlikte Türkiye'de, mal ve hizmet vergileri gelirleri diğer vergi gelirleri içindeki payı çok daha fazladır. Özetle Dünya ülkelerinde ve Türkiye'de servet vergileri gelirleri diğer vergi gelirlerine kıyasla çok az gelir sağladığı Tablo 6'da açıkça görülmektedir. Ayrıca servet vergilerini kendi içerisinde de sınıflandırmak mümkündür.

Bazı ülkeler doğrudan servet varlıklarına vergi koyarken, bazı ülkeler yalnızca servet transferlerine vergi koymaktadır. Ayrıca serveti hiç vergilendirmeyen bazı ülkeler vardır (Chatalova ve Evans, 2013: 535, 442). OECD servet vergilerini 6 başlıkta sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma Aşağıda Tablo 7'de verilmektedir. Bu sınıflandırmaya göre servet vergileri; taşınmazlar üzerinden yıllık tekrarlayan vergiler, net servet üzerinden alınan yıllık tekrarlayan vergiler, emlak vergileri ile veraset ve intikal vergileri, finansal işlemleri ve sermaye muameleleri üzerinden alınan vergiler, servet üzerinden alınan düzensiz vergiler ve diğer servet vergilerinden oluşmaktadır. Aşağıda Tablo 7'de ise seçilmiş ülkelerde ve Türkiye'de 2022 yılı servet vergileri türleri ve gelirleri, GSYİH cinsinden verilmektedir.

Tablo 7'de verilen ülkelerde en yaygın uygulanan ve nispeten yüksek gelir sağlayan servet vergisi, taşınmazlar üzerinden alınan yıllık tekrarlayan servet vergileri olduğu görülmektedir. İkinci olarak finansal işlemler üzerinden alınan vergiler yer almaktadır. Net servet vergisi gelirleri nispeten azdır. Ancak net servet vergilerinin kullanımı azalmış olsa da kalanlar hâlâ anlamlı bir gelir elde etmektedir (IEJ Policy Brief, 2024: 10)

Tablo 7'de Lüksemburg, İsviçre, Norveç'in net servet vergilerinin gelirleri dikkat çekmektedir. Ancak net servet vergisinin Türkiye'de uygulanabilirliği açısından dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, net servet vergisi uygulayan ülkelerin hangi servet vergilerini uyguladığıdır. Bir başka ifadeyle, servet vergilerinin bileşimine bakılmalıdır. Net servet vergileri uygulayan ülkelerin tamamında, emlak vergileri ile veraset ve intikal vergileri uygulanmaktadır.

Tablo 7'de İsviçre ve Norveç'te de temel servet vergisi gelirini, net servet vergilerinin oluşturduğu açıkça görülmektedir. İsviçre'de net servet vergisi geliri Tablo 7'de yaklaşık %1,4 iken taşınmazlar üzerinden alınan yıllık tekrarlayan vergilerin gelirleri, emlak vergileri ile veraset ve intikal vergileri ve emlak üzerinden alınan diğer tekrarlayan vergilerin gelirleri yaklaşık, %0,2'dir.

Finansal işlemler ve sermaye muameleleri üzerinden alınan vergilerin gelirleri ise yaklaşık %0,3 dür. Norveç’te net servet vergisi gelirleri

Tablo 7:2022 Yılında Türkiye’de ve Dünya Ülkelerinde Türlerine Göre Servet Vergileri Gelirleri (GSYİH’nin % Cisinden)

Ülkeler	4100 Taşınmazlar üzerinden alınan yıllık tekrarlayan vergiler	4200 Net servet üzerinden alınan yıllık tekrarlayan vergiler	4300 Emlak vergileri ile veraset ve intikal vergileri	4400 Finansal işlemler ve sermaye muameleleri üzerinden alınan vergiler	4500 Servet üzerinden alınan düzensiz vergiler	4600 Emlak üzerinden alınan diğer tekrarlayan vergiler
ABD	2,65	0,00	0,15	0,09	0,00	0,05
Almanya	0,39	0,04	0,24	0,44	0,00	0,00
Avusturya	0,20	0,00	0,00	0,38	0,01	0,00
Belçika	1,21	0,20	0,65	1,02	0,06	0,14
Çin	0,77	0,00	0,16	0,29	0,00	0,00
Danimarka	1,17	0,00	0,26	0,28	0,00	0,00
Finlandiya	0,76	0,00	0,34	0,34	0,00	0,00
Fransa	1,93	0,09	0,70	0,95	0,00	0,00
Hollanda	0,79	0,00	0,27	0,48	0,00	0,00
İrlanda	0,44	0,00	0,12	0,46	0,00	0,00
İspanya	1,01	0,19	0,27	0,93	0,13	0,00
İsveç	0,63	0,00	0,00	0,27	0,00	0,00
İsviçre	0,19	1,41	0,18	0,27	0,00	0,19
İtalya	1,17	0,02	0,06	1,09	0,01	0,12
İzlanda	1,67	0,00	0,30	0,00	0,02	0,02
Japonya	1,96	0,00	0,51	0,24	0,00	0,00
Kanada	2,76	0,02	0,02	0,34	0,36	0,00
Kolombiya	0,67	0,01	0,00	0,84	0,02	0,00
Kore	1,23	0,00	0,68	1,90	0,00	0,00
Lüksemburg	0,06	2,71	0,19	0,73	0,00	0,00
Macaristan	0,35	0,11	0,02	0,30	0,00	0,00
Norveç	0,29	0,62	0,00	0,22	0,00	0,00
Slovenya	0,46	0,00	0,03	0,10	0,02	0,00
Türkiye	0,12	0,00	0,02	0,59	0,00	0,00
UK	2,84	0,00	0,27	0,87	0,01	0,00

Kaynak: OECD Revenue Statistics Database, 2024

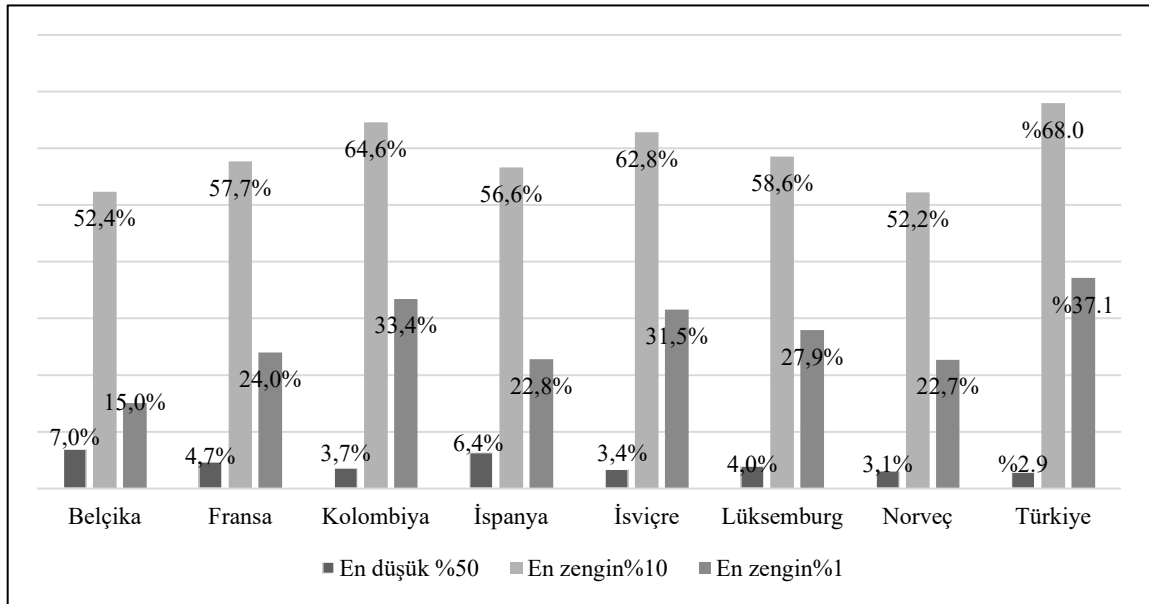
Yukarıda Tablo 7’de yaklaşık %2,7’dir. Tablo 7’de net servet vergisi gelirlerinin; Almanya, Belçika, Fransa, İspanya, İtalya, Kanada, Kolombiya ve Macaristan’da diğer servet vergilerinin gelirleri ile kıyasla daha az paya sahip olduğu açıkça görülmektedir.

3.2.3. Türkiye’de ve Net Servet Vergisi Uygulamaya Devam Eden Ülkelerde Servet Dağılımı

Genel olarak servet eşitsizliğini azaltma hedefi vergi politikasının sosyal ve iktisadi amacıdır (Şen ve Sağbaş, 2020: 24). Varlık vergilerinin pratik sorunlarına ve verimlilik sorunlarına rağmen, zenginliği vergilendirme girişimlerini destekleyenler genellikle önemli bir destek toplamaktadır (Chatalova ve Evans, 2013: 440). Zenginliğin vergilendirilmesine olan ilginin yeniden canlanması, kısmen Piketty’nin 2014 tarihli kitabında öne sürdüğü, ekonomik ve politik gücün zamanla daha da yoğunlaşacağı ve güçlü önlemler alınmadığı takdirde bir tür patrimonial kapitalizmle sonuçlanacağı yönündeki argümanlar tarafından ateşlenmektedir. Bugün politikalar zenginliği ve siyasi gücü daha eşit bir şekilde yeniden dağıtmaya yönelmiştir (Aktaran Jackson ve Sanger, 2020: 841).

Dünya çapında daha artan oranlı vergilendirmeye yönelik artan bir talep var. Bu talep, eşitsizliğin artması ve servet dağılımının en üstünde yer alan mevcut vergi sistemlerinin artan oranlılık göstermemesi ile açıklanabilir (Global Tax Evasion Report, 2024: 71). Servet vergileri ile eşitsizlik dinamikleri arasındaki etkileşimi anlamak, politika açısından önemlidir; çünkü servet vergileri, kamu hizmetlerini finanse etmek için vergi gelirini artırmanın yanı sıra eşitsizliğin ve siyasi yoğunlaşmanın büyümesini sınırlamak için de uygulamaya konulabilir (Agrawal vd., 2020: 33).

Grafik 19: Net Servet vergisi Uygulayan Ülkelerde ve Türkiye’de 2022 Yılında Servet Dağılımı

Kaynak: WID, 2023

Yukarıda Grafik 19’da net servet vergisi uygulayan ülkelerde ve Türkiye’de 2022 yılında servet dağılımı verilmektedir. Grafik 19’da, nüfusun en zengin %1’lik ve %10’luk kesimin servetten en yüksek payı aldığı ülke Türkiye olduğu açıkça görülmektedir. Türkiye’den sonra sıralama şu şekildedir; Kolombiya, İsviçre, Lüksemburg, Fransa, İspanya, Belçika ve Norveç. Nüfusun en düşük %50’lik kesimin servetten aldığı pay eşitsizlik makasındaki farkı belirlemede önemlidir. Yine bu noktada Grafik 19’un birincisi Türkiye’dir. Bir başka ifadeyle, nüfusun en düşük %50’lik kesiminin net servetten aldığı payın en düşük olduğu ülke ne yazık ki Türkiye’dir. Net servet vergisini uygulayan ülkelerde servet eşitsizliğinin Türkiye’den daha az olması tesadüf değildir. Birinci Bölümde söylediğimiz üzere net servet vergisinin servet eşitsizliğini azaltıcı etkisi vardır.

Servet eşitsizliği ciddi bir sorundur (Çelikkaya, 2022: 1077). Ekonomik eşitsizlik, özellikle modern tarihin büyük bölümünde endişe kaynağı olmuştur. Bunun nedeni, eşitsizliğin varlığı ekonomik kalkınmanın kaçınılmaz bir özelliği olarak kabul edilmesidir. Bu eşitsizliğin aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı’ndan bugüne kadar ekonomik büyümenin aracı olarak tarihsel olarak baskın olan kapitalist ekonomik sistemlerin bir öncüsüdür (Winchester, 2021: 514; Rehbein, 2020: 708).

Zenginlerin servetinin artması ilk bakışta harika bir ekonomik ilerleme hikayesi gibi görünmesine rağmen bugün bu çoğalmanın aslında ağır bir bedeli olduğu anlaşılmaktadır. Zenginlik inanılmaz derecede dengesiz bir şekilde dağılmış durumdadır. Bazı bireylerin elde edebileceği servet miktarın neredeyse hiçbir üst sınırı yoktur (Savage vd., 2024: 3). Ayrıca genişleyen ekonomik eşitsizlikler ve buna bağlı kaygılar toplumsal hoşnutsuzluğu körüklemektedir. Walter Scheidel’in eşitsizliğin sonuçlarının tarihini inceleyen “The Great Leveler” adlı kitabında belgelediği gibi, eşitsizlikteki büyük ve kalıcı artışlar kötü sonuçlarla sonuçlanabilir. Bu nedenle eşitsizliğe yenilenen ve daha derin bir ilgi gösterilmesinin tam zamanıdır (Qureshi, 2023).

Bugün kapitalizmin mevcut versiyonu çok büyük eşitsizliklere yol açtığından veya bazı sosyal gruplara orantısız fayda sağladığından, kapitalizm adaletsiz bir ekonomik sistem olarak kabul edilmektedir (Dimitriu, 2024: 144). Ayrıca Doğu Asya mucizesinin, Kuznets eğrisine olan inancı zedelemesi sonucunda servet eşitsizliklerini azaltmada hükümetlerin müdahalesinin, piyasa sistemine bırakmaktan daha etkin olduğu düşünülmektedir (Yılmaz, 2024).

Aşırı eşitsizlik, zenginlerin siyasi sistemi ele geçirmesine ve onu kendi lehlerine çevirmesine olanak tanıyabilir. Biraz farklı bir açıdan kaygılar, zenginliğin yoğunlaşmasındaki artışın bir devrime ve radikal bir yeniden dağıtımına yol açacağını öngören Karl Marx’a kadar uzanıyor (Scheuer ve Slemrod, 2021: 226). Ancak Bagchi ve Fagerstrom (2024: 113)’a göre mirastan kaynaklanan eşitsizliğin demokrasinin önemli bir belirleyicisi olmadığını ancak siyasi bağlantıların kötüye kullanılmasından kaynaklanan servet eşitsizliğinin, sermaye hareketliliğinin düşük olduğu

durumlarda demokrasiyi aşındırmaktadır. Ayrıca eşitsizlik komplo teorilerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu teori, güçlü aktörlerin kasıtlı olarak sıradan insanlara zarar vermek amacıyla hareket ettiği inancına neden olmaktadır (Salvador Casara vd., 2022: 2).

Bugüne kadar hiçbir ampirik çalışma bunu doğrulamamıza izin vermese de daha büyük eşitsizlik daha düşük büyümenin nedenidir; kapsayıcı ekonomik politikaların önemi büyümenin ekonomi politikasının bir hedefi olduğu kabul edilmiştir (Dura' n-Cabre ve Esteller More, 2021: 489; Fuest vd. 2018: 22). Ancak son zamanlarda büyüme ile eşitsizlik ilişkisini inceleyen ampirik çalışmalar artmıştır.

Policardo ve Sanchez Carrera (2024: 14), “Wealth in”Equality and Economic Growth: Evidence From the US and France “adlı çalışmada: Fransada servet eşitsizliği ile ekonomik büyüme arasında negatif ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bir başka ifadeyle; Fransa’da servet eşitsizliği arttığında, ekonomik büyüme azalmaktadır, servet eşitsizliği azaldığı dönemlerde ise ekonomik büyümenin arttığı sonucunu bulmuşlar. Ancak ABD’de ise küçük bir etki bulmuşlardır.

Islam ve McGillivray (2020: 5,7,11) de “Wealth Inequality, Governance and Economic Growth” adlı çalışmada: Servet eşitsizliğinin, büyümeye zarar verdiği sonucunu bulmuşlardır. Özellikle düşük gelirli ülkelerde daha belirgin olduğunu söylemişlerdir. Bu ülkelerde yüksek servet eşitsizliği ile düşük kalite yönetişimin hâkim olduğunu söylemişlerdir. Bununla birlikte servet eşitsizliğini azaltan politikalar ile yönetişimin iyileştirilmesinin, düşük gelirli gelişmekte olan ülkelerde büyümeyi teşvik eden etkili stratejiler olabileceğini söylemişlerdir.

Eşitsizle ekonomik büyüme arasındaki negatif ilişki, eşitsizliğin ekonomik büyüme bakımından da azaltılmasını gerekli kılmaktadır (Winchester, 2021: 530). İstenilen ve ideal sonuç eşitlik, en azından farklı sosyal grupların benzer büyüme oranlarına sahip olduğu bir eşitlik versiyonu (Dimitriu, 2024: 144).

Net servet vergisinin uygulanması yerine mevcut servet vergilerinde reform yapılmasını öneren yazarlar mevcuttur. Ancak Advani vd. (2020b: 8)’e göre yıllık servet vergisi, ancak amacın özellikle serveti yeniden dağıtarak eşitsizliği azaltmak olması halinde haklı gösterilebilir.

Servet eşitsizliğinin olumsuz etkileri yalnızca akademik geçerlilik kazanmakla kalmıyor, aynı zamanda özellikle süper zenginleri vergilendirme stratejileri etrafında giderek artan bir şekilde kamuoyunun dikkatini çekiyor (Savage vd., 2024: 3). Ayrıca servetin mutlaka gelecekteki tüketim için tasarruf edilen emek gelirinin sonucunda elde edilmediği unutulmamalıdır. Zenginliğin büyük bir kısmı bağışlardan, geçmiş kiralardan, vergiden kaçan veya kaçan gelirlerden ve hatta suç faaliyetlerinden kaynaklanabilmektedir (Hebous vd., 2024: 7-8).

Türkiye’de artan servet eşitsizliğini azaltmada net servet vergisinin etkili bir politika aracı olarak kullanılabilir. Hiçbir politika önlemi eşitsizliği bir gecede çözemez; bu nedenle servet eşitsizliğini azaltmaya yönelik politikaların, uzun vadede etkili kalabilmesi için eşitsizliğin değişen doğasına uygun önlemler alması gerekir. Neyse ki, servet vergileri değişen toplumsal ihtiyaçlar karşısında etkisini hâlâ sürdürmektedir (Winchester, 2021: 530).

Bazı kesimler servet vergisini fırsat eşitliğine ulaşmanın yolu olarak görüyor. Diğerleri bunu özel mülkiyetin devlet tarafından haksız yere müsadereşi olarak görüyor, bu tezat bakış açıları göz önüne alındığında, bunun uluslararası uygulamaların önemli ölçüde farklılık gösterdiği bir vergilendirme alanı olması şaşırtıcı değildir (Chatalova ve Evans, 2013: 435). Ayrıca yegâne amacımız adaleti arttırmak için servet eşitsizliği makası arasındaki farkı sıfırlamak değil olabildiğince azaltmaktır. Aksi de mümkün değildir. Bu çalışmada önerilen net servet vergisinin hedefi, net servet vergisi ile zenginleri cezalandırmak değildir (Çellikkaya, 2022: 1077).

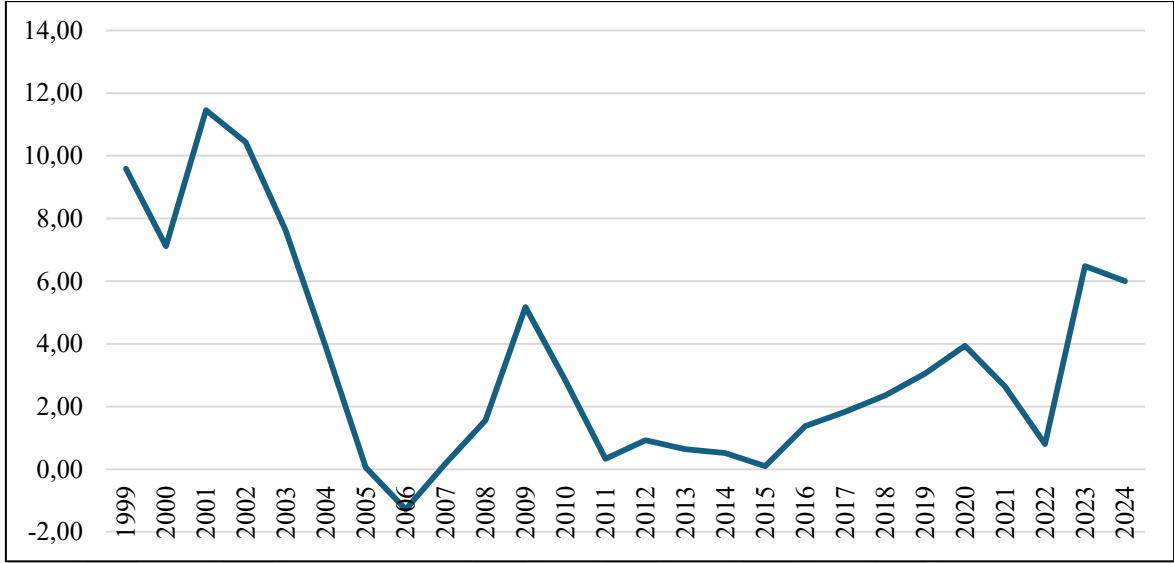
Artan servet eşitsizliğinin olumsuz etkileri göz önüne alındığında eşitsizliğe müdahale edilmesi elzemdir. Bu nedenle servet eşitsizliğini azaltmak adına net servet vergisi uygulanabilir bir vergidir. Zenginlik çok paraya sahip olmakla ilgili değildir; birçok seçeneğe sahip olmakla ilgili olduğu unutulmamalıdır (Rock, t.y.).

3.3. Türkiye’de Bütçe Dengesi

Ülkeler, COVID-19 salgınının zararlarından korunabilmek için pandemi tedbirleri uygulamaktadır. Bu tedbirler: mal ve hizmetlerin üretim, pazarlama ve dağıtım ağına zarar vermektedir. Dünya genelinde, ekonomik hayat durma noktasına gelmiş ve küresel bir resesyon baskısı hissedilmeye başlamıştır. Bir bakıma virüsün bulaşıcılık hızına eş değer bir ekonomik bulaşıcılık (economic contagion) hâli ortaya çıkmaktadır (Rakıcı ve Aktuğ, 2021: 159, 160; Carlsson-Szlezak vd., 2020). Bununla birlikte Türkiye’de 26 Şubat depremi yaşanmıştır. Deprem ve Covid-19 salgını bütçe açıklarının artmasına neden olmaktadır. Sonuç olarak birlikte ülkeler artan iklim krizi ile mücadele için kaynak arayışı içerisindeyler. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda net servet vergisi önerilmektedir (Waris, 2021: 15; OECD, 2018: 17)

Aşağıda Grafik 20’de, Türkiye’nin yıllar itibariyle borçlanma gereği, GSYİH’nin % cinsinden verilmektedir. Grafik 20’de Türkiye’nin bütçe açıklarının arttığı açıkça görülmektedir. Grafik 27’Bütçe açışı, GSYİH cinsinden; 2020 yılında (3,47) 2021 yılında (2,78), 2022 yılında (0,95), 2023 yılında (gerçekleşme tahmini) (6,45), 2024 yılında (program) (6,44) değerlerini almaktadır.

Grafik 20: Türkiye'nin Yıllar İtibariyle Borçlanma Gereği, GSYİH'nın % Cinsinden

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2024

Söz konusu bütçe açıklarını kapatmak olduğunda birçok seçenek oluşabilmektedir. Bu seçenekler; mevcut vergi oranlarını arttırmak, diğer kamu gelirlerini arttırmaya yönelik faaliyetler, kamuda tasarruf önlemleri vb. Bunlarla birlikte dünya genelinde bir seçenek daha vardır: Yeni bir vergi getirmektir. Yeni bir vergi olarak net servet vergisinin uygulanmayan ülkelerde uygulanması çeşitli uluslararası kuruluşlar, ülkeler, tarafından önerilmektedir.

Sonuç olarak net servet vergisinin önerilmesinin diğer bir nedeni, iyi uygulanan bir servet vergisinin aynı zamanda önemli bir gelir potansiyeline sahip olmasıdır (Saez ve Zucman, 2019b: 439). Çünkü çoğu ülkelerde net servet milli gelirden daha yüksektir.

3.4. Net Servet Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar

Şen ve Sağbaş (2020: 218), gelir ve harcama vergileri ile karşılaştırılınca, servet vergilerinin ekonomik kararlar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin fazla ve güçlü olmadığını söylemektedirler. Bu başlıkta, net servet vergisinin ekonomik kararlar üzerindeki etkileri incelenecektir. Herhangi bir somut gelir tahmini sunmadan ve uygulanabilirliği hakkında kesin sonuca varmadan önce, bu konuları daha iyi anlamak ve vergiye yönelik potansiyel davranışsal tepkileri dikkate almak önemlidir (Advani vd., 2020a: 15).

3.4.1. Esneklik Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar

Öncelikle belirtmeliyim ki, Rapor edilen servetin vergiye olan tepkisini ölçen, vergilendirilebilir servetin esnekliğini tahmin eden, sınırlı sayıda ampirik çalışma giderek

artmaktadır (Krenek ve Schratzenstaller, 2022: 656). Ancak kişisel net servet vergisinin esnekliği hakkında giderek artan bir literatür olmasına rağmen (Jakobsen vd., 2018; Seim, 2017; Brühlhart vd., 2016) kurumsal net servet vergisine hiç dikkat edilmemiştir (Gómez, 2019:5).

Vergilendirilebilir servetin esnekliği bize vergilendirilebilir servet seviyelerinin vergi oranındaki bir değişikliğe ne ölçüde tepki verdiğini söyler. Servet vergisi oranları genellikle % 1 civarında olduğundan, bu aynı zamanda servet vergisi oranındaki 1 puanlık bir artışa yanıt olarak rapor edilen % azalma olarak da yorumlanabilir (Hebous vd, 2024: 9; Advani ve Tarrant, 2021:510, 511). Aşağıda Tablo 8’de mevcut çalışmalarda vergilendirilebilir servet esnekliklerinin tahminleri verilmektedir.

Tablo 8: Mevcut Çalışmalarda Vergilendirilebilir Servet Esnekliklerinin Tahminleri

Yazar	Ülke	Yaklaşmak	Zaman ufku	Esneklikler w.r.t. servet üzerindeki vergi net oranı
Brühlhart ve Ark. (2021)	İsviçre	Farklılıklar içinde farklılıklar	Dakika	18,2
		Farklılıklar içinde farklılıklar	1 yıl	12,6
		Farklılıklar içinde farklılıklar	2 yıl	36,8
		Farklılıklar içinde farklılıklar	3 yıl	42,5
		Farklılıklar içinde farklılıklar	4 yıl	41,1
		Farklılıklar içinde farklılıklar	5 yıl	43,2
		Demetleme	YOK	0,7 (Luzern)
		Demetleme	YOK	0,8 (Bern)
Durán-Cabré, Esteller-Moré ve Mas-Montserrat (2019)	İspanya (Katalonya)	Farklılıklar içinde farklılıklar	1 yıl	15,34
		Farklılıklar içinde farklılıklar	4 yıl	32,44
Zoutman (2018)	Hollanda	Farklılıklar içinde farklılıklar	1 yıl	11,6
		Farklılıklar içinde farklılıklar	4 yıl	13,8
Jakob şen vd. (2020)	Danimarka	Farklılıklar içinde farklılıklar	8 yıl	8,9 (orta derecede zengin)
		Farklılıklar içinde farklılıklar	8 yıl	11,3 (çok zengin)
		Demetleme	YOK	0,3
Agrawal, Foremny ve Martinez-Toledano (2020)	İspanya	Farklılıklar içinde farklılıklar	4 yıl	5,8–8,6
Londoño-Velez ve Ávila-Mahecha (2020)	Kolombiya	Demetleme	YOK	2
Seim (2017)	İsveç	Demetleme	YOK	0,09–0,27
Ring (2020)	Norveç	Demetleme	YOK	0,054

Kaynak: Advani ve Tarrant, 2021: 513

Tablo 8’de yer alan esneklik tahminleri: 0,054 ile 43,2 arasında yer almaktadır ve dolayısıyla geniş bir aralıkta yer almakta olup, ülkeye özgü politika tercihlerinin yanı sıra metodolojik farklılıkları da yansıtmaktadır. Esneklik tipik olarak vergi oranının değişmesinden bu yana geçen süreye bağlı olarak değişecektir, çünkü bazı tepkilerin tam olarak uygulanması zaman alır ve belirli bir zamanda servetteki değişiklikler de davranışsal tepkilerin tam etkisinin hemen gerçekleşmemesi için gelecekteki birikimi etkileyebilir. Bu nedenle; Advani ve Tarrant (2021:511), çalışmasında

yalnızca dikkate alınan çalışmalardan elde edilen uzun vadeli yanıtlara ilişkin tahminleri rapor etmiştir, bu çalışmada, 4 ila 8 yıl arasındaki zaman dilimleri için esneklik tahminlerine yer verilmiştir. Bunun nedeni vergiden kaçınma ve vergi kaçakçılığından daha uzun sürmesi gereken gerçek tepkileri de yakalama olasılığı daha yüksektir.

Tablo 8’de, 8 ayrı çalışma, 6 farklı ülkenin servet esneklik tahminleri verilmektedir. Buna göre; Brühlhart ve Ark (İsviçre), Durán-Cabré, Esteller-Moré ve Mas-Montserrat (İspanya (Katalonya), Zoutman (Hollanda), Jakobsen ve Ark (Danimarka), Agrawal, Foremny ve Martinez-Toledano (İspanya), Londoño-Velez ve Ávila-Mahecha (Kolombiya), Seim (İsveç) ve Ring (Norveç)’in vergilendirilebilir servet esneklikleri tahminlerinde bulunmuştur.

Jakobsen vd. (2020: 336, 363,384), çalışmasında Danimarka’daki idari servet kayıtlarını kullanarak servet vergilerinin servet birikimi üzerindeki etkilerini incelemişler. Vergiye tabi servetin net vergi getirisine göre uzun vadeli esnekliğinin, dağılımın en üstünde oldukça büyük olduğunu sonucunu bulmuşlar: Vergilendirilebilir servetin vergi sonrası getiri oranına göre ima edilen uzun vadeli esnekliği, orta derecede zenginler için 8,9 ve çok zenginler için 11,3 tahmin etmişler. Bu durum Tablo 8’de açıkça görülmektedir. Ayrıca çok zenginler arasında orta derecede zenginlere göre daha büyük esneklikler, tepedekilerin daha fazla kaçınmasıyla tutarlıdır.

Durán-Cabré vd. (2019: 22), çalışmasında; servet vergisindeki %0,1 puanlık bir artışın, vergi oranında %5.05’lik bir düşüşe karşılık geldiğini, birikmiş vergiye tabi serveti 4 yıl içinde %32. [3,24] oranında azaltacağı sonucunu bulmuşlar. Tablo 8’de Kolombiya’da elde edilen esnekliğin 2 olduğunu görülmektedir; bu da net vergi oranındaki %1’lik bir artışın, Kolombiya’da rapor edilen servette %2’lik bir artışa[azalışa] yol açtığını göstermektedir (Londoño-Velez ve Ávila-Mahecha, 2024: 12).

Jakobsen vd., (2024: 15) ‘Taxing Top Wealth: Migration Responses and Their Aggregate Economic Implications’adlı çalışmasında İsveç net servet vergisine verilen göç tepkisini incelemişler ve bu göçün ekonomik etkilerini analiz etmişler. Analizlerini İsveç’te servet vergisinin yürürlükte olduğu 2000-2006 döneminde yapmışlar.

Jakobsen vd. (2024: 30, 32), çalışmasında İsveç’te servet vergisindeki %1 puanlık artışın, zengin vergi mükelleflerinin dışarıya göç oranında %0,17 puanlık bir artışa yol açtığını bulmuşlar. İç göç ve dış göç yarı esneklikleri bir araya getirdiklerinde, servet üzerindeki efektif vergi oranındaki bir % puanlık artışın net akış oranlarını %0,22 oranında azalttığını bulmuşlar. Bu, fiili akış oranlarına göre büyük bir etkidir: Bu, çok zenginler arasındaki göç akışlarının büyük bir bölümünün vergi nedenleriyle motive edildiğini göstermiştir. Ancak bu, zengin nüfusun genel büyüklüğüne göre küçük bir akış etkisi olduğunu belirtmişler.

İsveç'te göçün anlık etkisi vergi ödemelerinde, %60-65 civarında bir düşüşle büyük olsa da orta vadedeki etkisi, yani göçten sonraki 5 yıl: %35-40 civarında önemli ölçüde daha küçüktü. Bu, zenginlerin büyük bir bölümünün sonunda, İsveç'e geri döndüğü gerçeğini yansıtıyor: göçmen olmayan zenginlerin yaklaşık %40'ı 5 yıl sonra geri dönmüş (Jakobsen vd., 2024: 18).

Danimarka'nın da göç tepkilerini de inceleyen Jakobsen vd. (2024: 15, 30, 31), Zenginlik dağılımının en üstünde yer alan dış göç akışlarının büyüklük ve kalıplarının Danimarka'da son derece benzer olduğunu buluşlar. Bir başka ifadeyle, Danimarka ve İsveç reformlarından yararlanarak elde edilen göç esnekliklerinin oldukça benzer olduğu ve farklı ülkelerde, bağlamlarda ve veri kümelerinde tahmin edilmesine rağmen istatistiksel olarak farklı olmadığını bulmuşlar.

Advani ve Tarrant, Tablo 11'de Brülhart ve Ark. tarafından 43,2 olarak tahmin edilen en yüksek esnekliğin bile Laffer gelir etkileri anlamına gelmediğini söylemektedirler. Bir başka ifadeyle, servet vergisi oranındaki bir artıştan elde edilen vergi geliri, davranışsal tepkiler yoluyla kaybedilen geliri hala aşmaktadır. Ancak bu, servet vergisinden elde edilen gelire dayandığından, göç edenlerden kaynaklanan gelir vergisi kayıpları gibi diğer vergi matrahları üzerindeki etkileri hesaba katmamıştır (Advani ve Tarrant, 2021:512-513). İsveç servet vergisi oranının 2007 öncesinde Laffer oranına yakın olduğunu öne sürmek için çok küçük olduğunu açıkça ortaya koymuştur (Jakobsen vd., 2024: 36). Özetle Jakobsen vd. (2024:36-37), çalışmasında İsveç'teki net servet vergilerinin göç etkilerinin küçük olduğunu bulmuşlar.

Net servet vergisi ülke içinde de göçe neden olabilir: Örneğin, Agrawal vd. (2020), çalışmasında, servet vergilendirmesinin hareketliliğinin, vergi geliri ve servet eşitsizliği üzerindeki etkisini ve bunun sonuçlarını analiz etmişler. Birbiriyle bağlantılı idari servet ve gelir vergisi kayıtlarını kullanarak, 2011'de İspanyol servet vergisi sisteminin benzersiz merkezileşmesinden yararlanmışlar. Reformdan sonra Madrid dışındaki tüm bölgeler pozitif vergi oranları uygulanmış. Reformdan beş yıl sonra, Madrid bölgesindeki varlıklı bireylerin stokunun diğer bölgelere göre %10 arttığını, diğer bölgeler arasındaki daha küçük vergi farklılıklarının ise hareketlilik açısından önemli olmadığı sonucuna varmışlar.

İspanya'da mali ikamet yerinin derhal değiştirilmesini engelleyen yasal düzenlemelere rağmen, vergi mükellefleri mali ikamet yerlerini, kiralık bir mülkte yaşıyormuş gibi yaparak değiştirmeyi kolay bulmuş. 2010 yılında varlık vergisi mükelleflerinin, yaklaşık %86'sının en az bir ikinci ikametgahı vardı veya bir akrabasının ikametgahında gözükmüş. Denetim hem merkezi hem de bölgesel otoritelerin sorumluluğundaydı. Özetle İspanya'daki mükellefler vergiden kaçınma yöntemi olarak ikametlerini vergiden muaf bölgelerde göstermiş. Belirtmeliyim ki fiilen taşınma yokmuş (Agrawal vd., 2020: 7).

Esneklik değerleri ülkeler arasında farklılık göstermektedir. En yüksek esneklik değerinde bile vergi gelirleri, maliyetleri aşmış. Ayrıca düşük dış göç etkileri gözlenmiş. Uzun vadede ise iç göç yaşanmıştır.

3.4.2. Tasarruf, Yatırım ve İstihdam Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar

En zengin bireylerin bir özelliği de onların aynı zamanda şirket sahibi olmalarıdır. Varlıklı girişimcilerin göçünün, ticari varlıkların yeniden tahsisi nedeniyle büyük ekonomik sorunlara neden olabileceği tehdidi, servetin vergilendirilmesiyle ilgili kamuoyu tartışmasında büyük önem taşımaktadır. Bir başka ifadeyle, politika tartışmalarında odak noktası genellikle çok zenginlerin dışarıya göç etmesiyle ortaya çıkabilecek toplam istihdam, yatırım ve iş dinamizmi üzerindeki olumsuz dışsallıklara kaymaktadır (Jakobsen vd., 2024: 19, 36; Perret, 2021: 545).

Jakobsen vd. (2024: 37), çalışmasında servet vergileri genel ekonomik faaliyet üzerindeki göç kaynaklı etkilerinin son derece sınırlı olduğunu bulmuşlar. En zengin %2'lik kesimin serveti üzerindeki efektif vergi oranındaki 1 puanlık artışın, toplam istihdamı %0,03, toplam yatırımı %0,04 ve toplam katma değeri yalnızca %0,09 azalttığını bulmuşlar.

Jakobsen vd. (2024: 25, 36-37), çalışmasında, İsveç'te Önemli bir yeniden tahsis gözlemlenmiştir: Zengin sahipleri tarafından kapatılan birçok firma, sonunda İsveç'teki diğer şirketler tarafından absorbe edilmiş ve bu firmalardaki çalışanlar, işgücü kazançlarında veya istihdam beklentilerinde kalıcı bir kayıp yaşamamış. Analizleri, zenginlerin dışarıya göçünün toplam ekonomik faaliyet üzerindeki etkisinin yeniden tahsis güçleri tarafından güçlü bir şekilde hafifletildiğini göstermiş. Sonuç olarak Jakobson vd., servet vergisine yönelik göç tepkilerinin mali etkilerinin, küçük olduğunu söylemişlerdir.

Bjørneby vd. (2023: 574-575), çalışmasında 2007 ve 2017 yıllarında Norveç kayıt verilerinde uygulanan bir dizi vergi reformundan yararlanmışlar ve Norveç'te net servet vergilerinin istihdam üzerindeki etkilerini araştırmışlar. Bulguları daha yüksek servet vergisine tabi olan hanelerin sağladığı işgücünde toplam bir artış olduğunu öne sürmüşler dolayısıyla bir çeşit *gelir etkisine* işaret edilmiştir. Ancak likidite kısıtlamaları, varlık vergisi düzeyi ile firmanın istihdam artışı arasında negatif bir ilişki oluşturabilir olduğunu söylemişler. Çünkü mal sahibi, vergiyi ödemek için sermayeyi firmadan çekmeye zorlanabilir. Ancak veri setlerindeki vergi mükelleflerinin çoğunun ciddi likidite kısıtlamalarına tabi olmadığını vurgulamışlar.

Yüksek servet vergisi firmaya daha fazla tasarruf yatırımı yapma teşvikini artırsa da likidite kısıtlamalarının bazı sahiplerin bunu yapmasını engellediğini göz ardı edilmemelidir (Bjørneby vd., 2023: 575). Norveç servet vergisi sistemindeki kusurların gerçek ekonomik davranışı bozduğunu unutmayın; yani gerçek piyasa değerinin altında değerlendirilen varlıklara yatırım yapmayı daha karlı

hale getirirler. Borsaya kote olmayan hisseler için uygulanan indirimler, açıkça gerçek davranışı etkileme amacıyla yapılmış olmasına rağmen, tamamen vergiden kaçınmaya neden olabilir (Bjørneby, 2023: 562).

Norveç'in yıllık net servet vergisindeki coğrafi süreksizlikleri ve tasarruflara ilişkin üçüncü tarafların rapor ettiği verileri kullanan Ring (2020: 14-15), çalışmasında servet vergilendirmesinin hane halklarının daha fazla tasarruf etmesine neden olduğunu bulmuştur.

Servetin vergilendirilmesinin gerçekten tasarrufları caydırıp caydırmadığını inceleyen sınırlı sayıda ampirik çalışma, genellikle düşük bir tasarruf duyarlılığı bulmuştur (Perret, 2021: 545). Jackson ve Sanger (2020: 846)'e göre, bunun nedeni vergiden kaçınmak için yeterli fırsatların mevcut olması olabilir ve belki de vergiden kaçınma ve kaçırma fırsatları daha sınırlı olsaydı gerçek etkiler daha güçlü olurdu. Ancak Saez ve Zucman (2019a: 22), çalışmasında sermaye stoku: Zenginlerin tasarruflarındaki herhangi bir azalma, daha yüksek kamu tasarrufları veya daha yüksek orta sınıf tasarrufları: emeklilik, ipotek, borç düzenlemeleri ile telafi edilebilir olduğunu söylediler.

Genel tasarruf düzeyi üzerindeki etkilerin ötesinde, servet vergilerinin dar vergi tabanları nedeniyle tasarrufların bileşimini etkilediğine dair kanıtlar vardır. Ampirik kanıtlar, servet vergisi matrahları muafiyetler ve indirimlerle daraltıldığında varlıkların bileşiminde önemli değişiklikler olduğunu göstermektedir (Advani ve Tarrant, 2021: 510). İspanya'da varlık vergisinin yeniden getirilmesine verilen davranışsal tepkileri analiz eden Durán-Cabré vd. (2019: 22-23,26), ilginçtir ki çalışmasında servet vergilerinin servet birikimi üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığını bulmuşlar.

Bjørneby vd. (2023: 576), varlık vergisinin vergi mükelleflerinin istihdamı üzerinde olumlu etkisinin olduğunu bulmuşlar. Bunun ilk nedeni, servet vergisinin portföyü tetiklemesidir. Fiili vergi yükümlülüğünü azaltmak için tasarlanmış kompozisyon yanıtlarıdır: İnsan sermayesi gibi maddi olmayan firma varlıklarına harcanan kaynaklardır. İkinci neden ise Ring'in (2020: 28), çalışmasında öne sürdüğü gibi, verginin güçlü bir gelir etkisi nedeniyle genel sermaye birikimi üzerinde olumlu bir etkisi olmasıdır. Bjørneby vd. (2023: 579), varlık vergisi yükümlülüğü ile yakın şirketlerdeki istihdam arasında pozitif bir ilişki tespit etmiş olsalar da analizlerinin, servet vergisinin genel istihdam üzerindeki etkileri hakkındaki daha genel sorulara yanıt vermemesi anlamında dar olduğunu vurgulamışlardır.

Almanya'da net servet vergilerinin ekonomik etkilerini analiz eden Fuest vd. (2018: 24, 26), Firma tarafında üretimde %5'in üzerinde, yatırımlarda ise %10'un üzerinde ciddi bir düşüş gözlemlenmiştir. Bunun nedeni, net servet vergisinin uygulamaya koyulması gelir vergisinde önemli bir artışa eşdeğer olduğundan, servet vergisinin yatırımların getiri oranını azaltmasıdır. Üretim ve yatırımdaki düşüşün işgücü piyasası üzerinde de önemli etkileri vardır. Net servet vergisinin

uygulamaya koyulması nedeniyle istihdamda tahmini uzun vadeli düşüş yaklaşık %2'dir. Sonuç olarak Fuest vd. net servet vergisinin servet vergisi ekonomik eşitliği önemli ölçüde desteklemede veya ek mali hareket alanı yaratmada başarısız olduğu sonucuna varmışlardır. Advani ve Tarrant (2021: 529), teorik bir perspektiften bakıldığında bile, servet vergilendirmesinin tasarruf üzerinde olumsuz bir davranışsal etkisi olduğu açık olmadığını söylemiştir.

Azalan getiri oranından kaynaklanan ikame etkileri, tasarruf teşviklerini olumsuz etkilemektedir. Bununla birlikte, bireyler aynı zamanda bir *gelir etkisi* de yaşarlar: bir servet vergisinin uygulanması, servet vergisini ödeyen bireyleri genel olarak daha kötü hale getirmeyen diğer vergi indirimleri veya harcama artışları ile dengelenmedikçe, gelecekteki servetlerinin erozyonunu telafi etmek için daha fazla tasarruf etmeye teşvik edilirler (Advani ve Tarrant, 2021: 529).

Durán-Cabré vd. (2019: 12, 25-26); net servet vergisi mükelleflerinin, servet vergisine tasarruf açısından değil, kaçınma ve muhtemelen aynı zamanda kaçakçılık stratejilerini benimseyerek önemli ölçüde tepki verdiklerini bulmuşlar. Spesifik olarak, daha yüksek servet vergileriyle karşı karşıya kalmanın servet birikimi üzerinde olumsuz bir etkisi olmasa da vergi mükelleflerini servet vergisi muafiyetlerinden ve servet vergisi yükümlülüğüne getirilen sınırdan yararlanmak için varlık ve gelir kompozisyonlarını değiştirmeye teşvik ettiğini söylemişlerdir.

Londoño-Vélez ve Avila-Mahecha (2024: 18, 23); Kolombiya'da, net servet vergisinden, mükelleflerin varlıklarını eşğin altında düşük beyan ederek vergiden kaçındığını bulmuşlardır. Ayrıca diğer çalışmalardan farklı olarak net servet vergisinde histeri etkisinin olduğunu bulmuşlardır. Varlık vergilerinin kalıcı histeresis etkileri hem bildirilen servetin dağıtımı hem de hükümet geliri üzerinde önemli sonuçlar doğurmuştur. Bu etkileri yönlendiren faktörlerin anlaşılması, etkili servet vergisi politikalarının tasarlanması açısından hayati öneme sahiptir. Histeri etkisine göre: Varlıklarını eksik beyan eden mükellefler net servet vergisi kaldırıldığında, eksik beyana devam etmiştir.

Özetle; varlık vergilendirmesinin istenmeyen davranış değişiklikleri yaratması beklenir ve bu nedenle çarpık olduğu varsayılmaktadır. En uç durumda, insanlar vergiden kaçınmak için ülkeden kaçabilirler (Thoresen vd., 2022: 341). Ancak mevcut ampirik kanıtlar ılımlı ekonomik etkiler bulmuştur. Saez ve Zucman (2019b: 9)'a göre sadece en zengin aileler için geçerli olacak bir net servet vergisinde nüfusun geri kalan kısmından artan tasarruflar ile herhangi bir olumsuz etkiyi kolayca zayıflatılabilir.

Yıllık servet vergisinin tasarruflar ve yatırımlar üzerindeki etkisi, sermaye kaçıışı ve vergi kaçakçılığı, likidite ve değerlendirme konularında geçerli endişeler mevcut; ancak aynı endişeler herhangi bir alternatif önlemede de mevcut olacaktır ve bunlar büyük ölçüde giderilebilirliği

belirsizdir (Jackson ve Sanger, 2020: 849). Ayrıca yıllık gelir yerine yaşam boyu gelire göre değerlendirildiğinde, servet vergisi büyük ölçüde yüksek gelirli vergi mükellefleri tarafından ödenmektedir; Böylece, vergi aslında yeniden dağıtım amacını yerine getirmektedir (Bjørneby vd., 2023: 562).

3.5. Net Servet Vergisinin Anayasaya Uygunluğu

Daha önce söylediğimiz üzere, hiçbir alan tek başına bilgeliliğin tekelinde olamaz. Bu nedenle net servet vergisinin Anayasaya uygunluğu değerlendirilmesi önemlidir.

ABD’de, Senatör Warren’ın net servet vergisinin, anayasaya uygun olmadığını ileri sürülmektedir: Örneğin, Jensen, Senatör Warren’ın net servet vergisi teklifinin anayasaya uygunluğunu incelemekte. En iyi ihtimalle, Senatör Warren’ın önerdiği şekle benzer bir servet vergisi anayasal açıdan sorunlu olacağını söylemektedir. Verginin derhal anayasal itiraza konu olacağını ve Yüksek Mahkeme tarafından da pekâlâ iptal edileceğini söylemektedir. Sonuç olarak bunun nedeni ABD Anayasası’nda, dolaylı vergiler için yer alan husustur (Jensen, 2019: 80, 85; Wojciechowski, 2023: 146; Rakowski, t.y.: 10)

Açıkkçası, her iki eski başkan adayı da (Trump ve Warren) servet vergisinin anayasaya uygun olacağına inanıyor (Warren for Senate, 2024). Senatör Warren’ın web sitesinde şunu belirtiyor: ‘hukuk uzmanları, 1916’dan beri bu ülkedeki en zengin insanların miras kalan servetlerini emlak vergisi aracılığıyla vergilendirilmektedir. 100 yılı aşkın bir süredir sermaye kazançlarından ve temettülerden elde edilen yatırım gelirlerini vergilendirilmektedir. Aşırı eşitsizliği azaltmak için en tepedeki %0,1’lik kesimin net varlığına da vergi koymalıyız’. Ayrıca Fletcher (2020: 89, 92), eğer halk isterse verginin uygulanabilir olduğunu söylemektedir.

Almanya’da ise 1995 yılında Federal Anayasa Mahkemesi, gayrimenkul ve mali servete eşit olmayan muamelenin anayasaya aykırı olduğunu ilan etti ve bunun sonucunda, 1997’den bu yana servet vergisi alınmamaktadır (Hilmar ve Sachweh, 2022: 465; Klug, 2020: 2). Elbette 1996’daki Anayasa Mahkemesi kararı verginin kaldırılmasını zorunlu kılmamaktadır, sadece mevcut haliyle anayasaya aykırı olduğunu beyan etmektedir. Mevcut iktidar küreselleşmenin sert geçtiğini gerekçe göstererek net servet vergisini kaldırmaktadır (Hilmar ve Sachweh, 2022: 474). Net servet vergisinin tasarımı ile bu sorunların aşılacağı İkinci Bölümde açıklandı. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına uygun bir net servet vergisi tasarlanabilir.

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasasının, vergi ödevi başlıklı 73. Maddesinin ikinci fıkrasında; ”Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür” ifadesi yer almaktadır. Anayasa’mızın 73. maddesinde vergilerin mali güce göre

alınacağı hükme bağlanmış olmasına karşın, mali gücün göstergelerinin neler olduğu belirtilmemiştir (Kılıç, 2018: 399).

Anayasa Mahkemesi Kararlarına baktığımızda, ekonomi ve vergi hukuku alanında mali güce ilişkin göstergelerin gelir, servet ve harcamalar olarak kabul edildiğini görebilmekteyiz (Kılıç, 2018: 399). Literatürde mali güç ile ödeme gücü ifadeleri birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bu nedenle mali güç, ödeme gücü anlamına gelmektedir denilebilir (Pehlivan, 2019: 28). Ancak ödeme gücü sadece bireylerin gelirini ödeme gücü göstergesi olarak ifade ederken Anayasadaki mali güç ifadesi: gelir, tüketim ve serveti ödeme gücü olarak ele almaktadır.

Birinci Bölümde açıklandığı üzere: Kişinin veya hane halkının ödeme gücünün göstergesi; gelir, tüketimle birlikte servettir. Gelirin, kişinin veya hane halkının refahını ve ödeme gücünü olduğundan daha az göstermektedir. Doğrudan sağladığı gelirin yanı sıra, servet sahipliği de hesaplama dahil edilmesi gereklidir. Bunun nedeni, yıllık gelir ile mevcut servet stokunun birleşimi, vergi ödeme gücünün tek başına gelirden daha iyi bir ölçüsünü sağlamasıdır (Kuypers vd., 2020: 5; Wolff, 2020: 174-175).

Eşitlik, anayasalara ve yasalara uygulanan ilk ve en temel ilkelerdendir (Steuerle, t.y.: 257). Servetin ödeme gücünün gelirden daha iyi göstergesi olmasından ötürü net servet vergisi anayasa md.73'ün ödeme gücü ilkesine uygun bir vergidir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus; mali güce sahip olmasına rağmen kimi birey ve grupların vergi dışında tutulmasının Anayasa'ya aykırılık teşkil etmesidir (Pehlivan, 2019: 28). Bu durum yatay eşitlikle ilgilidir.

Birinci Bölümde açıklandığı üzere net servet vergisi yatay eşitliğe uygun bir vergidir: Yatay eşitlik, aynı vergilendirme kapasitesine veya ödeme gücüne sahip kişi veya grupların, eşit muamele edilmesi ve aynı miktarda vergi ödemesi anlamına gelmesidir (Kuypers vd., 2024: 4; Tippet vd., 2021: 5; McDonnell, 2013: 16). Yatay eşitlik için servette gelirle birlikte vergilendirilmelidir (Wolff, 2020:173). Bunun nedeni, yatay eşitlik argümanına göre, benzer ödeme gücüne sahip bireyler farklı şekilde vergilendirilmemelidir; çünkü biri bir ev sahibiyken diğeri ev almayı beklerken elinde nakit tutabilir veya biri emekli maaşında tasarruf ederken diğeri birikimlerini yeniden işlerine yatırabilir (Advani vd., 2020b: 6).

Net servet vergisinde yatay eşitliği sağlamanın belirlenen eşikle ilgili olduğunu unutulmamalıdır. Chatalova ve Evans (2013: 439)'a göre servet üzerinden vergi getirilmesinin veya devam ettirilmesinin en güçlü gerekçesi, hükümetlerin vergi uygularken vergi sisteminin yatay ve dikey eşitliğini olumlu yönde etkileme yeteneği. Ödeme gücünü dikkate alan, dikey ve yatay eşitliğe uygun bir vergi adil bir vergidir. Dikey eşitlik ise sosyal ve ekonomik konumları birbirinden farklı olan mükelleflerin biri diğerinden ayırt edilerek vergilendirilmesini ifade etmektedir (Musgrave, 1969: 160).

Murat Batı'nın net servet vergisinin; Anayasa'nın 2. Maddesi: sosyal hukuk devleti, 10. Maddesi: eşitlik, 13.maddesi: ölçülülük ve 35. Maddesi: mülkiyet hakkının ihlali maddeleri ile çelişmemesi gerektiğini söylemektedir (Batı, 2024). Anayasa Mahkemesi'nin kararlarında, ekonomik, mali ve hukuki yapılardaki farklılıklar üzerine inşa edilmiş vergi uygulamaları eşitlik ilkesine aykırılık olarak düşünülmemiştir (Özcan, 2019: 191). Madde73'te herkes ile ifade edilmek istenen, aynı mali güce sahip bireylere eşit muamele edilmesi iken farklı mali güce sahip olanlara farklı muamele edilmesidir. Kısacası; az serveti olandan az, çok serveti olandan çok vergi alınmalıdır.

Vergilemenin sosyal fonksiyonu özellikle piyasa mekanizmasının gerçekleştiremediği adil gelir ve servet dağılımının sağlanabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Piyasa ekonomisi kurallarına göre gerçekleşen gelir ve servet dağılımı her zaman adil olamamaktadır (Öz vd., 2014: 87). Varlık vergisinin tasarım unsurları vergilendirmenin bazı temel adalet ilkelerini yansıtmaktadır (Schechtl ve Tisch, 2024: 283).

Anayasa madde 73'te, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacı olduğu da yazmaktadır (T.C. Anayasası). Vergi adaleti kişiden kişiye değişmekle birlikte teoride vergi adaleti; mali güç ve vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımıdır (Pehlivan, 2019: 28; Demir ve Gülten, 2013: 271). Net servet vergisi yatay ve dikey adaletle uygun bir vergi olması, eşitsizliği azaltmada etkili olması ve ödeme gücünün göstergesi olan serveti vergilendirmesinden ötürü Birinci Bölümde net servet vergisinin adil bir vergi olduğu açıklandı.

Tekrar altını çizerek vurguluyoruz: Adalet, en azından, insanların ödeme güçlerine göre vergilendirilmesini gerektirir; burada önerilen de tam olarak budur. Çok zenginlerin omuzlarına düşen yükün daha büyük olması ayrımcılığın sonucu değil, onların ödeme güçlerinin daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır (Michalos, 1988: 125). Bu dikey eşitlik için gereklidir. Bu nedenle vergi adaletini sağlamak açısından gelir ve harcamalar üzerinden alınan vergilerin yanında serveti de vergilemek elzemdir (Öz vd., 2014: 88). Bu nedenle net servet vergisi sosyal devlet ilkesine hizmet edecek en uygun vergidir.

Anayasamızın 73. Maddesinde yer alan ödeme gücünü ve vergi adaletin sağlanması için net servet vergisinin uygulanmasını önermekteyiz. Çünkü ödeme gücünün göstergesinin, tüketim ve gelire birlikte servetinde olmasına rağmen vergi gelirlerinin, bu üç ödeme gücü göstergelerine göre orantısız dağılımı, adaletsizdir.

Sosyal devlet ilkesi gereği bu adaletsizliğe müdahale edilmesi gereklidir. Bunun için en uygun aracın net servet vergisidir. Varlık vergisi adil ve eşitlikçidir ve mevcut alternatiflerden daha etkilidir. Sonuç olarak, Anayasanın dayattığı eşitsizliği gidermeye yönelik pozitif yükümlülük

yalnızca devlete aittir ve özel servet sahiplerinin servet eşitliğine katkıda bulunma yönünde, servetlerini yeniden dağıtma dahil herhangi bir görevi yoktur (Winchester, 2021: 526).

B.E. Yılmaz (2024a), yeni servet vergisi, vergi sistemine dahil olsa da bu vergilerin gelirlerinin örneğin deprem harcamalarına, sosyal transferlere vb. tahsis edilmesi 5018 sayılı KMYKK m.13/g'ye göre mümkün olmayacağını söylemektedir. Belirtmeliyim ki biz bu çalışmada belirli harcamaların finansmanı için net servet vergisini önermemekteyiz. Bütçenin genellik ilkesine uyulması gerekmektedir, ayrıca tersi bir uygulamaya da gerek yoktur.

3.6. Net Servet Vergisinin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşler

Bu noktaya kadar yaptığımız araştırma sonucunda: net servet vergisi ekonomik, sosyal ve anayasal açıdan gerekli olduğu kanaatindeyiz. Ancak Mevcut şartlarda net servet vergisinin bütçeye sağlayacağı katkı ile servet eşitliğini sağlamada en iyi politika aracı mı? Sorusuna cevap verilmelidir. Bununla birlikte uygulamadan önce maliyet analizi yapılmalı ve Mevcut ülke uygulamalarından dersler alınarak mevcut şartlara göre net servet vergisinin tasarımı yapılması hayati derecede önemlidir (Birinci, 2022: 729-730).

Net servet vergisi ile ilgili yerli literatür sınırlıdır. Bu kaynaklar; (B.E. Yılmaz, 2024a; 2024b; Yılmaz, 2024; Eğilmez, 2024; İçmen, 2024; Birinci, 2022; Abukan ve Zıvalı, 2022; Çelikkaya, 2022; Durmuş, 2021). Yabancı literatürde olduğu gibi yerli literatürde de net servet vergisinin uygulanmasını destekleyen ve desteklemeyen görüşler mevcuttur.

Eğilmez (2024), net servet vergisinin sorunlar barındıran vergi olduğunu söylemekte ve ilk olarak kayıt dışı kazançların engellenmesi ve vergilendirilmesi gerektiğini söylemektedir. Eğilmez bu konuda son derece haklıdır, kayıt dışılık Dünya'da olduğu gibi Türk Vergi Sisteminin de kanayan yarasıdır. Ancak olaya sadece gelir açısından bakılmamalıdır, servet bakımından da kayıt dışılık önlenmelidir. Bunun için net servet vergisi ideal bir politika aracı olduğunu bu çalışmada açıklandı. Sonuç olarak artık üst düzey servetin vergilendirilmesinin pratik olduğu açıktır. Ancak eşitsizlik buzdağının ortaya çıkması önemli bir husustur (Savage vd., 2024:6).

Zenginliğin “eşitsizlik buzdağı” olduğu iyi bir metafordur. Buzdağları, okyanus yüzeyinin altında, yukarıdan görünenden çok daha büyük bir buz kütesine sahiptir (Savage vd., 2024: 3). Bu nedenle Eğilmez (2024), geçmişte uygulanan gider beyanı ve servet beyanı esaslarının yeniden vergi sistemine getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Net servet vergisinin tahsilinden önce beyan usulü ile üçüncü taraf bilgilerinin alınması zaten Eğilmez'in söylediğine hizmet edeceği ve Türkiye'de kayıt dışılığı azaltmada faydalı olacağı kaçınılmazdır.

Net servet vergisinin faydaları arasında potansiyel servet vergilendirmesinin gelir vergilendirmesini tamamladığı durumlarda vergiden kaçınma ve kaçakçılığın azaltılması için kullanılabileceğidir. Bu bağlamda, hükümetler servet vergisi verilerini toplayabilir ve daha fazla uyum sağlamak ve servet veya gelir vergilendirmesindeki herhangi bir mevzuat boşluğunun istismar edilmemesini sağlamak için bunları gelir vergisi verileriyle çapraz kontrol edebilir (Hongler ve Mauchle, 2020: 650; Ramallo, 2020: 13; Chatalova ve Evans, 2013: 440).

Vergi politikalarının amacının sadece gelir elde etmek olmadığını unutulmamalıdır. Başarının tek ölçüsü verim değildir: Vergi politikaları aynı zamanda belirli ekonomik, sosyal ve dağıtımsal hedeflere ulaşmayı ve bunun yanı sıra hem vergi sistemine hem de hükümete daha geniş bir kamu güvenini geliştirmeyi de amaçlamalıdır (O'Donovan, 2021: 575).

Farklı bir açıdan bakılacak olursa vergiler sadece geliri artırmaktan ibaret olmadığının altı çiziyoruz. Vergiler, devletin harcamaları sonucunda yarattığı, ekonomide kullanıma sunduğu parayı çekmek için kullandığı mekanizmadır (Murphy, 2024: 16). Bu nedenle Türkiye'nin mevcut enflasyonist sürecinde net servet vergisi ekonomideki parayı çekmede etkili bir politika aracı olarak kullanılabilir. Ayrıca zenginlik giderek daha önemli bir siyasi kaynak haline gelmektedir. Seçimlerin dışında, lobicilik gibi düzenlenmiş ve sosyal olarak onaylanmış faaliyetlerde, kasıtlı olarak yolsuzluk yapılan ödemelerde ve bu kutuplar arasındaki gri alanlarda da kullanılması demokratik toplumlarda önemli bir sorundur (Svage vd., 2024: 20).

Lobiciler eşitlik standardına saldırmak yerine sıklıkla onu kendi amaçları doğrultusunda çarpıtmaya çalışırlar. Lobiciler daha fazla harcama alan veya daha az vergi ödeyen tarafta yerlerini güvence altına almaya çalışmaktadır (Steuerle, t.y.: 256). İçmen tek seferlik net servet vergisi üzerine çalışma yapmıştır. Bu çalışmada mevcut durum göz önüne alındığında Türkiye'de tek seferlik net servet vergisinin uygulaması gerektiği sonucunu bulmuştur (2024: 194-203). Ancak bizim görüşümüz uzun vadede kalıcı çözüm bulmaktır. Bu nedenle tek seferlik net servet vergisini önermemekteyiz. Daha önce belirttiğimiz üzere tek seferlik net servet vergisi dağıtımına ilgili değildir.

Tüm bahsedilen endişelere rağmen: Wolff (2020: 176)'a göre net servet vergisi ek bir mali araç olarak çok anlamlıdır. Ayrıca net servet vergisinin uygulanabilirliğinde kamuoyunun tutumu son derece önemlidir. Bunun nedeni değişimin gerekli olduğu konusunda kamuoyu anlayışı oluştuğunda hükümetlerin vergilerde radikal değişiklikler yaptığıdır. Bu önemli bir konudur ancak tek başına servet vergisi için bir neden değildir çünkü vergi teknik bir konudur. Ancak yeni vergilerin getirilmesinin veya mevcut vergilerin artırılmasının başarısının temel unsuru, bunun halktan alabileceği destek olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Olivera ve Van Kerm, 2022: 1396; Advani vd., 2020a: 15).

Durmuş, net servet vergisinin Türkiye’de uygulanabilir olduğunu söylemektedir ve net servet vergisini halkın anlayabileceği dilde, yalın bir dille anlatılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca bugün Türkiye’de daha korkusuz olunmalı ve radikal kararlar alınması gerektiğini söylemektedir. Ayrıca net servet vergisinin teknik açıdan uygulanabilir olduğunu söylemektedir (Durmuş, 2021: 119, 124, 127). Andrew vd. ise krizlerle dolu bir gelecekle karşı karşıyayken, iklim krizi potansiyeli açısından en felaket olanıdır, etkili ve kolektif tepki verebilecek bir devlete şiddetle ihtiyaç olduğunu söylemektedirler (Andrew vd., 2024: 7).

B.E. Yılmaz (2024b), net servet vergisinin acilen uygulanması gerektiğini söylemektedir. Bunun gerekçeleri Türkiye’de artan gelir eşitsizliği ve gini katsayısı ile mevcut ekonomik durum gösterilmektedir. Servetin vergilendirilmesine yönelik artan desteğe rağmen, gelir ve servetin daha eşit bir şekilde yeniden dağıtılması gerektiğini kabul edenlerin çoğu, yıllık net servet vergilerinin bunu başarmak için en iyi araç olmadığına iddia etmektedir (Jakson ve Sanders, 2020: 842). Örneğin, Boadway ve Pestieau, yıllık servet vergisinin hedeflerine, mevcut sermaye geliri vergilerinin reformu ve veraset vergileri gibi servet transfer vergilerinin getirilmesi yoluyla daha iyi ulaşılabileceğini ileri sürmektedir (Boadway ve Pestieau, 2019). Ancak itiraz eden için yeterlilik vergilerin miktarıyla ölçülürken, niteliğiyle ölçülmelidir (Winchester, 2021: 528).

Birinci 2022 yılında yaptığı çalışmasında (728), mevcut vergilerde yapılacak reformun net servet vergisinden iyi olabileceğini söylemiş. Her şeyden önce net servet vergisinin uygulanabilirliği, temel vergi politikası veya ek mali bir araç olarak uygulanabilirliği bir politika tercihidir. Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken bir husus, mevcut vergilerde yapılan reforma verilen tepkiler ile yeni uygulanacak net servet vergisine verilecek olası tepkilerin değerlendirilmesidir. Ayrıca, yeni bir servet vergisi uygulamasının, idari veya siyasi açıdan, diğer vergilere yapılacak reformdan daha kolay olup olmayacağı da oldukça şüphelidir (Summers, 2021: 496).

Dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de tarihsel tecrübeler servet eşitsizliklerini azaltmada sadece gelir ve miras vergilerinin yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu nedenle Yılmaz (2024), net servet vergisinin Türkiye’de uygulanmasını önermektedir.

Servet vergisinin gerekli olup olmadığı alternatiflerin ne olduğuna bağlıdır. En bariz alternatif, servet üzerinden alınan mevcut vergilerde reform yapmak olacaktır: Örneğin, emlak vergisi, veraset ve intikal vergisi, değerli konut vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi gibi. Bu vergiler şu anda net bir hedef setinden yoksundur ve bunların tasarımı büyük çarpıklıklar yaratmaktadır. Önerildiği gibi kapsamlı bir vergi reformu yapmak elbette cazip bir fikir, ancak tamamlanması uzun yıllar alacak ve sonuçları da belirsiz olabilir (Advai vd., 2020b :13; Jackson ve Sanger, 2020: 849).

International Monetary Fund [IMF] ve Avrupa Komisyonu emek üzerindeki vergileri azaltılmasını ve zenginlerin vergi yükünün artırılmasını önermektedir (Kuypers vd., 2020: 3). IMF, 2013 yılında (:40), yayınladığı raporunda: Çok varlıklı kişilerin parayı başka bir yere aktararak ve kendi vergi otoritelerinin prensipte gerektirdiği şekilde raporlama yapmayarak vergiden kaçınmasını zorlaştırmak için uluslararası işbirliğinin arttırılması gerektiğini söylemiştir.

IMF (2013: 40), Vergilendirmeden kaçınmak için varlıkların yerinin değiştirilmesi, ülkelerin birbirlerinin sakinlerinin gelirleri ve varlıkları hakkında bilgi alışverişinde bulunabilmesini ve istekli olmasını gerektirdiğini ve bunun bir sorun olduğunu söylemiştir. Ancak bugün Otomatik banka bilgileri alışverişi sayesinde offshore vergi kaçakçılığı 10 yıldan kısa bir süre içinde yaklaşık üç kat azaldığı ve offshore vergi kaçakçılığı bugün gerçekleştirilmesi geçmişe göre çok daha zor olduğu bilinmektedir (Global Tax Evasion Report, 2024: 7-19). Ayrıca IMF (2013: 41), 6 ülkenin yıllık tekrarlayan net servet vergisi uygulaması durumunda potansiyel gelirlerini vermiş.

Eğilmez (2024), Türkiye gibi kayıt dışılığın yaygın olduğu ülkelerde asıl olan servet vergisi almak değil kayıt dışı kazançları yakalamaya ve vergilendirmeye çalışmak olması gerektiğini söylemektedir. Ancak OECD (2018), sermaye üzerindeki genel vergi yükünün düşük olduğu veya geniş tabanlı sermaye gelir vergisi veya veraset vergisinin uygulanmasının mümkün olmadığı durumlarda, net servet vergileri önemli bir ikame rolü oynayabileceğini söylemiştir. Çelikkaya (2022: 1073), bu durumun daha gerçekçi olduğunu söylemiştir.

26 Nisan'dan 8 Mayıs'a kadar New York'taki Birleşmiş Milletler merkezinde eşi benzeri görülmemiş, tarihi müzakereler gerçekleşmiştir. İlk kez, 193 Üye Devlet, Birleşmiş Milletler Uluslararası Vergi İşbirliği Sözleşmesi'nin (UNFCITC) müzakerelerine rehberlik edecek parametreleri tartışmaya başlanmıştır. Bazı eyaletler, yüksek net değerli bireylerin vergilendirilmesine ilişkin yazılı sunumlarında taleplerde bulunmuşlardır (Chaparro-Hernandez ve Meinzer, 2024).

Oturum sırasında, eşitsizlikle mücadele ve diğer amaçlara ulaşmak için bu konunun önemi konusunda geniş bir anlaşma sağlanmıştır, ancak bunun çerçeve sözleşmeye nasıl dahil edileceğine dair uzlaşa sağlanmamıştır. Bazı ülkeler, servetin vergilendirilmesinin, her ülke tarafından ayrı ayrı kararlaştırılacak bir iç vergi politikası meselesi olduğunu belirtmiştir. Konunun önemi konusunda geniş bir fikir birliği olduğu göz önüne alındığında, Başkan, belirli yöntemlerin daha sonraki bir aşamada tanımlanması gerekmesine rağmen, müzakereye dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir (Chaparro-Hernandez ve Meinzer, 2024).

En son, Avrupa Birliği 2024 yılında yayınladığı "Global Tax Evasion" (:86), adlı raporunda, milyarderlere yönelik %2 küresel net servet vergisi önerisinde bulunmuştur. Ayrıca küresel anlaşmaya varılamaz ise ülkelerin tek taraflı uygulamasını önermektedir. Ultra yüksek net servete

sahip bireylerin vergilendirilmesini iyileştirmek için ülkeler tarafından tek taraflı olarak yapılabilecek pek çok şey olmasına rağmen, bu konudaki uluslararası koordinasyon iki ana nedenden dolayı değer katmaktadır: dibe doğru giden bir yarışın önlenmesine yardımcı olacaktır ve iç politikaların etkinliğini destekleyeceği olduğu söylenmektedir (Zucman, 2024: 30).

Chatalova ve Evans (2013: 451,452)’a göre, toplumdaki zenginliği olmayanların, mali sıkıntı zamanlarında, refah koşullarının sürekli olarak kısıtlandığı durumlarda, tüm fedakarlıkları yapmak zorunda olanların yalnızca kendilerinin olmadığını bilmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca servetin oluşumunda bireyin emeği büyük olduğu, ancak toplumunda payı olduğu unutulmamalıdır (Şen ve Sağbaş, 2020: 221)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bugün Dünyada servet eşitsizliği muazzam derecede artmıştır. Artan eşitsizlik: sosyal, siyasal ve ekonomik alanda negatif etkilere sahiptir. Bu nedenle, Kamu Maliyesi alanında çalışma yapan araştırmacılar artan servet eşitsizliğini azaltmada etkili bir maliye politikası aracı arayışı içerisindeyler. Servet vergilerinin servet eşitsizliğini azaltmada etkili bir politika aracı olduğu bilinmektedir. Bu nedenle net servet vergisi akademik alanda ve siyasi alanda önerilmektedir. Bir başka neden ise artan eşitsizliğini azaltmada mevcut servet vergilerinin bugüne kadar başarısız olmasıdır.

Net servet vergileri eşitsizliği azaltmakla birlikte gelir potansiyeli yüksek bir vergidir. Buna karşı net servet vergisinin; tasarruf, istihdam, yatırımı, ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyeceği iddia edilmektedir. Ancak mevcut ampirik kanıtları incelediğimizde olumlu ve olumsuz ekonomik tepkiler görülmektedir. Ayrıca servet eşitsizliği ile ekonomik büyüme arasında negatif bir ilişki vardır.

Bu çalışmada net servet vergisinin Türkiye’de uygulanabilir bir vergi olduğu sonucuna varmaktadır, çünkü net servet vergisi; adil bir vergidir. Yatay ve dikey adaleti sağlamaktadır, ödeme gücü ilkesine uygundur ve Türkiye’de artan servet eşitsizliğini azaltmada etkili bir politika aracıdır. Bununla birlikte gelir potansiyeli yüksek bir vergidir. Dünya ülkelerine kıyasla Türkiye’de servet vergilerinin gelirleri çok düşüktür. Bununla birlikte mevcut servet vergileri uygulanırken servet eşitsizliğinin arttığı unutulmamalıdır, bu vergilerde yapılacak reformlar uzun yıllar alabilir ve sonuçları belirsizdir.

Sonuç olarak Türkiye’de artan servet eşitsizliği ve bütçe açıklarının çözümüne yönelik net servet vergisi uygulanabilir bir vergidir. Ancak net servet vergisini uygulayan ülkelerin deneyimleri göstermektedir ki etkili bir vergi için şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Servet eşitsizliğini azaltmak için, yıllık tekrarlayan net servet vergisi uygulanmalıdır.
- Beyan usulünün yanında üçüncü taraf raporları otomatik bir şekilde toplanmalıdır.
- Kapsamlı bir net servet vergisi uygulanmalıdır.
- Hane halkı yerine kişi bazlı vergilendirme (Türk Vergi Sistemi ile uyumlu) uygulanmalıdır.
- Yüksek eşik ile sosyal kaygıları, likidite ve maliyet sorunu ortadan kaldırılmalıdır (bölüşüm sorunu olursa eşik buna göre güncellenebilir).

- Çifte vergilendirmeyi önlemek için net servet vergisini uygulayan ülkeler ile anlaşmalar yapılmalıdır.

Servet en tepede yoğunlaştığı için nüfusun en zengin %1 veya %10'luk kesimini hedef alan bir eşik belirlenebilir. Türkiye'de kamuoyunun net servet vergisine karşı tutumu bilinmemektedir. Kamuoyunun tutumunu ölçmeye yönelik anket çalışmaları yapılabilir. Bu net servet vergisinin uygulanmasından yana kamuoyu anlayışı oluştuğunda hükümetlerin vergilerde radikal değişiklikler yapmasına yol açar. Ayrıca bu çalışmada önerildiği gibi, net servet vergisinin nüfusun en zengin %1'lik ve/veya %10'luk kesimlerin uygulanan net servet vergisi simülasyonları oluşturulabilir ve gelir tahminlerinde bulunan çalışmalar yapılarak maliyet analizinde bulunulabilir. Bu önerilerin net servet vergisi uygulanmadan önce yapılması hayati derecede önemlidir.

KAYNAKÇA

- Abukan, Deniz ve Zıvalı, Bediha Sultan (2022), “Küreselleşme Sürecinde Artan Servet Eşitsizliği ve Servet Vergisi Tartışmaları”, **Uluslararası Sosyal, Siyasal ve Mali Araştırmalar Dergisi**, 2(2), 25-41.
- Adam, Stuart, ve Miller, Helen (2021), “The economic arguments for and against a”, **Fiscal Studies**, 42.
- Advani, Arun vd. (2020a), “Is it time for a UK wealth tax?”, Wealth Tax Commission|Initial Report., 1-25.
- _____ (2020b), “A wealth tax for the UK”, Wealth Tax Commission|Final Report, 1-10.
- Advani, Arun, ve Tarrant, Hannah (2021), “Behavioural responses to a wealth tax”, **Fiscal Studies**, 42, 509-537.
- Agrawal, David. R. vd. (2020), “Paraísos fiscales, wealth taxation, and mobility”, Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association, 113, 1-79.
- “Alternatives To Austerity” (2024, 02), **Enstitute Economic Justice Policy Brief**, 1-16.
- Andrew, Jane vd. (2024), “Wealth taxes and the post-COVID future of the state” Critical Perspectives on Accounting, 98, 1-9.
- Apostel, Arthur ve O’Neill, Daniel W. (2022), “A one-off wealth tax for Belgium: Revenue potential, distributional impact”, **Ecological Economics**, 196, 1-12.
- Arendese, Jackie ve Stack, Lilla (2018), “Investigating a new wealth tax in South Africa: Lessons from international experience”, **Journal of Economic and Financial Sciences**, 11(1), 2-12.
- Arregui Bravo, Javier ve Pié Ventura, Alex (2021), “Taxation of non-resident individuals in Spain: hot topics and open questions” **Actualidad Jurídica Uría Menéndez**, 57, 54-69.
- Bagchi, Sutirtha ve Fagerstrom, Matthew J. (2023), “Wealth Inequality and Democracy” **Public Choice**, 197, 89-136.
- Batı, Murat (2024), “Servet vergisi gelebilir mi?”, T24, <https://t24.com.tr/yazarlar/murat-bati/servet-vergisi-gelebilir-mi,44120> (05.04.2024).
- Bayraklı, Hasan Hüseyin (2016), **Hukukun Temel Kavramları**, 10. Baskı, Celepler Matbaası, ISBN: 978-605-85438-5-0, Afyonkarahisar.

- Berg, Kristoffer ve Hebous Shafik (2021), “Does a Wealth Tax Improve Equality of Opportunity? Evidence from Norway”, IMF Working Paper, WP/21/85, 1-30.
- Belmonte, Adriana (24.09.2019), “Bernie Sanders unveils ‘Tax on Extreme Wealth’ plan: Yahoo!Finance”, <https://finance.yahoo.com/news/bernie-sanders-tax-plan-131010181.html> (10.05.2024).
- Berzins, Janis vd. (2022), “Illiquid Owners and Firm Behavior: Financial and Real Effects of the Personal Wealth Tax on Private Firms” European Corporate Governance Institute–Finance Working Paper, (646).
- Bird, Richard M (1991), “The Taxation of Personal Wealth in International Perspective”, **University of Toronto Press on behalf of Canadian Public Policy**, 17(3), 322-334.
- Birinci, Nagihan (2022), “Kişisel Net Servet Vergisi ve Uygulanabilirliği: OECD Ülkeleri Kapsamında Bir Değerlendirme”, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 22(2), 713-736.
- Bjørneby, Marie vd. (2023), “An Imperfect Wealth Tax And Employment In Closely Held Firms” **Economica**, 90(358), 557-583.
- Boadway, Robin ve Pestieau, Pierre (2018), “The tenuous case for an annual wealth tax”, **Institut d’Economia de Barcelona Working Paper**, 01, 1-14.
- _____ (2019), “Over the Top: Why an Annual Wealth Tax for Canada is Unnecessary”, **CD Howe Institute Commentary**, (No.546), 2-546.
- _____ (2021), “An Annual Wealth Tax: Pros and Cons”, 1-33.
- Brühlhart, Marius vd. (2019), “Behavioral Responses to Wealth Taxes: Evidence from Switzerland”, CESifo Working Paper, No. 7908, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), 1-63.
- Bunn, Daniel (18.01.2022), “What the U.S. Can Learn from the Adoption (and Repeal) of Wealth Taxes in the OECD”, Tax Foundation, <https://taxfoundation.org/blog/wealth-taxes-in-the-oecd/> (10.21.2023).
- Campan, Gaël (2020), “Wealth Taxes End Up Hurting Main Street”, **Montreal Economic Institute**, 1-4.
- Campbell, Shelia (14.12.2021), “Does Uruguay have a wealth tax?” <https://theflatbkny.com/central-and-south-america/does-uruguay-have-a-wealth-tax/?ysclid=1w3g47nus7299849984> (12.05.2024).
- Carlsson-Szlezak, Philipp vd. (27.03.2020), “Understanding the Economic Shock of Coronavirus”, Harvard Business Review, <https://hbr.org/2020/03/understanding-the-economic-shock-of-coronavirus#>, (25.06.2024).

- Chambers and Partners (19.03.2024) Showcasing the Best Legal Talent, Corporate Tax 2024, Luxembourg, <https://practiceguides.chambers.com/practice-guides/corporate-tax-2024/luxembourg> (10.06.2024).
- Chamberlain, Emma (t.y.), “Defining the tax base – design Issues”, Wealth Tax Commission, 1-85.
- Chaparro-Hernandez, Sergio ve Meinzer, Markus (17.05.2024), “What happened at the first round of UN tax negotiations and what’s next?”, Tax Justice Network <https://taxjustice.net/2024/05/17/what-happened-at-the-first-round-of-un-tax-negotiations-and-whats-next/> (23.06.2024).
- Chase Buchanan (24.02.2024), “ Comparing Wealth Tax Obligations Across European Countries”, <https://chasebuchanan.com/wealth-tax-obligations-across-european-countries/> (11.05.2024).
- Chatalova, Natalia ve Evans, Chris (2013), “Too rich to rein in? The under-utilised wealth tax base” **eJournal of Tax Research**, 11(3), 434-452.
- Chatterjee, Aroop vd. (2021), “A Wealth Tax for South Africa”, 1-28.
- Çelikkaya, Ali (2022), “Bir Vergi Politikası Aracı Olarak Net Servet Vergisi Uygulaması”, **Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi**, 5(8), 1070-1092.
- Daly, Stephen vd. (2021), “ Valuation for the purposes of a wealth tax “, **Fiscal Studies**, 42, 615–650.
- Daniel vd. (2011), “Iceland- Advancing Tax Reform and the Taxation of Natural Resources”, 1-77.
- Demir, İhsan ve Gülten, Yıldırım (2013), “Maliye Politikasının Sosyal Amacı: Vergi Yükünün Adaletli ve Dengeli Dağılı Üzerine Türkiye Geneli Anket Çalışması”, **CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, 11(1), 269-286.
- Dimitriu, Cristian (2024), “ Wealth tax: a procedural approach”, RLFP: Revista Latinoamericana de Filosofía Política, ISSN: 2250-8619, Vol. XII - Nº 7, 139-161.
- Durán-Cabr , Jos  Mar a vd. (2019), “Behavioural responses to the (re) introduction of wealth taxes. Evidence from Spain”, IEB Working Paper, 1-70.
- Durán-Cabr , José María ve Esteller-Moré, Alejandro (2019), “The long-run redistributive power of the net wealth tax”, The Barcelona Institute of Economics (IEB) Working Paper,.1-31.
- Durmu , Mustafa (2021), “Covid-19 Salgını ve Servet Vergisi İhtiyacı”, **Politik Ekonomik Kuram**, 5(1), 95-131.
- Eckert, Jean-Blaise ve Aebi, Lukas (t.y.), “Wealth taxation in Switzerland”, Wealth Tax Commission, International Background Paper, no. 133, 1-15.
- Edwards, Chris (2019), “Taxing Wealth and Capital Income” Cato Institute Tax and Budget Bulletin, (85), 1-15.

- Egilmez, Mahfi (24.03.2024), “Servet Vergisi, Kendime Yazılar”, <https://www.mahfiegilmez.com/2024/03/servet-vergisi.html> (04.06.2024).
- Eisinger, Jesse vd. (08.06.2021), “ProPublica: The Secret IRS Files: Trove of Never-Before-Seen Records Reveal How the Wealthiest Avoid Income Tax”, <https://www.propublica.org/article/the-secret-irs-files-trove-of-never-before-seen-records-reveal-how-the-wealthiest-avoid-income-tax> (04.04.2024).
- Warren, Elizabeth (23.04.2019). @ewarren,X.com, <https://twitter.com/ewarren/> (12.05.2024).
- Enache, Cristina (09.05.2023), “Wealth Taxes in Europe 2023”, European Countries with a Net Wealth Tax, Tax Foundation, <https://taxfoundation.org/data/all/eu/net-wealth-tax-europe-2023/> (02.4.2024).
- _____ (27.02.2024), “Wealth Taxes in Europe 2024”, European Countries with a Net Wealth Tax, Tax Foundation, <https://taxfoundation.org/data/all/eu/wealth-taxes-europe-2024/> (02.4.2024)
- EUTAX Observatory (2024), “Global Tax Evasion Report 2024”, EU, 1-90.
- Fletcher, Brian (2020), “Con or Constitutional: An Analysis of the” Net Worth” Wealth Tax”, *Creighton Law Review*, 54, 87-106.
- Fuest, Clemens vd. (2018), “The Economic Effects of a Wealth Tax in Germany”, *İfo DICE Report*, 16(2), 22-26.
- Glogower, Ari (2020), “A Constitutional Wealth Tax”, *Michigan Law Review*, 118(5), 717-784.
- Gómez, Camilo (2019), “How Responsive are Firms to the Corporate Wealth Tax?”, *Documentos CEDE*, 1-38.
- Greenback Expat Tax Services (25.04.2024), “US Expats in Uruguay: Navigating Taxes in 2024” *US Expats in Uruguay: Navigating Taxes in 2024*” <https://www.greenbacktaxservices.com/country-guide/expat-taxes-for-uruguay/> (12.05.2025).
- Hebous, Shafik vd., (2024), “How to Tax Wealth”, *Cataloging-in-Publication Data IMF Library| How to Note*, 1-38.
- Hemingway, Alex (t.y.), “Wealth tax would raise”, *B.C. Office*, 5-8.
- Hongler, Peter ve Mauchle, Fabian (2020), “Is Switzerland a Role Model for Wealth Taxes?”, *Tax Notes International*, 645-653.
- Holtzblatt, Janet (2019), “Should Wealth Be Taxed? Issues and Options”, *Tax Policy Center*, 1-27.
- Islam, Md. Rabiul ve McGillivray, Mark (2020), “Wealth inequality, governance and economic growth”, *Economic Modelling*, 88, 1-13.

- İçmen, Murat (2024), “Bir Acil Durum Vergisi Önerisi Olarak Tek Seferlik Net Servet Vergisi Uygulaması”, **Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 60, 193-203.
- International Monetary Fund (10.2013), “Taxing Times”, IMF| Fiscal Monitor| World Economic and Financial Surveys, 1-95.
- Jackson, Andrew ve Sanger, Toby (2020), “Policy Forum: The Case for an Annual Net Wealth Tax”, **Canadian Tax Journal**, 68(3), 835-850.
- Jakobsen, Katrine vd. (2020), “Wealth Taxation And Wealth Accumulation”, **The Quarterly Journal of Economics**, 329-388. doi:doi:10.1093/qje/qjz032.
- Jakobsen, Katrine vd. (2024), “Taxing Top Wealth: Migration Responses and their Aggregate Economic Implications”, **National Bureau of Economic Research**, 1-57.
- Jensen, Erik M. (2019), “Is a Tax on Wealth Constitutional?”, **Journal of Taxation of Investments**, 79-86.
- Kabakçı Karadeniz, Hülya (2018), “Otomobiller Üzerinden Alınan Motorlu Taşıtlar Vergisinin Vergi Adaleti Açısından İncelenmesi”, **International Journal of Public Finance**, 3(1), 193-204.
- Kapelle, Nicole ve Lersch, Philipp M. (2020), “The Accumulation of Wealth in Marriage: Over-Time Change and Within-Couple Inequalities”, **European Sociological Review**, 1-14.
- Kapeller, Jakob vd. (2021), “A European Wealth Tax for a Fair and Green Recovery”, Institute for Comprehensive Analysis of the Economy (ICAE), Working Paper Series, No. 129, Johannes Kepler, 1-33.
- Kessler, Denis ve Pestieau, Pierre (1991), “The Taxation of Wealth in the EEC: Facts and Trends”, **University of Toronto Press on behalf of Canadian Public Policy**, 17(3), 309-321.
- Kirmanoglu, Hülya (10.2017), **Kamu Ekonomisi Analizi**, 6. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., ISBN: 978-605-333-977-9, İstanbul.
- Kılıç, Özalp (2018), “Türkiye’de Vergi Adaleti”, **Akademik Bakış Dergisi| Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi**, 66, 396-411.
- Klug, Heinz (t.y.), “Time for a Social Solidarity Tax?”, **Legal Studies Research Paper Series Paper**, No. 1603, 1-38.
- Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG), (24.04.2024), “Argentina – Wealth Tax Deadline of April 30 for Repatriating Foreign Assets”, <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2024/04/flash-alert-2024-098.html> (05.07.2024).
- Krenek, Alexander ve Schratzenstaller, Margit (2017), “Sustainability-oriented Future EU Funding: A European Net Wealth Tax”, **FairTax Working Paper**, No. 10, 1-44. 11 26,

-
- _____ (2018), “A European Net Wealth Tax”, WIFO Working Papers, 1-24.
-
- _____ (2022), “A Harmonized Net Wealth Tax in the European Union”, *Journal of Economics and Statistics*, 24(5-6), 629-668.
- Qureshi, Zia (12.2023), “Thinking about Inequality”, IMF: Finance and Development Magazine, <https://www.imf.org/en/Home>, (15.06.2024)
- Kuypers, Sarah vd. (2020), “An Assessment of Wealth Taxes in a Joint”, *Euromod Working Paper Seies*, 1-44.
- _____ (2024), “Vertical and horizontal equity of wealth taxes: An assessment from a joint income-wealth perspective “, *Economics Letters*, 234, 1-5.
- Laje, Diego ve Faiola, Anthony (19.02.2021), “Should the rich pay for the pandemic? Argentina thinks so. Other countries are taking a look”, *The Washington Post*.| *Linkedin* https://www.linkedin.com/posts/diegolaje_should-the-rich-pay-for-the-pandemic-argentina-activity-6768667349877837824-hwhK (05.07.2024).
- Lecoq, Brandon (18.06.2015), “The Time Donald Trump Proposed a \$5.7 Trillion Wealth Tax”, *Tax Foundation*, <https://taxfoundation.org/blog/donald-trump-wealth-tax/> (12.05.2024).
- Li, Huaqun ve Smith, Karl (2020), “Analysis of Sen. Warren and Sen. Sanders’Wealth Tax Plans”, DC: Tax Foundation, No.691, <https://files.taxfoundation.org/20200127123048/Analysis-of-Sen.-Warren-and-Sen.-Sanders%E2%80%99-Wealth-Tax-Plans.pdf> (04.29.2024).
- Lierse, Hanna (2022), “Globalization and the societal consensus of wealth”, **Journal of European Public Policy**, 29(5), s. 748-766. doi:DOI: 10.1080/13501763.2021.1992487
- Limberg, Julian ve Seelkopf, Laura (2022), “The historical origins of wealth taxation”, **Journal of European Public Policy**, 29(5), 670-688.
- Londoño-Vélez, Juliana ve Avila-Mahecha, Javier (2018), “Can Wealth Taxation Work in Developing Countries? Quasi-Experimental Evidence from Colombia”, *Job Market Paper*, 1-99.
- _____ (2024), “Behavioral responses to wealth taxation: Evidence from colombia”, *National Bureau of Economic Research*, https://www.nber.org/system/files/working_papers/w32134/w32134.pdf (04.10.2024).
- Luxtoday (17.05.2024) Net Wealth Tax in Lüksemburg; <https://lux-front-nextjs-dusky.vercel.app/en/knowledge/net-wealth-tax-in-luxembourg> (10.06.2024).
- Martínez, Isabel Z. (2020), “Evidence from Unique Swiss Tax Data on the Composition and Joint Distribution of Income and Wealth”, *Measuring and Understanding the Distribution and Intra/Inter-Generational Mobility of Income and Wealth.*, 1-43.

- McDonnell, Tomas A. (2013), "Wealth Tax: Options for its Implementation In the Republic of Ireland", Nevin Economic Research Institute (NERI) Working Paper Series, <https://www.nerinstitute.net/research/wealth-tax-options-its-implementation-republic-ireland> (11.27.2023).
- Meredith, S. (2020), "Millionaire's Tax': Argentina Passes Levy On The Super-Rich To Help Pay For Covid Response", NBC, <https://www.cnn.com/2020/12/07/argentina-passes-tax-on-the-super-rich-to-help-pay-for-covid-response.html#:~:text=Lawmakers%20in%20the%20Senate%20passed,tax%20of%20at%20least%202%25> (03.04.2024).
- Michalos, Alex C. (1988), "A Case for a Prograssive Annual Net Wealth Tax", North American Philosophical Publications, 2(2), 105-140.
- Mintz, Jack M. (1991), "The Role of Wealth Taxation in the Overall Tax System", University of Toronto Press on behalf of Canadian Public Policy, 17(3), 248-263.
- Morgan, Chris (27.08.2020), "Societal Impacts of Tax, Wealth taxes to fuel the COVID-19 recovery: KPMG" <https://responsibletax.kpmg.com/article/wealth-taxes-to-fuel-the-covid-19-recovery> (12.05.2024).
- Morgan, Marc ve Junior, Pedro Carvalho (t.y.), "Taxing wealth: general principles, international perspectives and lessons for Brazil", Brazilian Journal of Political Economy, 41(1), 44-64.
- Morgan, Chris (27.08.2020), "Societal Impacts of Tax, Wealth taxes to fuel the COVID-19 recovery: KPMG" <https://responsibletax.kpmg.com/article/wealth-taxes-to-fuel-the-covid-19-recovery> (12.05.2024).
- Murphy, Richard (2024), "The Taxing Wealth Report 2024", Finance for the Future LLP, The Shorter Edition, 1-241.
- Murphy, Liam and Nagel, Thomas (2002), The Myth of Ownership: Taxes and Justice, Oxford University Press, 1-221.
- Mykhailo , Sverdani (2022), "Wealth tax modifications: status and trends", **Three Seas Economic Journal**, 3(1), 168-174.
- Nugroho, Budi ve Hikmah, Muhammad (2016)," Pendulum Of Direct Tax And Indirect Tax In Indonesia: Taxation For Welfare And Social Justice", Conference Proceedings | Cambridge, 15-21.
- O'Donovan, Nick (2021), "One-off wealth taxes: theory and evidence", **Fiscal Studies**, 42, 565-597. doi:DOI: 10.1111/1475-5890.12277.
- Orbitax (26.01.2021), "Bolivia Regulates New Wealth Tax", <https://itp.orbitax.com/taxnews/eynews> (04.07.2024).

- Organ, İ., & Çiftçi, T. E. (2015). Türkiye’de Emlak Vergisi Uygulamasından Kaynaklanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. **İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 8(4), s. 127-147. 05 07, 2024 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/niguiibfd/> adresinden alındı
- Organisation for Economic Co-operation and Development (2018), “The Role and Design of Net Wealth Taxes in the OECD”, OECD Tax Policy Studies, No.26, 3-109.
- _____ (10.05.2024), “Revenue Statistics Database” <https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=REV#> (11.05.2024).
- _____ (t.y.), “Data Explorer”, <https://data-explorer.oecd.org/?pg=0&fc=Topic> (04.07.2024).
- Öz vd., (2014), “Türk Servet Vergisi Sistemine Modern Bir Yaklaşım”, **Gümrük & Ticaret Dergisi**, 4, 86-99.
- Özcan, Güngör (2019), “Türkiye’de Anayasal Vergileme İlkelerinden Eşitlik İlkesinin Değerlendirilmesi”, ERASMUS Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Uluslararası Akademik Çalışmalar Sempozyumu, (1-1154), İzmir, Asos Yayınevi, (04.27.2024)
- Pehlivan, Osman (2019), **Vergi Hukuku**, Celepler Matbaacılık Yayın ve Dağıtım, Trabzon.
- Pehlivan, Osman ve Öz, Ersan (2019), **Uluslararası Maliye ve Vergilendirme**, Celepler Matbaacılık Yayın ve Dağıtım.
- Perret, Sarah (2021), “Why were most wealth taxes abandoned and is this”, **Fiscal Studies**, 42, 539-563. doi:DOI: 10.1111/1475-5890.12278
- _____ (t.y.), “Why did other wealth taxes fail and is this time different?”, Wealth Tax Commission Evidence Paper, 6, 1-31.
- Pukelienė, Violeta ve Nesavaitė, Greta (2019), “The Impact of the Wealth Taxes on Income”, Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai= Applied economics: systematic research. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 81-96.
- PricewaterhouseCoopers (2024), “Interactive Map”, <https://taxsummaries.pwc.com/interactive-map> (19.06.2024).
- PricewaterhouseCoopers (22.09.2023), “Argentina: Individual-other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/argentina/individual/other-taxes> (10.05.2024).
- _____ (01.01.2024a), “Spain: Individual-other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/spain/individual/other-taxes> (10.05.2024).
- _____ (01.01.2024b), “Switzerland: Individual-other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/switzerland/individual/other-taxes> (10.05.2024).

_____ (02.01.2024c), “Luxembourg: Corporate other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/luxembourg/corporate/other-taxes> (10.05.2024).

_____ (23.01.2024ç), “Norway: Individual-other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/norway/individual/other-taxes> (10.05.2024).

_____ (28.02.2024d), “Colombia: Individual-other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/colombia/individual/other-taxes> (10.05.2024).

_____ (12.03.2024e), “Uruguay: Corporate other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/uruguay/corporate/other-taxes> (10.05.2024).

_____ (12.03.2024f), “Uruguay: Individual other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/uruguay/individual/other-taxes> (10.05.2024).

_____ (12.03.2024g), “Belgium: Individual other taxes. Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/belgium/individual/other-taxes> (10.05.2024).

_____ (2024ğ), “Compare territories: Worldwide Tax Sumaries”, <https://taxsummaries.pwc.com/compare-territories?compare=2aa29b76-ec9a-41e6-9328-8ecccb121424,9abe89e8-b038-450d-babd-b2f576bfbe04,f8285483-2883-44fa-99b7-7fb59b1433c2> (10.05.2024).

Rakıcı, Cemil ve Aktuğ, Muhammet (2021), “Covid-19’un Küresel Mali Yansımaları Ve Yeni Servet Vergisi Tartışmaları”, Covid-19 Genel Salgın Sürecinin Sosyoekonomik Etkileri, (157-186), E-ISBN: 978-625-439-824-7, Atalay Matbaacılık, Ankara.

Rakowski, Eric (t.y.), “Can Wealth Taxes be Justified?“, Draft of 03/28/00, 1-159.

Ramallo, Alonso (t.y.), “Wealth tax: Spain”, Wealth Tax Commission Background Paper, no. 132, 1-17.

Rehbein, Boike (2020), “Capitalism and Inequality”, *Revista Sociedade e Estado*, 35(3), 695-772.

Ring, Marius A.K. (2023), “Wealth Taxation and Household Saving: Evidence from Assessment Discontinuities in Norway” 1-67.

Rock, Chris (t.y.), deepstash, <https://deepstash.com/idea/28139/wealth-is-not-about-having-a-lot-of-money-its> (07.07.2024).

Saez, Emmanuel ve Zucman, Gabriel (2022), “Wealth Taxation: Lessons from History and Recent Developments”, *AEA Papers and Proceedings*, 112, 58-62.

_____ (2019a), “Progressive Wealth Taxation”, Brookings Institution, (2), 1-29.

-
- _____ (2019b), “How would a progressive wealth tax work? Evidence from the economics literature”, 1-21. <https://gabriel-zucman.eu/files/saez-zucman-wealthtaxobjections.pdf> (11.13.2023).
- Salvador Casara, Bruno Gabriel vd. (2022), “ The impact of economic inequality on conspiracy beliefs”, **Journal of Experimental Social Psychology**, 98, 1-13.
- Savage, Mike vd., (2024), “Why wealth inequality matters”, LSE International Inequalities Institute, 1-24.
- Schechtl, Manuel ve Tisch, Daria (2023), “Tax principles, policy feedback and self-interest: cross-national experimental evidence on wealth tax preferences”, Oxford University Press and the Society for the Advancement of Socio-Economics, 22(1), 279–300.
- Scheuer, Florian ve Slemrod, Joel (2021), “Taxing Our Wealth”, **Journal of Economic Perspectives**, 35(1), 207-230.
- Sherman Nigretti, (t.y.), “Wealth Tax for Latin America”, <http://www.shermannigretti.it/wealth-tax-for-latin-america/#:~:text=In%20Bolivia%2C%20an%20annual%20progressive,have%20over%207.1%20million%20dollars> (04.07.2024).
- Serviap Global (07.07.2021), “Argentina Taxes Overview: Personal Tax & VAT”, <https://www.serviapgrou.com/blog/taxes-in-argentina/> (12.05.2024).
- Skatteetaten (2024), “ Formuesskatt og verdsettingsrabatteré”, <https://www.skatteetaten.no/satser/formuesskatt/> (11.05.2024).
- Steuerle, C. Eugene (t.y.), “And Equal (Tax) Justice for All?”, 253-284.
- Sugözü, İbrahim Halil vd. (2014), “Vergi Adaleti Açısından Motorlu Taşıtlar Vergisinin Analizi”, Selçuk Üniversitesi, (32),115-128.
- Summers, Andy (2021), “Ways of taxing wealth: alternatives and interactions”, **Fiscal Studies**, 42(3-4), 485-507. doi:DOI: 10.1111/1475-5890.12285
- _____ (2021), “A wealth tax at work”, Statistics Norway, 1-61.
- Şen, Hüseyin ve Sağbaş, İsa (2020), **Vergi Teorisi ve Politikası**, 4. Baskı, Barış Arıkan Yayınları, ISBN: 978-605-4970-43-8, Ankara.
- Tanabe, Noboru (1967), “ The Taxation of Net Wealth”, **Palgrave Macmillan Journals on behalf of the International Monetary Fund**, 14(1), 124-168.
- Tax Foundation (t.y.), “ The Three Basic Tax Types: TaxEDU Resources” <https://taxfoundation.org/taxedu/educational-resources/primer-the-three-basic-tax-types/> (21.12.2023)

- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (10.11.2023), “Kamu Kesimi Genel Dengesi”, <https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/> (20.05.2024).
- Taxation trends in the European Union (2013), “Data for the EU Member States, Iceland and Norway”, Eurostat Statistical Books, doi:10.2778/30605, 1-311.
- The World Bank (22-23.09.2022), “4th World Bank Tax Conference: Global Tax Equity”, Online and Washington, DC, <https://www.worldbank.org/en/events/2022/06/10/4th-world-bank-ifs-odi-tax-conference-global-tax-equity#3> (23.04.2024).
- Thoresen, Thor O. vd. (2022), “A Wealth Tax at Work”, CESifo Economic Studies, 68(4), 321-361.
- Tippett, Ben vd. (2021), “The case for a progressive annual wealth tax in the UK”, Greenwich Papers in Political Economy, No: GPERC88, 1-17.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), T. C. Resmi Gazete, 17863 (Mükerrer), (09.11.1982)
- Veraset ve İntikal Kanunu (1959), T. C. Resmi Gazete, 10231, (15.06.1959).
- Waris, Attiya (2021), “Solidarity Taxes in the Context of Economic Recovery Following the COVID-19 Pandemic”, NYU Center on International Cooperation Research Paper, 1-38.
- Argencia Tributaria (t.y.), “Wealth Tax Panel Sample”, 1-5, https://sede.agenciatributaria.gob.es/static_files/Sede/Tema/Estadisticas/Muestras_fiscales/Muestra_panel/Documentacion/Statistic_Wealth_Tax_Panel_Sample.pdf (27.01.2024).
- Warren for Senate, (2024), “Ultra-Millionaire Tax” <https://elizabethwarren.com/plans/ultra-millionaire-tax> (04.04.2024).
- Winchester, Justin (2021), “Too taxing, too much taxing, or not progressive enough?The introduction of a wealth tax as an equality imperative in South Africa”, **South African Journal on Human Rights**, 37(4), 512-534.
- Wojciechowski, Karol (2023), “Podatek od bogactwa w USA: propozycje polityczno-prawne i spory o jego zgodność z Konstytucją”, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 85(4), 133-159.
- Wolff, Edward N. (2020), “Wealth taxation in the United States”, *Public Sector Economics*, 44(2), 153-178.
- World Inequality Database (2023), “Data - WID”, <https://wid.world/data/> (10.09.2023).
- Worstell, Tim (29.04.2014), “Piketty’s Wealth Tax Would Require A Constitutional Amendment In The US”, *Forbes*, <https://www.forbes.com/sites/timworstell/2014/04/29/pikettrys-wealth-tax-would-require-a-constitutional-amendment-in-the-us/?sh=466182b9fa93> (12.05.2024).

Yıldız, Metehan ve Eser, Levent Yahya (2023), “ Küresel Kamusal Malların Finansmanı İçin Küresel Vergi  nerileri Gerçekçi mi?”, **İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi**, 12(2), 38-55.

Yılmaz, Binhan Elif (27.03.2024a), “Serveti Vergile(yeme)mek”, T24 <https://qoshe.com/t24/binhan-elif-yilmaz/serveti-vergile-yeme-mek/171478844> (10.05.2024).

_____ (02.07.2024b), “Asgari  crette artış yoksa emekçinin vergi yükü hafifletilebilir”, Gazete Duvar, <https://www.gazeteduvar.com.tr/prof-dr-binhan-elif-yilmaz-asgari-ucrette-artis-yoksa-emekcinin-vergi-yuku-hafifletilebilir-makale-1702725> (21.07.2024)

Yılmaz, Ensar (06.04.2024), “Bir kast türü olarak eşitsizlik ve servet vergisi - 1”, Kısa Dalga, https://kisadalga.net/haber/detay/bir-kast-turu-olarak-esitsizlik-ve-servet-vergisi_97241 (07.04.2024).

Zucman, Gabriel (25.06.2024), “A blueprint for a coordinated minimum effective taxation standard for ultra-high-net-worth individuals”, Commissioned by the Brazilian G20 presidency, 1-49.

ÖZGEÇMİŞ

2010 yılında Boztepe İlköğretim Okulu'nu; 2013 yılında Boztepe Ortaokulu'nu; 2017 yılında İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Bilişim Teknolojileri Alanı, Web Programcılığı Dalı'nı bölüm birinciliği, okul üçüncülüğü ile; 2017 yılında Trabzon Karadeniz Sosyal Güvenlik Kurumu, İşyeri Tescil ve E-Sigorta Servisi'nde staj eğitimini; 2021 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü'nü onur derecesi ile bitirdi. 2021 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans programına başladı.

ERTAŞ, bekar olup, İngilizce bilmektedir.